

A HUDI20015 Déli-Gerecse

**kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
fenntartási terve**

Budapest
2020

Jelen fenntartási terv az Agrárminisztérium TMF/150/7/2019. ügyiratszámom kibocsátott levele alapján, a Természetvédelmi kártalanítás fejezeti kezelésű előirányzat terhére készült.

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

székhely: 1121 Budapest, Költő u. 21.
postacím: 2509 Esztergom, Strázsa-hegy
Tel: 0036-391-4610 Fax: 0036-200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu
Web: <http://www.dinpi.hu>

Felelős tervezők

Géczi Orsolya

Vezető szakértők

Baranyai Zsolt

Közreműködő szakértők

Barina Zoltán
Bérces Sándor
Csonka Péter

© Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2020

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv	5
1. A terület azonosító adatai	6
1.1. Név	6
1.2. Azonosító kód	6
1.3. Kiterjedés	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	6
1.4.1. Jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)	6
1.4.2. Jelölő fajok (a *-gal jelöltek kiemelt közösségi jelentőségű fajok)	6
1.5. Érintett települések	8
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	8
1.7. Tervezési és egyéb előírások	10
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	10
1.7.2 Településrendezési eszközök	10
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	11
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	12
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	13
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	13
A2. Veszélyeztető tényezők	14
3. Kezelési feladatok meghatározása	25
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	25
3.2. Kezelési javaslatok	25
3.2.1. Élőhelyek kezelése	25
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	81
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	81
3.2.4. Kutatás, monitorozás	83
3.2.5. Mellékletek	87
Kezelési egységek térkép:	87
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	112
3.3.1. Agrártámogatások	112
3.3.2. Pályázatok	116
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	116
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	116
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	116

3.4.3	Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	116
II.	A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	118
1.	A tervezési terület alapállapot jellemzése	119
1.1.	Környezeti adottságok.....	119
1.1.1.	Éghajlati adottságok.....	120
1.1.2.	Vízrajzi adottságok	122
1.1.3.	Talajtani adottságok	122
1.2.	Természeti adottságok.....	122
1.2.1.	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	128
1.2.2.	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	138
1.2.3.	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	140
1.2.4.	A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok.....	152
1.3.	Területhasználat	154
1.3.1.	Művelési ág szerinti megoszlás.....	154
1.3.2.	Tulajdoni viszonyok.....	154
1.3.3.	Területhasználat és kezelés	154
2.	Felhasznált irodalom	182
3.	Térképek és mellékletek.....	183

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve: Déli-Gerecse kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója: HUDI20015

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése: 4815,13 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2018. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

- 6190 Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*)
- 6240* Szubpannon sztyeppék
- 8210 Mészkősziklás lejtők sziklanövényzettel
- 9180 Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői
- 91H0* Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel
- 91G0* Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal
- 91M0 Pannon cseres-tölgyesek

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek:

- 6210 Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
- 6440 *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei
- 9150 A *Cephalanthero-Fagion* közép-európai sziklai bükkösei mészkövön
- 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

1.4.2. Jelölő fajok (a *-gal jelöltek kiemelt közösségi jelentőségű fajok)

Növények:

- leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*)
- magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*)

Ízeltlábúak:

- csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*)*
- nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- Anker-araszoló (*Erannis ankeraria*)
- füstös ősziaraszoló (*Lignyoptera fumidaria*)
- kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*)
- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- gyászscincér (*Morimus funereus*)
- havasi cincér (*Rosalia alpina*)*
- eurázsiai rétisáska (*Stenobothrus eurasius*)

Kételtűek:

- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Emlősök:

- nyugati pisedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*)
- hegyesorrú denevér (*Myotis blythi*)
- csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)
- kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)
- közönséges ürge (*Spermophilus citellus*)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok:

- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Érintett terület %	Település területének érintettsége (%)
Bicske	Fejér	1780,43	36,98	23,1
Csabdi	Fejér	469,18	9,74	27,56
Gyermely	Komárom-Esztergom	16,5	0,34	0,36
Mány	Fejér	6,97	0,14	0,15
Szárliget	Komárom-Esztergom	308,6	6,4	21,2
Tarján	Komárom-Esztergom	1212,92	25,19	28,16
Tatabánya	Komárom-Esztergom	257,02	5,34	2,81
Óbarok	Fejér	752,88	15,63	39,1
Újbarok	Fejér	10,63	0,22	7,13
Összesen:		4815,13	100	

1. táblázat: Érintett települések

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
különleges madárvédelmi terület	KMT	Gerecse különleges madárvédelmi terület	2950,57	275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet
helyi jelentőségű védett természeti terület	TT	Észak-Vértes Természetvédelmi Terület (Szárliget)	289,13	8/1994. (X.21.) Kt. rendelet
helyi jelentőségű védett természeti terület	TT	Tatabánya – Kálvária-hegy	30,2	32/2011. (IX.23.) Ök. rendelet
ex lege védett természeti emlék (földvár)	TE	Kissomlyó - Tarján	0,17	természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, kiterjedését megállapító hatósági

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
				határozat: 4037-193/2018.
országos ökológiai hálózat magterület övezete	MT	magterület	1226,54	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete	OF	ökológiai folyosó	3116,74	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
országos ökológiai hálózat puffterület övezete	PT	pufferterület	436,3	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről
ex lege védett természeti érték (barlang)	-	Ablakos-fülke		1996. évi LIII. törvény a természet védelméről*
		Bozótos-odú		
		Csipkebokros-barlang		
		Gömbfülkés-barlang		
		Kálvária-hegyi 1. sz. barlang		
		Kálvária-hegyi 2. sz. barlang		
		Kálvária-hegyi 2. sz. kőfülke		
		Kálvária-hegyi 3. sz. kőfülke		
		Kálvária-hegyi 4. sz. kőfülke		
		Kálvária-hegyi Csontos-barlang		
		Kálvária-hegyi Felső-barlang		
		Kálvária-hegyi Felső-barlang		
		Kálvária-hegyi Kürtő-barlang		
		Kálvária-hegyi-kőfülke		
		Keselő-hegyi 6. sz. barlang		
		Keselő-hegyi 7. sz. barlang		
		Keselő-hegyi 8. sz. barlang		
		Keselő-hegyi 9. sz. barlang		

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
		Kétbejáratú-barlang		
		Középső-szikla 1. sz. barlangja		
		Középső-szikla 2. sz. barlangja		
		Lepke-barlang		
		Lóingató-hegyi Bivak-barlang		
		Lóingató-hegyi Hasadék-barlang		
		Lóingató-hegyi Kis-barlang		
		Lóingató-hegyi-barlang		
		Nagy-szikla 1. sz. barlangja		
		Nagy-szikla 2. sz. barlangja		
		Őz-barlang		
		Párkány-odú		
		Poros-barlang		
		Poros-kőfülke		
		Poros-sziklaeresz		
		Rom-barlang		
		Sarok-odú		
		Szurdok-barlang		
		Vasúti-kőfülke		

2. táblázat: Egyéb védettségi kategóriák

* egyedi jogszabállyal nem kerül kihirdetésre.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési terület helyi jelentőségű védett természeti területtel, ex lege védett természeti emlékekkel és ex lege védett barlangokkal érintett, nem vonatkozik rájuk elfogadott természetvédelmi kezelési terv.

1.7.2 Településrendezési eszközök

Bicske

Bicske Város Önkormányzat Képviselő-testületének 18/2009.(VII.27.) önkormányzati rendelete Bicske helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

Csabdi

Csabdi Község Helyi Építési Szabályzatának jóváhagyásáról szóló 28/2005. (XII. 20.) önkormányzati rendelet

Gyermely

Gyermely Község Önkormányzata képviselő-testületének 6/2006 (VI.8.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról

Mány

Mány helyi építési szabályzatról és szabályozási tervéről szóló 10/2009. (IX.23.) számú önkormányzati rendelet

Szárliget

Szárliget község képviselő-testületének 17/2005. (XI.01.) számú önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról

Tarján

Tarján Helyi Építési Szabályzatáról szóló 3/2007. (II. 12.) önkormányzati rendelet

Tatabánya

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 8/2018. (IV. 19.) önkormányzati rendelete Tatabánya Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzatáról

Óbarok

Óbarok Község Önkormányzatának 8/2001. (IV.25.) számú rendelete Óbarok helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

Újbarok

Újbarok Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 11/2012 (VIII.31.) önkormányzati rendelete Újbarok Község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A terület az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet 5. sz. melléklete alapján a Dél-Vértesi, Gerecsei, Gerecse-Vértesi és Mezőföldi Erdőtervezési Körzetekhez tartozik.

- 47/2014. (IV. 24.) VM rendelet a 2014. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról (Dél-Vértesi erdőtervezési körzet)
- 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet a 2013. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról (Gerecse-Vértesi erdőtervezési körzet)
- Dél-Vértesi Erdőtervezési Körzet Körzeti Erdőterve. 2015. Törzskönyvi szám: XIV-G-027/8826-0/2013, Érvényes: 2015. január 1. – 2024. december 31.
- A Gerecsei Erdőtervezési Körzet erdőtervezése 2020-ra van besorolva. A körzeti erdőtervezési eljárás megindítására 2020. március 1-jén került sor.
- Gerecse-Vértesi Erdőtervezési Körzet Körzeti Erdőterve. 2014. Törzskönyvi szám: XIV-G-027/6821/0/2012, Érvényes: 2014. január 1. – 2023. december 31.
- Mezőföldi Erdőtervezési Körzet Körzeti Erdőterve. 2018. Hatályos körzeti erdőterv jóváhagyó határozat száma: PE-06/ERDŐ/6171-29/2018. Érvényes: 2018. január 1. – 2028. december 31.

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A tervezési terület a Dunántúli-középhegységi nagyvadas táj, Dunazugi (kódszáma: 512) és Vértes-hegységi (kódszáma: 510) vadgazdálkodási tájegységeihez tartozik. A tájegységek vadgazdálkodási tervét az Észak-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 12/2018. (VII. 3.) AM rendelet tartalmazza.

- Bicskei Nimród Vadásztársaság
 - vadgazdálkodási tájegység: Vértes-hegységi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 07-403150-510
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.
 - a vadgazdálkodási üzemtervet jóváhagyó határozat száma: FE08/FMO/7088-2/2018
- Ezüst Remete Vadásztársaság
 - vadgazdálkodási tájegység: Dunazugi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 07-403160-512
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.
 - a vadgazdálkodási üzemtervet jóváhagyó határozat száma: FE08/FMO/207-3/2019
- Pilisi Parkerdő Zrt. Bajnai Erdészete
 - vadgazdálkodási tájegység: Dunazugi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 11-252850-512
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.
 - a vadgazdálkodási üzemtervet jóváhagyó határozat száma: KE-06/FMO/53-4/2019
- Postás Vadásztársaság
 - vadgazdálkodási tájegység: Dunazugi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 11-252460-512
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.
 - a vadgazdálkodási üzemtervet jóváhagyó határozat száma: KE-06/FMO/206-7/2019
- Vértesaljai Földtulajdonosok Vadásztársasága
 - vadgazdálkodási tájegység: Vértes-hegységi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 11-252550-510
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.
 - a vadgazdálkodási üzemtervet jóváhagyó határozat száma: KE-06/FMO/57-2/2019
- Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt.
 - vadgazdálkodási tájegység: Dunazugi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 11-253550-512
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.
 - a vadgazdálkodási üzemtervet jóváhagyó határozat száma: KE-06/FMO/31-4/2019

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nyilvántartott halgazdálkodási vízterületről nem rendelkezünk információval.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- Magyarország felülvizsgált, 2015. évi Vízyűjtő-gazdálkodási Terve 2016. április
- Duna részvízyűjtő vízyűjtő-gazdálkodási terv, 2015. Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság 2016. április
- 1-7. Gerecse vízyűjtő alegység gazdálkodási tervezése 2015. Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság 2016. április

A vízyűjtő-gazdálkodási tervek megtekinthetők az alábbi linken:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, amelyeket az aktuális állapotra alakítva ismertetünk. A veszélyeztető tényezők által érintett terület nagyságát a természetmegőrzési terület összterületéhez viszonyítottuk.

Belső veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A06	Gyepművelés felhagyása	M	1	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) A gyepek kaszálásának megszűnésével annak cserjésedése és gyomosodása (részben idegenhonos inváziós fajokkal) indul meg. ürge (<i>Spermophilus citellus</i>) A jelölő élőhely és az ehhez kötődő jelölő faj fennmaradását a kaszálás teszi lehetővé. A művelés felhagyását követő szukcesszió magát az élőhelyet és a faj élőhelyét is tönkreteszi.
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	M	1	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Nem megfelelő időben végzett kaszálás a faj állományát károsíthatja.
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	M	1	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) A túlzott legeltetés a gyepek kitaposását, gyomosodását, fajkészletük átalakulását, leromlását eredményezi. nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Taposás és degradáció következtében az élőhely leromlik a jelölő faj élőhelye károsodik.
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	L	1	hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>) csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>) közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>) A táplálékbázisukat képező ízeltlábúak növényvédőszeres irtása negatívan hathat ezekre a fajokra.
A26	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek	L	1	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) Mezőgazdasági kemikáliák vízbe jutása a faj szaporodási képességét rontja, súlyos esetben közvetlen pusztulást is okozhat. nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) A vízbázisoknak az élő szervezetekre nézve káros komponensekkel (olajszármazékokkal, növényvédő szerekkel, műtrágyákkal stb.) történő szennyeződése, a vegyi anyagok – különösen magasabb vízállás, továbbá árvíz vagy belvíz idején – bemosódását idézheti elő a lepkefaj

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				élőhelyének talajába, ahol károsíthatják a tápnövényeket, valamint közvetve a lárvákat is.
A33	A vízháztartás vagy a víztestek fizikai módosítása mezőgazdasági célból	L	1	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétei (6440) vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) A vizenyős mocsárrétek lecsapolása a jelölő élőhely degradációját, kiszáradását okozza, a jelölő faj szaporodási és életlehetősége megszűnik.
B02	Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is	H	30	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal (91G0)*; Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szal (91H0)*; Pannon cseres tölgyesek (91M0); Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői (9180)* A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (9150) skarlábogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>) gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)* nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>); hegyesorú denevér (<i>Myotis blythii</i>); csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) Az érintett erdőkben több vágásforduló óta a vágásos üzemmód jellemző, aminek a folytatása a természetes erdőszerkezet és diverz erdőkép helyett egykorú állományok fenntartását eredményezi. Az egykorú erdőállományok fenntartása, illetve rövid vágásfordulóval történő letermelése lokálisan veszélyezteti a természetes életközösségek fennmaradását. A változatos élőhelyek fragmentálódásával a populációk közti konnektivitás is csökken, megszűnik. Az ilyen állományokban az idős fák hiánya miatt a jelölő fajok lélettere szűkül.
B06	Fakitermelés (kivéve tarvágás)	M	10	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal (91G0)*; Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szal (91H0)*; Pannon cseres tölgyesek (91M0); Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői (9180)*

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (9150) A fakitermelés az állományok fajösszetételének és szerkezetének alakításán, a különböző korosztályok térbeli mintázatának meghatározásán keresztül hat. A rövid idő alatt elvégzett felújító vágások miatt hiányoznak a megfelelő korú faállományok a jelölő élőhelyek, illetve jelölő fajok élőhelyei számára. A zonális erdőkbe ékelődő véderdő jellegű állományok helyzetét (mikroklíma, fragmentáltság) károsan befolyásolja. nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) Anker-araszoló (<i>Erannis ankeraria</i>) kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>) gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)* Az állományszerkezet alakításával, a friss és korhadó holtfa mennyiségének befolyásolásával az erdőgazdálkodás érdemi kihatással van/lehet a szaproxilofág rovarfajok megőrzésére. nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>); hegyesorru denevér (<i>Myotis blythii</i>); csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) Az állományszerkezet alakításával, illetve a bűvő és táplálkozó helyek jelenlétének befolyásolásával az erdőgazdálkodás érdemi kihatással van/lehet a denevérfajok megőrzésére.
B07	Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	H	30	Pannon gyertyános-tölgyesek (91G0)* Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>-szel (91H0)*; Pannon cseres-tölgyesek (91M0) A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (9150) Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i>-erdői (9180)* A jelölő társulások szerkezeti változatossága, természetessége csökken a holt faanyag eltávolításával. nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>) gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)*

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				A holt faanyag eltávolításával csökken a szaproxilofág rovarok fejlődésére alkalmas élőhely. nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>); hegyesorru denevér (<i>Myotis blythii</i>); csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) A frissen kidőlt, illetve pusztuló faegyedek hiánya veszélyezteti a fajok előfordulását.
B08	Idős fák eltávolítása	H	30	Pannon gyertyános-tölgyesek (91G0)* Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens-szel</i> (91H0)*; Pannon cseres-tölgyesek (91M0) A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (9150) Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> -erdői (9180)* A jelölő társulások kor- és szerkezeti változatossága, természetessége csökken az idős fák eltávolításával. Az egykorú erdőállományok kialakítása számos élőlényt veszélyeztet. nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>) gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)* Az idős fák (különösen a tölgyek) jelenléte a xylofág fajok életfeltételeinek biztosításához elengedhetetlen. A sarjeredetű, tőkorhadt fák eltávolítása a kék pattanóbogarat veszélyezteti. nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>); hegyesorru denevér (<i>Myotis blythii</i>); csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) Erdei denevérfajok lakhelyei, búvóhelyei az idős, odvas, kéreglevált fák. Megőrzésüket az idős fák eltávolítása veszélyezteti.
B09	Tarvágás	L	5	Pannon gyertyános-tölgyesek (91G0)* Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens-szel</i> (91H0)*; Pannon cseres-tölgyesek (91M0) A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (9150)

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i>-erdői (9180)* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)(91E0) A tarvágás és a rövid idő alatt elvégzett felújítógátás az állományok fajösszetételének és szerkezetének alakításán, a különböző korosztályok térbeli mintázatának meghatározásán keresztül hat, átmenetileg megszünteti a jelölő élőhelyet. A zonális erdőkbe ékelődő véderdő jellegű állományok helyzetét (mikroklíma, fragmentáltság) is károsan befolyásolja. nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>) gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)* A tarvágás és a rövid idő alatt elvégzett felújítógátás a friss és korhadó holtfa mennyiségének befolyásolásával érdemi kihatással van/lehet a szaproxilofág rovarfajok megőrzésére. nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>); A búvó és táplálkozó helyek megszüntetésével a tarvágás és a rövid idő alatt elvégzett felújítógátás jelentős káros hatással van/lehet az a denevérfajok megőrzésére.
B16	Faanyag szállítása	M	5	nagy höscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)* A kitermelt faanyag késői elszállítása veszélyt jelenthet a jelölő xilofág rovarfajokra, mivel petéiket gyakran rakják a frissen kivágott faanyagba.
B20	Növényvédő szerek erdészeti használata	L	2	Pannon gyertyános-tölgyesek (91G0)* Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens-szel</i> (91H0)*; Pannon cseres-tölgyesek (91M0) A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkősei mészkövön (9150) Az erdőfelújítás elősegítése érdekében használt gyomirtó növényvédőszerk őshonos növényfajokat is veszélyeztethetnek.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és kapcsolódó infrastruktúrák	L	1	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) Az utak gyakran elütési kockázatot jelenthetnek. A földutak pocsolyáiban fejlődő állományok fokozott veszélynek vannak kitéve.
F01	Más földhasználatú terület lakott területté, településsé vagy rekreációs területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)	L	1	Szubpannon sztyeppék (6240) Kiterjedt állományokat veszélyeztet a magántulajdon következtében megvalósított bekerítés, így az élőhelyet érintő beavatkozások tekintetében a külső nyomon követés és kontroll korlátozása.
F05	Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)	L	2	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) (6190) A sziklagyepek fokozott taposásnak vannak kitéve elhelyezkedésük miatt. nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) A tervezési területen gyakorlattá vált, hogy a tavakat és azok környezetét turisztikai, valamint szabadidős megfontolások alapján átalakítják, és ennek megfelelően hasznosítják. E munkálatok során egyebek mellett a partszakaszokat is „egységesítik”, illetve a továbbiakban gépek segítségével rendszeresen kaszálják/nyírják a part menti növényzetet, mely beavatkozások következtében megszűnnek a lepkefajnak eredetileg életteret nyújtó, jó természetességű, üde gyepek.
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenység	M	5	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) (6190) Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)(6210) Szubpannon sztyeppék (6240) Mészkősziklás lejtők sziklanövényzettel (8210) Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens-szel</i> (91H0)*; Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői (9180)* Elsősorban a turizmus (gyalogos túrázók, futók, biciklisek, sziklamászók, lovasok) által okozott taposás és bolygatás rontja az élőhelyek állapotát. Ez a probléma a Zuppán fokozottan jelentkezik. nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>);

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>); hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>); csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>); közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>); kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) A denevérekre a barlangok látogatása lehet negatív hatással. füstös ősziaraszoló (<i>Lignyoptera fumidaria</i>) Rajzási időszakban az intenzív taposás károsíthatja az állományt.
F09	Háztartási/rekreációs létesítményi hulladék/szemét elhelyezése és kezelése	L	1	füstös ősziaraszoló (<i>Lignyoptera fumidaria</i>) Az illegális lakossági hulladékelhelyezés lokálisan okoz jelentős károkat.
F31	Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból	L	1	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alnion padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)(91E0) Vízfolyások vízjárásának megváltoztatásával az élőhelyet fenntartó környezeti tényező megszűnik, az égerligetek kiszáradnak.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	H	50	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) (6190) Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) Szubpannon sztyeppék (6240) Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal (91G0)*; Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szal (91H0)*; Pannon cseres tölgyesek (91M0); Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői (9180)* A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (9150) Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alnion padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)(91E0) A túltartott vadállomány taposása rágása, túrása az élőhelyek természetességét rontja, megsemmisülését okozhatja. Elsősorban a vaddisznók és muflonok túrásukkal visszavetik a növényzet felújulását, illetve a gyeptakarót felsértik, ezzel utat nyitnak a gyomosodásnak, az inváziós fajok terjedésének. A szórók kialakítása szintén segíti az inváziós növényfajok terjedését.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>) A túltartott vadállomány taposása rágása, túrása növényfajok egyedeinek megsemmisülését okozhatja. vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) A vaddisznók túrásukkal károkat okozhatnak állományaikban. eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>) nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) A túltartott vadállomány taposása rágása, túrása olyan mértékben károsítja a fajok élőhelyét, ami veszélyezteti az állományok fennmaradását.
G11	Illegális begyűjtés, gyűjtés és természetből kivétel	L	1	leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) Az illegális gyűjtés az állományok méretét csökkenti, fennmaradásukat veszélyeztetheti.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	M	15	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) (6190) Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) Szubpannon sztyeppék (6240) Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i>-val és <i>Carpinus betulus</i>-szal (91G0)*; Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>-szel (91H0)*; Pannon cseres tölgyesek (91M0); <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (9150) Az intenzíven terjedő, illetve inváziós fajok terjedése (elsősorban a kanadai aranyvessző (<i>Solidago canadensis</i>) és a fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>)), a közösségi jelentőségű élőhelyek degradációját, megszűnését okozza. A közösségi jelentőségű fajok populációi az élőhelyük megszűnésével eltűnnek. magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>) csíkos medvelepke (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)* Anker-araszoló (<i>Erannis ankeraria</i>) füstös ősziaraszoló (<i>Lignyoptera fumidaria</i>) eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>) nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Az inváziós fajok az élőhelyeket, átalakítják, jelentősen növelik a záródást, ami a közösségi jelentőségű fajok eltűnéséhez vezet.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
K02	Leccapolás	L	1	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) Szaporodó helyként működő kis pocsolyákat gyakran leccapolják az út járhatóvá tétele érdekében.
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	M	1	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Az egyes élőhelyeken végbemenő száradás élettani szempontból károsan befolyásolja a fokozott nedvességigényű, kellően üde mikroklimát igénylő fajok hosszútávú fennmaradásának esélyeit.
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében	H	20	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>) (6190) Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) Szubpannon sztyeppék (6240) Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői (9180)* <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárretjei (6440) Az élőhelyek záródása (cserjésedése, erdősülése) következtében az élőhelyek átalakulnak, degradálódnak. leánykökörccsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>) Anker-araszoló (<i>Erannis ankeraria</i>) füstös ősziaraszoló (<i>Lignyoptera fumidaria</i>) ürge (<i>Spermophilus citellus</i>) eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>) nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) A szukcesszió következtében a jelölő fajok élőhelye megszűnik, ezáltal a fajok életfeltételei megszűnnek.
N01	Hőmérsékletváltozás (pl. hőmérséklet növekedés és szélsőséges hőmérsékleti értékek) a klímaváltozás következtében	L	1	ürge (<i>Spermophilus citellus</i>) A klímaváltozás következtében a téli hibernáció zavart szenvedhet.
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenése a	H	50	Pannon gyertyános-tölgyesek (91G0)* Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens-szel</i> (91H0)*;

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	klímaváltozás következtében			Pannon cseres-tölgyesek (91M0) A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (9150) Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i>-erdői (9180)* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)(91E0) A klímaváltozás következtében csökkenő csapadékmennyiség a mezofil élőhelyek mellett a szárazabb gyepek és erdős élőhelyeket is teljesen átalakítja, fajkészletük eljellegtelenedik. vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) A közvetlen vízhatástól függő és mezofil viszonyokat kedvelő közösségi jelentőségű fajok esetében a csapadék- és talajvízhiány következtében élőhelyük szűkül, negatívan befolyásolja a populációk méretét.

3. táblázat: Belső veszélyeztető tényezők

Kívülről ható veszélyeztető tényezők:

F24	Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák	L	1	nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>) hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>) csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>) közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>) kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) Elsősorban az épületlakó kolóniák számára jelent veszélyt azok dekorációs célú kivilágítása.
-----	---	---	---	---

Potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentőség	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	M	10	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel (91H0); Szubpannon sztyeppék (6240)*; <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440); Az új turisztikai utak kialakításával a területre bekerülő inváziós fajok (selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), mirigyes bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>)) jelenthetnek a jövőben veszélyt

4. táblázat: Potenciálisan jövőben ható veszélyeztető tényezők

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Rendeltetés:

A terület természetes dinamikájával őrizze meg a jellemző erdőtársulások elemeit, az ott található közösségi jelentőségű jelölő élőhelyeket, valamint védett növény és állatfajok populációit.

Célkitűzés:

Kiemelt célok:

- a jelölő fajok populáció nagyságának megőrzése, a populációk elterjedési területe nem csökkenhet.
- a jó állapotú jelölő élőhelyek természetszerű fajkészletének, fajösszetételének, szerkezetének, megőrzése.
- újonnan betelepülő inváziós fajok észlelése esetén a lehető leggyorsabb védekezés megkezdése.
- a már jelen levő inváziós fajok - különösen a selyemkóró, kanadai aranyvessző, fehér akác, bálványfa, fekete fenyő, erdei fenyő - által veszélyeztetett jelölő élőhelyek megóvása a degradációtól, az inváziós fajok terjedésének megállítása, állományaik csökkentése.

További célok:

- a jelölő élőhelyek területének, jelölő fajok élőhelyének növelése hosszú távon.
- a terület természeti értékeinek megismerését szolgáló kutatások, speciális és szélesebb rétegeket vonzó bemutatásának fejlesztése a természeti értékekkel összhangban.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

a. Erdők: (összterület: ~3360,3 ha üzemtervezett erdő)

Közösségi jelentőségű élőhelyek: 91M0 Pannon cseres tölgyesek (~1075,7 ha), 91H0 Pannon molyhos tölgyesek (~880,2 ha), 91G0* Pannon gyertyános-tölgyesek (~100,6 ha), 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (~22,8 ha), 9180 Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői (~ 1,9 ha), 9150 A *Cephalanthero-Fagion* közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (~35,4 ha)*

Állapot: Általánosságban a Déli-Gerecse Natura 2000 területen a közösségi jelentőségű erdei élőhelyek természetességi állapota az élőhelytérkép alapján jelenleg közepes-jó a Németh-Seregélyes-féle skálán. A Pannon cseres tölgyesek és Pannon molyhos tölgyesek jelentős része jó,

kisebb része közepes állapotú. A Pannon gyertyános-tölgyesek jó természetességi állapotúak. A hársas sziklaerdők természetességi állapota jó, kis részben kiváló. A puhafás ligeterdők természetességi állapota közepes.

A Déli-Gerecse Natura 2000 terület erdőterületeinek viszonylag jelentős része kb. 800 hektár 80 és 100 év közötti. A 100 évnél idősebb erdőállományok csak az erdőterület hatodát teszik ki, ezek elsősorban cserések és molyhos tölgyesek. Az erdők szerkezetén, fafajösszetételén különösen a cseres és gyertyános tölgyesek esetében általánosan jelentkeznek az intenzív erdőgazdálkodás kedvezőtlen természetvédelmi hatásai. Nagy kiterjedésben fordulnak elő összefüggő vágásterületek, fiatalosok, rontott, sarjztatott állományok, helyenként idegenhonos fafajok és őshonos fafajok mesterségesen létrehozott állományai is.

Az erdősítések során legjellemzőbb a természetes mag eredetű erdőfelújítás mesterséges kiegészítéssel, de a mesterséges felújítást is sok esetben alkalmazzák. A jelölő erdei élőhelyek - különösen a melegkedvelő tölgyesek 91H0, cseres tölgyesek 91M0, gyertyános tölgyesek 91G0 - állományaiban a vágásos üzemmód az uralkodó. A sajmeggyes karsztbokorerdők 91H0, szurdokerdők 9180 területének nagyobb részén gazdasági célú használat nem folyik.

Az erdő felújítások esetében a munkaerő hiánya és költségessége miatt elterjedőben van a gyomirtó növényvédőszeres használata.

A cserjésedett, mesterségesen erdősített sziklagyepeken kezelés, használat nem történik.

Kisebb területeken potenciálisan jelölő élőhelyek termőhelyén akácok és fenyves állományok is találhatóak, a fenyvesek területét az erdőgazdálkodó fafajcserés szerkezetátalakítással őshonos fafajú állományokká alakítja.

Kicsi, néhány hektáros kiterjedésben vannak jelen az égeresek és füzesek, ezek használata is vágásos gazdálkodással történik.

b. Gyeppek (összterület: ~681,8 ha)

Közösségi jelentőségű élőhelyek: 6240* Szubpannon sztyeppék (~421,3 ha), 6210 Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyeppek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (~17,7 ha), 6440 *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (~12,5 ha), 6190 Pannon sziklagyeppek (*Stipo-Festucetalia pallentis*) (~7,4 ha), 6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (~3,4 ha)

Állapot: a Déli-Gerecse Natura 2000 területen a közösségi jelentőségű gyepek élőhelyek természetességi állapota az élőhelytérkép alapján jelenleg jó-kiváló a Németh-Seregélyes-féle skálán. A szubpannon sztyeppék jelentős része jó, vagy kiváló állapotú. Az ártéri mocsárrétek természetességi állapota jelenleg közepes.

A közösségi jelentőségű gyepterületeket hasznosításuk szerint kétfelé bonthatjuk. A természetvédelmi szempontból jelentős értékekkel bíró sziklagyeppek 6190, erdőkkel körülvett lejtősztyeppék 6240, melyek területén hasznosítás nem történik. A gyeppek kisebb, nagyobb mértékben cserjésednek, erdősödnek.

A gyeppek másik része legeltetéssel, illetve kaszálással mezőgazdasági célból hasznosított. A hasznosítás nem minden esetben megfelelő természetvédelmi szempontból. A kaszálások időpontját, a kaszátlan területek megmaradását, a legelő állatok létszámát össze kell hangolni a természeti értékek védelmével. Szükséges az aktuális természeti állapothoz igazodó legeltetési/kaszálási rendszer kialakítása és megvalósítása a sztyepprétek és löszgyeppek területén a túlhasználat/alulhasználat elkerülése érdekében.

c. Szántók: (összterület: ~420 ha)

Élőhelyek (közösségi jelentőségű élőhely nincs): T1 - Egyéves intenzív szántóföldi kultúrák, T2 - Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák, T6 - Extenzív szántók

Állapot: Ezeken a területeken az esetleges vegyszerhasználat jelenthet veszélyt a környező élőhelyekre. A rágcsálóirtószerek megfelelő módon történő használata szükséges a ragadozó madár fajok védelme, mérgezések elkerülése érdekében. Szántók és vadföldek esetében további releváns veszély az inváziós fajok behurcolásának veszélye.

A terület kezelésére vonatkozó javaslatokat a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok tárgyalásával kezdjük, utána következnek a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.

A **gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatokhoz** tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, előírások, valamint a kritikus pontok beazonosítása.

Ezután következnek gazdálkodáshoz köthető, **mező-, erdő-, vad- és vízgazdálkodásra vonatkozó kezelési javaslatok**. Ezeket először kezelési egységek, majd gazdálkodási módok szerint csoportosítva adjuk meg.

Ezután következik az egyes kezelési egységek részletes jellemzése, amit kezelési egységenként a hozzájuk tartozó előírás-javaslatok, valamint vadgazdálkodási és élőhelyrekonstrukciós javaslatok felsorolása követ. **Kezelési egységnek** azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglal magában, az előírt kezeléseket betartása által biztosítva a területen található jelölő értékek (fajok és/vagy élőhelyek) megőrzését. Az azonos kezelési egységbe tartozó élőhelyek különböző élőhelytípusba is tartozhatnak, és elhelyezkedésük pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek.

A kezelési egységek lehatárolása alapvetően élőhelyek alapján történt, figyelembe véve a reális gazdálkodási lehetőségeket

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

- A területen bányák, anyagnyerőhelyek nyitása, valamint a meglévő illegális helyek használata nem kívánatos, az ökológiai hálózat magterület és folyosó övezetében új külszíni bányatelek nyitása, meglévő bővítése tilos (Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján).
- Új épület és építmény létesítése csak a közösségi jelentőségű élőhelyek területén kívül javasolt.
- Gépjármű közlekedés, a közutak kivételével csak az arra kijelölt utakon, elsősorban a gazdálkodáshoz közvetlenül kapcsolódó mértékben kívánatos. Az egyéb jogosultak (pl. erdészeti munkavégzés) gépjármű közlekedés során a jelölő és hazai jogszabályok által védett értékekben kárt nem okozhatnak.
- A terület széleinél információs tábla állítása javasolt, mely mutatja a védett és Natura 2000 terület határait, az ott tartózkodásra vonatkozó legfontosabb szabályokat, röviden ismerteti a terület jelentőségét, látnivalóit.
- A területet az inert és lakossági hulladéktól mentesíteni kell.
- A területen áthúzódó nagyfeszültségű villanyvezetékek fenntartási munkálatai során előzetesen egyeztetni szükséges a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság munkatársaival. A biztonsági

sávok fenntartó kezelése nem károsíthatja a jelölő élőhelyeket (pl. inváziós fajok vegyszeres kezelés nélküli, sarjadzást elősegítő, mechanikus visszaszorítása nem javasolt).

- A kutatási és sport célú barlanglátogatások és mesterséges üreg látogatások a teletől és szaporodó denevér populációkat nem veszélyeztethetik, a denevérvédelmi okokból jelentős barlangokat megfelelő további lezárásáról gondoskodni kell.
- Jelölő élőhelyek és fajok élőhelye területén kerülni szükséges az infrastrukturális és turisztikai fejlesztéseket. A speciális és tömegturizmus fejlesztését az érintetlen területek hálózatának kijelölésével szükséges összehangolni.
- Az illegális használatok, gépjármű forgalom, crossmotorozás, quad, siklóernyőzés, illegális bányászat, kártékony földutak, visszaszorítására kell törekedni.

Gazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

Vadgazdálkodás:

- A tervezési területre nem őshonos vadfaj telepítése kerülendő a területen.
- A tervezési területen mesterséges vadtenyésztési tevékenység végzése nem javasolt.
- A tervezési területen működtetett etetők, szórók 50 m-es körzetében a használatukból származó gyomosodást évi legalább kétszeri kaszálással javasolt felszámolni.
- A vadászat és vadgazdálkodás következtében keletkező hulladékot (pl. töltényhüvely, zsák, kötözőzsinór, fólia stb.) a vadászterületről történő folyamatos eltávolítása kívánatos.
- A közösségi jelentőségű jelölő gyepek kímélendők, gépjárművekkel történő közlekedés céljára a jogszerűen kialakított földutak igénybevétele kívánatos.
- Agyaggalamb-lövészet a közösségi jelentőségű jelölő gyepek területén nem javasolt tartani.
- A tervezési területen a vad populációsűrűségét jelentősen csökkenteni szükséges, annak érdekében, hogy a gyepterületekben, erdőfelújításokban mennyiségi vadkár ne keletkezzen.
- A tölgymakk terjesztésében jelentős szerepet játszó szajkó (*Garrulus glandarius*) állományát kímélni javasolt.

Vízgazdálkodás:

Vízgazdálkodási létesítmények elhelyezése, vízfolyás medrét megváltoztató beavatkozás a természeti értékek védelmével összeegyeztethetően végezhető. A vöröshasú unka (*Bombina orientalis*) populációk érdekében a kis tavak, vízállások megőrizendők.

Kezelési egységek

A tervekészítés során a teljes kJTT-re készült ÁNÉR alapú élőhelytérkép, ez alapján több típusú élőhely található a területen. Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok és a reális gazdálkodási lehetőségek alapján az alábbi kezelési egységeket határoltuk le:

- KE1: Száraz tölgyes szálerdők
- KE2: Tölgyes fiatalosok, felújítások
- KE3: Törmelékletű erdők, sziklaerdők, molyhos tölgyes bokorerdők
- KE4: Gyertyános tölgyesek
- KE5: Puhafás ligeterdők
- KE6: Természetvédelmi kezeléssel fenntartandó gyepterületek
- KE7: Mezőgazdasági tevékenységgel fenntartandó gyepterületek
- KE8: Gyomfajok uralta területek
- KE9: Őshonos fafajú rontott erdők
- KE10: Akácok
- KE11: Fenyvesek
- KE12: Szántók, kiskertek
- KE13: Mesterséges létesítmények
- KE14: Vizes élőhelyek

3.2.1.1 Kezelési egység kódja, neve: KE1 – Száraz tölgyes szálerdők**Kezelési egység meghatározása:**

A kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 terület pannon cseres-tölgyesei, és pannon molyhos tölgyesei, kivéve azokat a molyhos tölgyeseket, melyek faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódban vannak.

Érintett védett természeti terület:

Észak Vértes Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület
Kálvária-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- H3a - Köves talajú lejtősztyepek
- L1 - Mész- és melegkedvelő tölgyesek
- L2a - Cseres-kocsánytalan tölgyesek
- OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
- OG - Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet
- P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6240* - Szubpannon sztyeppék
 91H0* - Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel
 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

nyugati piszcedenevér (*Barbastella barbastellus*)
 nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
 skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
 Anker arasoló (*Erannis ankeraria*)
 kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*)
 nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
 hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*)
 csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)
 közönséges denevér (*Myotis myotis*)
 leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*)
 havasi cincér (*Rosalia alpina*)*
 kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)

közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*)
 hóvirág (*Galanthus nivalis*)
 zöld gyík (*Lacerta viridis*)
 bajuszos denevér (*Myotis mystacinus*)
 horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*)
 kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)
 szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*)
 erdei béka (*Rana dalmatina*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

tavaszi görvélyfű (*Scrophularia vernalis*)
 gerecsei berkenye (*Sorbus gerecseensis*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Megfelelő erdőgazdálkodás mellett a meglévő természeti értékek megóvása, illetve fejlesztése biztosítható. Általánosan elterjedt a természetmegőrzési területen a vágásos erdőgazdálkodás. A természetvédelmi célokat, az élőhelyek és élőlények védelmét azonban a folyamatos erdőborítás szélesebb körű alkalmazása jobban biztosíthatja. Fontos lenne, hogy a magángazdálkodók is alkalmazzák a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódokat. Azonban a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodásnak a természetbeni állapotokhoz szükséges igazodnia, nem javasolt teljes mértékben a technológiai lehetőségekhez igazítani az erdőállományt.

Alapjában véve közepidős tölgyek jellemzik a kezelési egységet.

Javasolt az állományok egy részének sarjeredetűként való fenntartásra (Etv. 51. §. (5) bekezdés alapján, az erdészeti hatóság engedélyével.). Szükséges a meglévő gyepfoltok tisztásként való leválasztása és fenntartása. A korábban erdősített, de kipusztuló faállományú száraz gyepek esetében is a tisztásként való fenntartást szükséges előtérbe helyezni, újraterelítésük nem javasolt. Szintén általánosan jellemző a vadgazdálkodás erőteljes jelenléte. A vad jelentős

populációsűrűsége okozta károk mellett, kiemelendő a vadetetés során a területre valószínűsíthetően bekerülő inváziós fajok okozta fenyegetettség.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Elsődleges fontosságú a gazdálkodási célú erdészeti beavatkozások és a természetvédelmi célok összehangolása. A jelölő erdei élőhelyek – különösen a melegkedvelő tölgyesek 91H0*, cseres tölgyesek 91M0, – állományaiban előtérbe szükséges helyezni a jelenleg használt vágásos gazdálkodás helyett a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő üzemmódok és használatok alkalmazását. Javasolt üzemmódok: örökerdő-, átmeneti üzemmód. Közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz. A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok és használatok bevezetése a fajok és élőhelyek helyzetét nem ronthatja, nem lehet sematikusan kijelölni a közelítőnyom hálózatot, a közelítő nyom hálózat kialakítása nem eredményezheti a zárt erdőtömbök felnyílását, 1-5%-nyi erdőterület igénybevételnél többet a természetmegőrzési terület teljes erdőterületére vonatkozóan. Fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy közelítőnyom hálózat ne segítse elő az inváziós fajok terjedését.
- Fokozottan védett madárfajok fészke körül az erdőgazdálkodási tevékenységet korlátozni szükséges, úgy, hogy az ne veszélyeztesse a fészkelés sikerét.
- A használatok során a vadgyümölcsök és más elegyfajok egyedeit az alsó és felső lombkorona szintben is kímélni szükséges.
- A gyérítéseket felső szintben, csoportos jelleggel, elsősorban a középátmérőt érintően javasolt végrehajtani, kerülni szükséges a térben egyenletes erélyű beavatkozásokat.
- A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása, megfelelő mennyiségű, méreteloszlású holt fa, tő- és törzsodvas fa biztosítása a gyérítések, egyéb termelések és a véghasználatok során is.
- A jellemző mikroélőhelyek közül javasolt minél többet meghagyni, facsoportokban a véghasználatok során és ezeket fent is tartani, hogy a fajok túlélése folyamatosan biztosítható legyen.
- A véghasználatok tervezése során arra kell törekedni, hogy a közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok esetében a korosztályviszonyok kiegyenlítettek legyenek, mindig legyen idős erdő. Nem véghasználható a tíz éves erdőtervezési cikluson belül - jelölő élőhely típusonként vizsgálva több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba.
- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdők felújítása esetén elsődlegesen a természetes magról történő felújítást szükséges alkalmazni, kiegészítve lehetőség szerint 5-10% mértékben sarjeredetű (elsősorban tölgy) újulattal. (A kék pattanó élőhelyének hosszú távon való biztosítása érdekében). Tuskózás, talajelőkészítés nem javasolt.
- Az erdő felújításokon a gyomirtó növényvédőszer használatát korlátozni szükséges, özönnövény fajok terjedése esetén speciális csepegetésmentes vegyszerhasználat, egyéb esetekben a gyomosodás talajbolygatással nem járó mechanikai visszaszorítása alkalmazandó.
- Erdőfelújítás és pótlás során tájidegen fajok nem használható fel.
- Az erdőneveléseket, előhasználatokat úgy kell megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen elegyfajok, különös tekintettel az intenzíven terjedő fajok visszaszorítását, az őshonos fajok elegyarányának az emelését, valamint az elegyesség fenntartását, növelését illetve a sarjeredetű törzsek 5-10 % mértékben való megőrzését szolgálják.

(A sarjeredetű – elsősorban tölgy fafajú – törzsek a kék pattanó élőhelyének hosszú távon való biztosítását szolgálja).

- Az állománynevelési munkálatok során a cserjés, magaskórós állományszegélyeket szükséges megőrizni a csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*) védelme érdekében.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet.
- Erdészeti kártevők elleni védekezés során a védett és Natura 2000 jelölő fajok egyedei nem károsodhatnak.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.
- Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon javasolt.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
- Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni javasolt.
- A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része az Észak Vértes Természetvédelmi Terület, valamint a tatabányai Kálvária-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a Dél-Vértesi, Gerecsei, Gerecse-Vértesi és Mezőföldi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló

408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E24	Az erdőrészteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E32	Örökerdő üzemmódra való áttérés. <i>(Megjegyzés: az erdőgazdálkodóval egyeztetett területeken)</i>
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása. <i>(Megjegyzés: az erdőgazdálkodóval egyeztetett területeken)</i>
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. <i>(Megjegyzés: böhöncös fák, lábon száradt, törzsodvas faegyedek meghagyása szükséges)</i>
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása. <i>(Megjegyzés: Nagy szarvasbogár (Lucanus cervus) védelme érdekében is)</i>
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok)</i>

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
	<i>kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. mellékete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fajok jegyzéke) az irányadó. Főfafajként csertölgy (Quercus cerris), kocsánytalan tölgy (Qu. petraea), elegyfajként kislevelű hárs (Tilia cordata), mezei juhar (Acer campestre), barkócafa (Sorbus torminalis) és vadvadkörte (Pyrus pyraster) ültetése javasolt.)</i>
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. mellékete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fajok jegyzéke) az irányadó. Főfafajként csertölgy (Quercus cerris), kocsánytalan tölgy (Qu. petraea), elegyfajként kislevelű hárs (Tilia cordata), mezei juhar (Acer campestre), barkócafa (Sorbus torminalis) és vadvadkörte (Pyrus pyraster) ültetése javasolt.)</i>
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fajok felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskoecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
E95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével. <i>(Megjegyzés: A kék pattanóbogár (Limoniscus violaceus) megőrzése érdekében alkalmazandó, a tőodvas fák egy részének lábán hagyása a legkedvezőbb a faj számára.)</i>
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

6. táblázat: KEI kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok betartása az erdőgazdálkodás során lehetőséget teremt a kedvező állapot fenntartására, a degradáltabb élőhelyfoltok természetességének, az elegyarány és a korosztály szerkezet javítására, az idegenhonos és inváziós fajok visszaszorítására. A folyamatos erdőborítás nagyobb arányú alkalmazásával, de egyes speciális mikroélőhelyek (pl: talajszinten odvas fák) fenntartásával, megfelelő erdő- és állományszerkezet kialakításával, a vad populációsűrűségének csökkentésével biztosítható a jelölő élőhelyek és jelölő fajok megőrzése, védelme.

3.2.1.2 Kezelési egység kódja, neve: KE2 - Tölgyes fiatalosok, felújítások**Kezelési egység meghatározása:**

A kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 terület gyertyános- és cseres-tölgyes vágásterületei, valamint fiatalosai.

Érintett védett természeti terület:

Észak Vértes Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület
Kálvária-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
P1 - Őshonos fafajú fiatalosok
P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
P3 - Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés
P8 - Vágásterületek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

A kezelési egységben nem található közösségi jelentőségű élőhely

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*)
havasi cincér (*Rosalia alpina*)*

erdei béka (*Rana dalmatina*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

tavaszi görvélyfű (*Scrophularia vernalis*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:*Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:*

- Elsődleges fontosságú a gazdálkodási célú erdészeti beavatkozások és a természetvédelmi célok összehangolása. A melegkedvelő tölgyesek 91H0*, cseres tölgyesek 91 M0, gyertyános tölgyesek 91G0* letermelt állományainak helyén kialakult fiatalosok és vágásterületek esetében előtérbe szükséges helyezni a jelenleg használt vágásos gazdálkodás helyett a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő üzemmódok és használatok alkalmazását. Javasolt üzemmódok: örökerdő-, átmeneti üzemmód. Közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz. A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok és használatok bevezetése a fajok és élőhelyek helyzetét nem ronthatja, nem lehet sematikusan kijelölni a közelítőnyom hálózatot, a közelítő nyom hálózat kialakítása nem eredményezheti a zárt erdőtömbök felnyílását, 1-5%-nyi erdőterület igénybevételénél többet a természetmegőrzési terület teljes erdőterületére vonatkozóan. Fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy közelítőnyom hálózat ne segítse elő az inváziós fajok terjedését.
- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdők felújítása esetén elsődlegesen a természetes magról történő felújítást szükséges alkalmazni, kiegészítve lehetőség szerint 5-10% mértékben sarjeredetű (elsősorban tölgy) újulattal. (A kék pattanó élőhelyének hosszú távon való biztosítása érdekében). Tuskózás, talajelőkészítés nem javasolt. Az erdő felújításokon a gyomirtó növényvédőszer használatát korlátozni szükséges, özönnövény fajok terjedése esetén speciális csepegetésmentes vegyszerhasználat, egyéb esetekben a gyomosodás talajbolygatással nem járó mechanikai visszaszorítása alkalmazandó.
- Erdőfelújítás és pótlás során tájidegen fafaj nem használható fel.
- A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében a hagyásfák és facsoportok nem termelhetők ki az erdőfelújítás befejeztével, természetes pusztulásukig megtartandóak.
- Az erdőneveléseket, előhasználatokat úgy kell megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen elegyfa fajok, különös tekintettel az intenzíven terjedő fajok visszaszorítását, az őshonos fafajok elegyarányának az emelését, valamint az elegyesség fenntartását, növelését illetve a sarjeredetű törzsek 5-10 % mértékben való megőrzését szolgálják. (A sarjeredetű – elsősorban tölgy fafajú – törzsek a kék pattanó élőhelyének hosszú távon való biztosítását szolgálja).
- A tisztításokat és gyérítéseket csoportos jelleggel kell végrehajtani, kerülni kell a térben egyenletes erélyű beavatkozásokat.
- Erdészeti kártevők elleni védekezés során a védett és Natura 2000 jelölő fajok egyedei nem károsodhatnak.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése.
- A kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.
- Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon javasolt.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.

- Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni javasolt.
- A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része az Észak Vértess Természetvédelmi Terület, valamint a tatabányai Kálvária-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a Dél-Vértessi, Gerecsei, Gerecse-Vértessi és Mezőföldi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. mellékete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)</i>
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. mellékete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)</i>
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélykiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

7. táblázat: KE2 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A folyamatos erdőborítással, megfelelő erdő- és állományszerkezet kialakításával, a vad populációsűrűségének csökkentésével hosszútávon biztosítható a funkciójukat betölteni képes jelölő élőhelyek kialakulása és a jelölő fajok megőrzése, védelme.

3.2.1.3 Kezelési egység kódja, neve: KE3 – Törmeléklejtő erdők, sziklaerdők, molyhos tölgyes bokorerdők**Kezelési egység meghatározása:**

A kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 terület sziklai bükkösei, molyhos tölgyesei és törmeléklejtő erdői.

Érintett védett természeti terület:

Észak Vértes Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület
Kálvária-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület
Kissomlyó Természeti Emlék ex lege védett természeti terület (földvár)

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:	L1 - Mész- és melegkedvelő tölgyesek L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek LY2 - Törmeléklejtő-erdők LY3 - Bükkös sziklaerdők LY4 - Tölgyes jellegű sziklaerdők és tetőerdők OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek OG - Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet P1 - Óshonos fafajú fiatalosok
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	9150 - A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön 91H0* - Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) Anker araszó (<i>Erannis ankeraria</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)

nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)
 csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)
 közönséges denevér (*Myotis myotis*)
 leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*)
 kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)
 havasi cincér (*Rosalia alpina*)*
 magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*)

rézsikló (*Coronella austriaca*)
 erdei sikló (*Elaphe longissima*)
 közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*)
 vadmacska (*Felis silvestris*)
 hóvirág (*Galanthus nivalis*)
 zöld gyík (*Lacerta viridis*)
 vízi denevér (*Myotis daubentonii*)
 horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*)
 szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*)
 rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*)
 kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)
 szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*)
 barna hosszúfülű-denevér (*Plecotus auritus*)
 szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*)
 törpeszender (*Proserpinus proserpina*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

vándorsólyom (*Falco peregrinus*)
 darázsölyv (*Pernis apivorus*)
 tavaszi görvélyfű (*Scrophularia vernalis*)
 gerecsei berkenye (*Sorbus gerecseensis*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Ezek a területeken az ideális eset az erdőgazdálkodás teljes mellőzése, illetve az érintetlenség megőrzése lenne. Fatermesztést nem szolgáló erdőként való fenntartásuk mellett az egyetlen beavatkozásként a nagyvadállomány visszaszorítása javasolt.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Javasolt üzemmód: faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód.
- Az állományok fenntartásának, illetve megújulásának természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása szükséges (a felújulási és differenciálódási folyamatok „működéséhez” a vadhatás erőteljes mérséklése szükséges).
- Fakitermelési beavatkozás végzése kizárólag idegenhonos fafajok megtelepedése és jelenléte esetén, továbbá (veszélyes, a személy- és gépkocsi-forgalomra közvetlen veszélyt jelentő száraz törzsek kivágásával) utak és turistautak mentén, balesetmegelőzési céllal javasolt.
- Természetvédelmi célból kis kiterjedésű (lényegében csak lék méretű) foltokra kiterjedő fakitermelési beavatkozás végzése a középkorú állományok vegyeskorúsítása érdekében, illetve a már meglevő utak mentén összeroppanási fázis közelébe került, öreg erdők egy-egy foltjának kezelése érdekében lehetséges. A beavatkozások célja az állomány változatosabbá tétele, illetve a felújulási folyamat megindítása, a kitermelt faanyag pedig részben vagy egészben a helyszínen maradhat.

- Jelentősebb, nagyobb területet érintő abiotikus vagy biotikus károsítások esetén, az erdőborítottság helyreállítása érdekében esetileg rendkívüli intézkedések is szükségessé válhatnak. Az ezekhez kapcsolódó beavatkozások megtervezése és kivitelezése az érintett nemzeti park igazgatóság közreműködésével, egyetértésével javasolt.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése.
- A kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.
- Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon javasolt.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
- Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni javasolt.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része az Észak Vértes Természetvédelmi Terület, valamint a tatabányai Kálvária-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a Dél-Vértesi, Gerecsei, Gerecse-Vértesi és Mezőföldi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki. <i>(Megjegyzés: inváziós fafajok kitermelése; természetvédelmi kezelés részeként középkorú állományok vegyeskorúsítása, összeroppanási fázis közelébe került, öreg erdők felújítása esetén)</i>
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. <i>(Megjegyzés: Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés javasolt. Természetvédelmi kezelés részeként középkorú állományok vegyeskorúsítása, összeroppanási fázis közelébe került, öreg erdők felújítása érdekében kis területű beavatkozások lehetségesek őshonos állományokban.)</i>
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E24	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. <i>(Megjegyzés: böhöncös fák, lábon száradt, törzsodvas faegyedek meghagyása szükséges)</i>
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. mellékete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)</i>
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. mellékete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)</i>
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. <i>(Megjegyzés: inváziós fafajok kitermelése; természetvédelmi kezelés részeként középkorú állományok vegyeskorúsítása, összeroppanási fázis közelébe került, öreg erdők felújítása esetén)</i>
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélykiadásban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
	• Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

8. táblázat: KE3 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó élőhelyek esetében a vágásos és az örökerdő üzem mód is állapot romlást eredményezne, az idegenhonos fafajok egyedeinek eltávolítása, a kis területű állomány szerkezet gazdagítás, felújulás elősegítés biztosíthatja a fajok és élőhelyek fennmaradását. A javasolt intézkedések a minimális beavatkozások elvét követik, a közösségi jelentőségű fajok számára sok álló és a fekvő holtfa, illetve sokféle mikroélőhely kialakulásához biztosítanak keretet, ugyanakkor a rendkívüli természeti események okozta változások kezelésére is lehetőséget adnak.

3.2.1.4 Kezelési egység kódja, neve: KE4 – Gyertyános tölgyesek

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 terület pannon gyertyános-tölgyesei.

Érintett védett természeti terület:

Észak Vértes Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület
Kálvária-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: K2 - Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 91G0* - Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal

Érintett közösségi jelentőségű fajok: skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
havasi cincér (*Rosalia alpina*)*

hóvirág (*Galanthus nivalis*)

Érintett egyéb kiemelt fajok: A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Elsődleges fontosságú a gazdálkodási célú erdészeti beavatkozások és a természetvédelmi célok összehangolása. Előtérbe javasolt helyezni a jelenleg használt vágásos gazdálkodás helyett a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő üzemmódok és használatok alkalmazását. Javasolt üzemmódok: örökerdő-, átmeneti üzemmód. Közelíteni szükséges a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételét a természetes állapotokhoz. A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok és használatok bevezetése a fajok és élőhelyek helyzetét nem ronthatja, nem lehet sematikus kijelölni a közelítőnyom hálózatot, a közelítő nyom hálózat kialakítása nem eredményezheti a zárt erdőtömbök felnyílását, 1-5%-nyi erdőterület igénybevételénél többet a természetmegőrzési terület teljes erdőterületére vonatkozóan. Fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy közelítőnyom hálózat ne segítse elő az inváziós fajok terjedését.
- Fokozottan védett madárfajok fészke körül az erdőgazdálkodási tevékenységet korlátozni szükséges, úgy, hogy az ne veszélyeztesse a fészkelés sikerét.
- A használatok során a vadgyümölcsök és más elegendőfajok egyedeit az alsó és felső lombkorona szintben is kímélni kell.
- A gyérítéseket felső szintben, csoportos jelleggel, elsősorban a középátmérőt érintően kell végrehajtani, kerülni kell a térben egyenletes erélyű beavatkozásokat.
- A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása, megfelelő mennyiségű, méreteloszlású holt fa, tő- és törzsodvas fa biztosítása a gyérítések, egyéb termelések és a véghasználatok során is.
- A jellemző mikroélőhelyek közül javasolt minél többet meghagyni, facsoportokban a véghasználatok során és ezeket fent is tartani, hogy a fajok túlélése folyamatosan biztosítható legyen.
- A véghasználatok tervezése során arra kell törekedni, hogy a közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok esetében a korosztályviszonyok kiegyenlítettek legyenek, mindig legyen idős erdő. Nem véghasználható a tíz éves erdőtervezési cikluson belül - jelölő élőhely típusonként vizsgálva több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba.
- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdők felújítása esetén elsődlegesen a természetes magról történő felújítást szükséges alkalmazni, kiegészítve lehetőség szerint 5-10% mértékben sarjeredetű (elsősorban tölgy) újulattal. (A kék pattanó élőhelyének hosszú távon való biztosítása érdekében). Tuskózás, talajelőkészítés nem javasolt.

- Az erdő felújításokon a gyomirtó növényvédőszer használatát korlátozni szükséges, özönnövény fajok terjedése esetén speciális csepegetésmentes vegyszerhasználat, egyéb esetekben a gyomosodás talajbolygatással nem járó mechanikai visszaszorítása alkalmazandó.
- Erdőfelújítás és pótlás során tájidegen fafaj nem használható fel.
- Az erdőneveléseket, előhasználatokat úgy kell megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen elegyfajok, különös tekintettel az intenzíven terjedő fajok visszaszorítását, az őshonos fafajok elegyarányának az emelését, valamint az elegyesség fenntartását, növelését illetve a sarjeredtű törzsek 5-10 % mértékben való megőrzését szolgálják. (A sarjeredetű – elsősorban tölgy fafajú – törzsek a kék pattanó élőhelyének hosszú távon való biztosítását szolgálja).
- A jelölő erdei élőhelyek állományában a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet.
- Erdészeti kártevők elleni védekezés során a védett és Natura 2000 jelölő fajok egyedei nem károsodhatnak.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése.
- A kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.
- Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon javasolt.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
- Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni javasolt.
- A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része az Észak Vértes Természetvédelmi Terület, valamint a tatabányai Kálvária-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a Dél-Vértesi, Gerecsei, Gerecse-Vértesi és Mezőföldi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A

Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítás (Megjegyzés: A jelölt fajok számára kedvező lenne a nagyobb mennyiség (20-30 m ³)).
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E20	Fokozottan védett jelölt madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E32	Örökerdő üzemmódra való áttérés. (Megjegyzés: az erdőgazdálkodóval egyeztetett területeken)
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása. (Megjegyzés: az erdőgazdálkodóval egyeztetett területeken)
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. (Megjegyzés: böhöncös fák, lábön száradt, törzsodvas faegyedek meghagyása szükséges)
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. mellékete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó. Főfafajként kocsánytalan tölgy (<i>Quercus petraea</i>), gyertyán (<i>Carpinus betulus</i>), elegyfajként kislevelű hárslili (<i>Tilia cordata</i>), mezei juhar (<i>Acer campestre</i>), hegyi juhar (<i>Acer pseudoplatanus</i>), korai juhar (<i>Acer platanoides</i>) hegyi szil (<i>Ulmus glabra</i>) ültetése javasolt.)
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. mellékete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó. Főfafajként kocsánytalan tölgy (<i>Quercus petraea</i>), gyertyán (<i>Carpinus betulus</i>), elegyfajként kislevelű hárslili (<i>Tilia cordata</i>), mezei juhar (<i>Acer campestre</i>), hegyi juhar (<i>Acer pseudoplatanus</i>), korai juhar (<i>Acer platanoides</i>) hegyi szil (<i>Ulmus glabra</i>) ültetése javasolt.)
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

9. táblázat: KE4 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

Fragmentáció csökkentésével, átmeneti üzemmódra átállással, megfelelő erdő- és állományszerkezet kialakításával, a vad populációsűrűségének csökkentésével biztosítható a jelölő élőhelyek és jelölő fajok megőrzése, védelme.

3.2.1.5 Kezelési egység kódja, neve: KE5 – Puhafás ligeterdők**Kezelési egység meghatározása:**

A kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 terület patakmenti ligeterdei.

Érintett védett természeti terület: A kezelési egység nem érint védett természeti területet.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek: J1a - Fűzlápok
J4 - Fűz-nyár ártéri erdők
U8 - Folyóvizek

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 91E0* - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok: hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)

Érintett egyéb kiemelt fajok: A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységben a hosszú távú cél a ligeterdők megőrzése. A kezelési egységbe tartozó füzes ligeterdők elsősorban a terület középső részeinek (patak)völgyeiben fordulnak elő és részben üzemtervezettek.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése.
- A kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.

- Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon javasolt.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
- Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni javasolt.
- A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a Dél-Vértesi, Gerecsei, Gerecse-Vértesi és Mezőföldi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítás
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meg hagyása.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználatá során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. mellékete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó. Főfafajként éger (Alnus glutinosa), magas kőris (Fraxinus excelsior), elegyfajként zelnicemeggy (Padus avium) ültetése javasolt.)</i>
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. mellékete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó. Főfafajként éger (Alnus glutinosa), magas kőris (Fraxinus excelsior), elegyfajként zelnicemeggy (Padus avium) ültetése javasolt.)</i>
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuszóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

10. táblázat: KE5 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az extenzív kezelés és az inváziós fajok eltávolítása lehetővé teszi ennek, a Gerecsében unikális előfordulású élőhelynek a megőrzését.

3.2.1.6 Kezelési egység kódja, neve: KE6 – Természetvédelmi kezeléssel fenntartandó gyepterületek**Kezelési egység meghatározása:**

A kezelési egységbe tartoznak a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület természetvédelmi kezeléssel fenntartandó gyepterületei, a nyílt sziklagyepek, a lejtő- és törmelékgyepek, és azon lejtősztyepek, valamint az erdősztyeprétek, löszgyepek, melyek az erdőterületek között találhatóak.

Érintett védett természeti terület:

Észak Vértes Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület
Kálvária-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

E34 - Hegy-dombvidéki sovány gyepes és szőrfűgyepek
G2 - Mészkedvelő nyílt sziklagyepek
H2 - Felnyíló, mészkedvelő lejtő- és törmelékgyepek
H3a - Köves talajú lejtősztyepek
H4 - Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepes
P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6190 - Pannon sziklagyepek
6210* - Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepes és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) fontos orchidea-élőhelyei
6240* - Szubpannon sztyeppék

Érintett közösségi jelentőségű fajok: nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)
nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)
közönséges denevér (*Myotis myotis*)
leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*)
kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)
magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*)
eurázsiai rétisáska (*Stenobothrus eurasius*)

rézsikló (*Coronella austriaca*)
közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*)
zöld gyík (*Lacerta viridis*)
vízi denevér (*Myotis daubentonii*)
horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*)
kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)
barna hosszúfülű-denevér (*Plecotus auritus*)
szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*)

Érintett egyéb kiemelt fajok: bajszos sármány (*Emberiza cia*)
vándorsólyom (*Falco peregrinus*)
gercesei berkenye (*Sorbus gerecseensis*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- területen semmilyen, a gyepek összetételét, szerkezetét megváltoztató mezőgazdasági tevékenység nem folytatható
- beavatkozás csak az esetleges természetvédelmi kezelés részeként történhet, ennek keretében szükséges az inváziós fajok eltávolítása és a szukcesszió következtében teret hódító őshonos cserjefajok visszaszorítása

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a jelenleg erdőrészként üzemtervezett fátlan, illetve 30% záródást természetesen el nem érő területek tisztásként való leválasztása és fenntartása
- szükséges a területen található cserjésedett, mesterségesen erdősített sziklagyepek visszaalakítása gyepterületté, természetvédelmi kezeléssel való fenntartásuk.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, mivel a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja a gyepek jelölő élőhelyeket
- a kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.
- vadetők elhelyezése, vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás nem javasolt

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet valamint a *Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól* szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része az Észak Vértes Természetvédelmi Terület, valamint a tatabányai Kálvária-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a Dél-Vértesi, Gerecsei, Gerecse-Vértesi és Mezőföldi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY21	Legeltetés és kaszálás nem végeztető, a területet kezelés nélkül történő fenntartása <i>(Megjegyzés: szükség szerint őshonos cserjék eltávolítása szükséges természetvédelmi érdekből)</i>
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.

GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése (<i>Megjegyzés: amennyiben a természetvédelmi állapot indokolja beavatkozást</i>).
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben az őshonos, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban az illetékes nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
V03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

11. táblázat: KE6 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területén elhelyezkedő erdőrészletbe tartozó, de fátlan, vagy cserjésedett, faállománnyal 30%-nál kisebb mértékben fedett lejtősztyepp, sziklagyep aljnövényzetű tisztások esetében az őshonos cserjefajokat részlegesen vissza kell szorítani. Amennyiben a szukcesszió (avarosodás) szükségessé teszi, természetvédelmi célú kézi kaszálás és szénalehordás is lehetséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

A területek érintetlenül hagyása, esetlegesen a fent említett természetvédelmi beavatkozások biztosítják a gyepek fennmaradását, a jelölő élőlények kiterjedésének, jelölő fajok populációinak stabilitását.

3.2.1.7 Kezelési egység kódja, neve: KE7 – Mezőgazdasági tevékenységgel fenntartandó gyepterületek

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a természetmegőrzési terület természetvédelmi kezelés keretében mezőgazdasági hasznosításra javasolt gyepterületei, melyek fenntartásához kaszálás, illetve legeltetés szükséges

Érintett védett természeti terület:

Kálvária-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

B5 - Nem zsombékoló magassárrétek

D34 - Mocsárrétek

D6 - Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet
H2 - Felnyíló, mészkedvelő lejtő- és törmelékgyepek
H3a - Köves talajú lejtősztyepek
H4 - Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
H5a - Lőszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
OA - Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek
OB - Jellegtelen üde gyepek
OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
OD - Lágyszárú özönfajok állományai
OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
OG - Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet
P2a - Üde és nedves cserjések
P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
P3 - Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés
P8 - Vágásterületek
U11 - Út- és vasúthálózat

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6210 - Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
6240* - Szubpannon sztyeppék
6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai
6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

füstös ősziaraszoló (*Lignoptera fumidaria*)
ürge (*Spermophilus citellus*)

zöld gyík (*Lacerta viridis*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

gyurgyalag (*Merops apiaster*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A kezelési egység területén jelenlévő Natura 2000 élőhelyek és közösségi jelentőségű fajok védelme érdekében kiemelten fontos a legeltetés és a kaszálás megfelelő természetvédelmi szabályozása. Szükséges az aktuális természeti állapothoz igazodó legeltetési/kaszálási rendszer kialakítása és megvalósítása a sztyepprétek és lőszgyepek területén a túlhasználat/alulhasználat elkerülése érdekében.
- A legeltetési területhasználatnak alapvetően extenzívnek szükséges lennie, ne haladja meg a 0,4 ÁE/ha mértéket. A gyepek megőrzését legjobban a szarvasmarhával történő legeltetés biztosítja, de juh legeltetése is kedvező a szárazabb területeken. Elsősorban a cserjésedett

részeken előnyös a kecskével való legeltetés. Lóval való legeltetés csak alacsony állatlétszámmal, 0,2 ÁE/ha, javasolható a fokozott taposás és intenzív legelés miatt.

- A kezelési egységben a természetvédelmi szempontból kedvező gypszerkezetet negatívan befolyásoló agrotechnikai művelet - felülvetés, általános vegyszeres gyomirtás, műtrágyázás, fogasolás, tárcsázás, hengerezés, gypszellőztetés, kiszántás - nem végezhető. A gyepek megóvása érdekében felázott talajon kerülni kell a munkavégzést, és a tűzvédelem céljából történő felszántást.
- Kaszálásos hasznosítás esetén évi egyszeri kaszálás lehetséges, június 15 után, az időpont az aktuális vízállapot és a területen levő jelölő fajok igényeinek figyelembe vételével módosulhat a Nemzeti Park Igazgatósággal egyeztetve.
- A kaszálás során biztosítani kell a legalább 10 cm-es tarlómagasságot, a mozaikosságot és a megfelelő méretű kaszálatlan területek fenntartását.
- A gyepekben jelen levő idegenhonos cserjés és fás állományok visszaszorítása szükséges a jelölő élőhelyek megóvása érdekében, míg őshonos cserjék és őshonos méretes fák hagyása javasolt. Ezeken a területeken az inváziós növényfajok visszaszorítása kiemelten fontos (pl a kiterjedtebb *Solidago* foltoké), vegyszeres kezelések azonban kerülendőek (természetvédelmi engedély szükséges), selyemkóró, bálványfa irtása esetén csöppenésmentes vegyszerkijuttatás lehetséges, tisztító, sokkoló kaszálás és legeltetés javasolt.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése, mivel a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja a gyepes jelölő élőhelyeket.
- A kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.
- Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon javasolt.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
- Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni javasolt.
- Vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet valamint a *Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól* szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része a tatabányai Kálvária-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzat vonatkozó rendeletének előírásai, és a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM

rendeletet, továbbá a Dél-Vértesi, Gerecsei, Gerecse-Vértesi és Mezőföldi erdőtervezési körzetek erdőtervét.

- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.
- a területen be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendelet előírásait.

b. *Javasolt előírások:*

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY23	A felhalmozódott fűavar eltávolítása.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsméret felett) és a vadgyümölcsök (törzsméret megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltok meghagyása.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2 - 0,4 ÁE/ha.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék
GY68	Legeltethető állatfaj: juh
GY69	Legeltethető állatfaj: kecske (csak a cserjésedett területeken)
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár). <i>(Megjegyzés: legfeljebb 0,2 ÁE/ha legeltetési sűrűség javasolt.)</i>
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges
GY80	A gyeptet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY91	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hét teljen el. <i>(Megjegyzés: a gyepek szárazúzása nem javasolható, a csomós szerkezet rombolása és a szerves anyag felhalmozódás miatt.)</i>
GY92	A gyepterület kaszálása, szárazúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY99	A kaszálatlan terület évente más helyen történő kialakítása.
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor. <i>(Megjegyzés: Solidago sp.-vel fertőzött területeken)</i>
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el. <i>(Megjegyzés: szénakazal elhelyezése a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen lehetséges.)</i>
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
V01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

12. táblázat: KE7 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhelyfejlesztés

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok biztosítják a gyepterület állandóságát, a gépi kezeléssel, legeltetéssel eredő, vagy a vad nagy populációsűrűsége miatti talajsérülések elkerülését. A gyepterületeket nagymértékben fenyegető inváziós fajok eltávolítása mechanikus, vegyszeres kezelések kombinációjával szükséges. A mozaikos legeltetés, vagy kaszálás biztosítja a térben és időben változatos gyepszerkezetet az élővilág változatosságának a gyepek természetességének megőrzése, javítása érdekében. A fenti kezelési javaslatok, előírás-javaslatok betartásával, alkalmazásával a kezelési egység jelölő élőhelyei és jelölő fajai megőrizhetők.

3.2.1.8 Kezelési egység kódja, neve: KE8 – Gyomfajok uralta területek**Kezelési egység meghatározása:**

A Natura 2000 terület azon élőhelyfoltjai tartoznak ide, ahol idegenhonos inváziós lágyszárú, ill. cserjefajok uralkodóak, elsősorban a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) a keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a bálványfa (*Ailanthus altissima*).

Érintett védett természeti terület: A kezelési egység nem érint védett természeti területet.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:	OD - Lágyszárú évelő özönfajok állományai P2c - Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	A kezelési egységben nem található közösségi jelentőségű élőhely
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	zöld gyík (<i>Lacerta viridis</i>) fali gyík (<i>Podarcis muralis</i>)
Érintett egyéb kiemelt fajok:	uhu (<i>Bubo bubo</i>)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó területeken a fő cél az inváziós és egyéb idegenhonos fajok visszaszorítása, eltávolítása. Aktív beavatkozás szükséges (szárzúzás, kaszálás, cserjeirtás).

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Az intenzíven terjedő, illetve idegenhonos, inváziós – fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*) – egyedi fák esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával.
- A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, sarjadzásra képes fajok vegyszeres kezelése.
- Az inváziós lágyszárú növényfajok esetében az aranyvesszővel (*Solidago sp.*) fertőzött területeken – a fertőzöttség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú – virágzás előtti kaszálás, rendszeres legeltetés, illetve a vízszint növelése javasolható.
- A selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állományok gyomirtó növényvédőszeres kezelése javasolt virágzást megelőzően, szelektív kijuttatással, legalább 3 éven keresztül.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon javasolt.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.

- Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni javasolt.
- Vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet valamint a *Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól* szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a Dél-Vértesi, Gerecsei, Gerecse-Vértesi és Mezőföldi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

b. Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
GY108	Erősen fertőzött foltok sokkoló kaszálással történő kezelése évente legalább háromszor.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.

	• Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

13. táblázat: KE8 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységben szükséges az idegenhonos inváziós fásszárú fajok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes használatával. Magoncok kézi kihúzása, nem sarjadó fajok kivágása, sarjadásra képes fajok vegyszeres kezelése. Az aranyvessző (*Solidago* sp.) fertőzött területeken – a fertőzőtlenség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú – virágzás előtti kaszálás, rendszeres legeltetés, illetve a vízszint növelése javasolható. A selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állományok gyomirtó növényvédőszeres kezelése javasolt szelektív kijuttatással, virágzás előtt legalább 3 éven keresztül.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelések a környező területeken található jelölő élőhelyek és fajok védelme érdekében szükségesek. Az inváziós fajok hatékony eltávolítása csak mechanikus és vegyszeres kezelések együttes alkalmazásával lehetséges.

3.2.1.9 Kezelési egység kódja, neve: KE9 – Őshonos fafajú rontott erdők**Kezelési egység meghatározása:**

A kezelési egységbe tartoznak a tervezési terület jellegtelen sarjerdei, cserjés területei, illetve a hozzájuk kapcsolódó kis területű száraz tisztások.

Érintett védett természeti terület:

Észak Vértes Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület
Kálvária-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:	D6 - Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet OB - Jellegtelen üde gyepek OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet OG - Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet P1 - Őshonos fafajú fiatalosok P2a - Üde és nedves cserjések P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések P3 - Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők RC - Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	6240* - Szubpannon sztyeppék
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>) havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>) hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) kikeleti hóvirág (<i>Galanthus nivalis</i>) rőt koraidenevér (<i>Nyctalus noctula</i>) szoprán törpedenevér (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>) erdei béka (<i>Rana dalmatina</i>) kecskebéka (<i>Rana esculenta</i>)
Érintett egyéb kiemelt fajok:	uhu (<i>Bubo bubo</i>)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdők felújítása esetén elsődlegesen a természetes magról történő felújítást szükséges alkalmazni, kiegészítve lehetőség szerint 5-10% mértékben sarjeredetű (elsősorban tölgy) újulattal. (A kék pattanó élőhelyének hosszú távon való biztosítása érdekében). Tuskózás, talajelőkészítés nem javasolt. Az erdő felújításokon a gyomirtó növényvédőszer használatát korlátozni szükséges, özönnövény fajok terjedése esetén speciális csepegetésmentes vegyszerhasználat, egyéb esetekben a gyomosodás talajbolygatással nem járó mechanikai visszaszorítása alkalmazandó.
- Erdőfelújítás és pótlás során tájidegen fafaj nem használható fel.
- A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében a hagyásfák és facsoportok nem termelhetők ki az erdőfelújítás befejeztével, természetes pusztulásukig megtartandóak.
- Az erdőneveléseket, előhasználatokat úgy kell megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen elegyfajok, különös tekintettel az intenzíven terjedő fajok visszaszorítását, az őshonos fafajok elegyarányának az emelését, valamint az elegyesség fenntartását, növelését illetve a sarjeredetű törzsek 5-10 % mértékben való megőrzését szolgálják. (A sarjeredetű – elsősorban tölgy fafajú – törzsek a kék pattanó élőhelyének hosszú távon való biztosítását szolgálja).
- A tisztításokat és gyérítéseket csoportos jelleggel kell végrehajtani, kerülni kell a térben egyenletes erélyű beavatkozásokat.
- Erdészeti kártevők elleni védekezés során a védett és Natura 2000 jelölő fajok egyedei nem károsodhatnak.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése.
- A kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.
- Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon javasolt.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
- Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni javasolt.
- Vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része az Észak Vértés Természetvédelmi Terület, valamint a tatabányai Kálvária-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az *erdőről*, az *erdő védelméről* és az *erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről*, az *erdő védelméről* és az *erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján

folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a Dél-Vértesi, Gerecsei, Gerecse-Vértesi és Mezőföldi erdőtervezési körzetek erdőtervét.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. mellékete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. mellékete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)

E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életriklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyasfák, hagyasfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

14. táblázat: KE9 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

Folyamatos erdőborítással, megfelelő erdő- és állományszerkezet kialakításával, a vad populációsűrűségének csökkentésével hosszútávon biztosítható a funkciójukat betölteni képes jelölő élőhelyek kialakulása és a jelölő fajok megőrzése, védelme.

3.2.1.10 Kezelési egység kódja, neve: KE10 – Akácosok**Kezelési egység meghatározása:**

A kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 terület akácosai és fekete dió, valamint vörös tölgy ültetvényei. A kezelési egységbe sorolt állományok nem rendelkeznek jelentős természeti értékkel.

Érintett védett természeti terület:

Észak Vértess Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNER élőhelyek:	OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet S1 - Akác ültetvények S3 - Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők S6 - Nem őshonos fafajok spontán állományai S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	A kezelési egységben nem található közösségi jelentőségű élőhely
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) füstös ősziaszoló (<i>Lignyoptera fumidaria</i>) nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>) közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>)
Érintett egyéb kiemelt fajok:	A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Nem üzemtervezett területeken az akácos állományokat vissza szükséges szorítani, gyepterületet, vagy őshonos facsoportokat javasolt helyükön kialakítani és fenntartani. A gazdálkodás a környező jelölő élőhelyeket, valamint a jelen lévő védett és jelölő fajokat nem károsíthatja. A területen a lágyszárú inváziós fajok visszaszorítása a környező jelölő élőhelyek megóvása érdekében fontos feladat.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Gazdálkodói szándék esetén javasolt az akácos állományok őshonos fajokkal történő szerkezetátalakítása.
- Azon akácos állományrészek esetében, melyek őshonos faállománytípussal jellemezett erdőrészekben találhatók, a nevelővágások és a felújítások során az állományrészek őshonos fafajokkal történő felújítását szükséges biztosítani.
- A cserjésekben megjelent akácos állományok nem erdőtervezhetőek, visszaszorításuk és a területek tisztásként való megőrzése szükséges.
- Az erdőrészek területén elegyfajokkal vegyes cseres-kocsánytalan tölgyes, meredekebb északi oldalon gyertyános kocsánytalan tölgyes állományok kialakítását javasolt hosszú távon célul kitűzni. Az átalakítás első lépésében előerdei fafajokból kialakított juharos-hársas-sziles-lágylombos állományok létrehozása is lehetséges.
- A fakitermelést megelőzően az akáctörzsek kezelésére vegyszeres injektálás is alkalmazható. A töelválasztás csak az egyedek pusztulása után történhet meg.
- Az akácos vágásterületeken a fakitermelést követően a kivágott akácok sarjainak utókezelése, szükség esetén vegyszeres technológiával.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon javasolt.
- Kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.
- A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:**a. Kötelezően betartandó előírások:**

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része az Észak Vértess Természetvédelmi Terület részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a Dél-Vértessi, Gerecsei, Gerecse-Vértessi és Mezőföldi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. <i>(Megjegyzés: Gazdálkodói szándék esetén elsősorban az alábbi fafajokkal: csertölgy (Quercus cerris), kocsánytalan tölgy (Quercus petraea), mezei juhar (Acer campestre), korai juhar (Acer platanoides), hazai nyárák.)</i>
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. <i>(Megjegyzés: Gazdálkodói szándék esetén elsősorban az alábbi fafajokkal: csertölgy (Quercus cerris), kocsánytalan tölgy (Quercus petraea), mezei juhar (Acer campestre), korai juhar (Acer platanoides), hazai nyárák.)</i>
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméléte, valamint a talajtakaró megóvása.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a táj- és termőhelyhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani <i>(Megjegyzés: szerkezetátalakítás után javasolt alkalmazni).</i>

15. táblázat: KE10 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység akácos állományainak őshonos faállománnyal való szerkezetátalakításos felújítása javasolt.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az akácok állományok szerkezetátalakítása hosszú távon biztosítja, hogy a szomszédos jelölő élőhelyek -pannon cseres tölgyesek (91M0) és pannon gyertyános tölgyesek (91G0)*- természetessége ne romoljon az inváziós fajok terjedése miatt.

3.2.1.11 Kezelési egység kódja, neve: KE11 – Fenyvesek**Kezelési egység meghatározása:**

A kezelési egységbe a tervezési terület ültetett és spontán terjedt fenyves állományai, döntően fekete- és erdei fenyvesek tartoznak. A terület déli és középső részén elszórtan fordulnak elő. A kezelési egységbe sorolt állományok nem rendelkeznek jelentős természeti értékkel.

Érintett védett természeti terület:

Észak Vértess Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:	OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet S4 - Ültetett erdei- és feketefenyvesek S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
Érintett Natura 2000 élőhelyek:	A kezelési egységben nem található közösségi jelentőségű élőhely
Érintett közösségi jelentőségű fajok:	magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>) kis apollólepke (<i>Parnassius mnemosyne</i>)
Érintett egyéb kiemelt fajok:	A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gazdálkodás a környező jelölő élőhelyeket, valamint a jelen lévő védett és jelölő fajokat nem károsíthatja. A területen az idegenhonos inváziós fajok visszaszorítása a jelölő fajok, ill. a környező jelölő élőhelyek megóvása érdekében fontos feladat. A fenyves állományok átalakítása javasolt, akár alátelítéssel is.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Gazdálkodói szándék esetén javasolt a fenyves állományok őshonos fajokkal történő szerkezetátalakítása az erdőgazdálkodóval egyeztetett ütemben és módon.

- Azon fenyves állományrészek esetében, melyek őshonos faállománytípussal jellemezett erdőrészekben találhatóak, a nevelővágások és a felújítások során az állományrészek őshonos fajokkal történő felújítását szükséges biztosítani.
- Az erdőrészek területén elegyfajokkal vegyes cseres-kocsánytalan tölgyes, meredekebb északi oldalon gyertyános kocsánytalan tölgyes állományok kialakítását javasolt hosszú távon célul kitűzni. Az átalakítás első lépésében előerdei fajokból kialakított juharos-hársas-sziles-lágylombos állományok létrehozása is lehetséges.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése.
- Vadgazdálkodási létesítmények csak úgy alakíthatók ki, hogy ne okozzák a környező Natura 2000 jelölő élőhelyek károsodását.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része az Észak Vértess Természetvédelmi Terület részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a Dél-Vértessi, Gerecsei, Gerecse-Vértessi és Mezőföldi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben, erdőfelújításban való alkalmazásának mellőzése.
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése, erdőfelújításra vonatkozóan is.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fajokkal, illetve célállománnyal. <i>(Megjegyzés: Gazdálkodói szándék esetén elsősorban az alábbi fajokkal: csertölgy (Quercus cerris), kocsánytalan tölgy (Quercus petraea), mezei juhar (Acer campestre), korai juhar (Acer platanoides), hazai nyárok.)</i>
E54	Idegenhonos fajú faállomány szerkezetátalakítása. <i>(Megjegyzés: Gazdálkodói szándék esetén elsősorban az alábbi fajokkal: csertölgy (Quercus cerris), kocsánytalan tölgy (Quercus petraea), mezei juhar (Acer campestre), korai juhar (Acer platanoides), hazai nyárok.)</i>
E62	Az idegenhonos és tájidegen fajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással. <i>(Megjegyzés: amennyiben a fenyő fajokon kívül megjelenik egyéb idegenhonos, inváziós faj.)</i>
E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani <i>(Megjegyzés: szerkezetátalakítás után javasolt alkalmazni).</i>

16. táblázat: KE11 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység fenyő állományainak őshonos faállománnyal való szerkezetátalakításos felújítása javasolt.

Kezelési javaslatok indoklása:

A fenyő állományok szerkezetátalakítása hosszú távon biztosítja, hogy a szomszédos jelölő élőhelyek -pannon cseres tölgyesk (91M0) és pannon gyertyános tölgyesek (91G0)*- természetessége ne romoljon az inváziós fajok terjedése miatt.

3.2.1.12 Kezelési egység kódja, neve: KE12 – Szántók, kiskertek**Kezelési egység meghatározása:**

A kezelési egységbe tartoznak a Natura 2000 terület szántóterületei, vadföldjei és kiskertjei.

Érintett védett természeti terület: A kezelési egység nem érint védett természeti területet.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
 OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
 OG - Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapszövényzet
 T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
 T2 - Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák
 T6 - Extenzív szántók
 T7 - Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények
 T9 – Kiskertek
 T10 - Fiatal parlag és ugar

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

A kezelési egységben nem található közösségi jelentőségű élőhely.

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

nagy szarvasbogar (*Lucanus cervus*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj.

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A szántóterületek esetében cél, hogy az ott folytatott mezőgazdasági termelés a környező, természetvédelmi szempontból értékes területeket, illetve a szántókon táplálkozó fajokat ne veszélyeztesse, ennek érdekében szükséges az élővilágra potenciálisan veszélyt jelentő növényvédőszer használatok minimalizálása, valamint a vízháztartási viszonyok megőrzése. Az erdők belsőbb területeire eső szántók, vadföldek esetében célként javasolható a visszagyepesítés, spontán gyepesedéssel, vagy lucerna vetést követő gyepesedéssel. Vadföldek esetében a vegyszerhasználat csak inváziós fajok irtása esetén összeegyeztethető a természetvédelmi célokkal. Fontos a kezelési egységben az inváziós növényfajok megjelenésének megakadályozása. Energetikai ültetvény kialakítása a természetvédelmi célokkal nem összeegyeztethető, ezen ültetvények területe védett és Natura 2000 jelölő állatfajoknak nem szolgál táplálkozóhelyül.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a szántó művelési ágban nyilvántartott területeken vissza szükséges szorítani a kemikáliák használatát
- a belsőbb területek visszagyepesítése javasolt hosszú távon a potenciális vegetációnak megfelelő gyepeveréssel, lucerna vetést követő gyepesedéssel, spontán gyepesedéssel
- amennyiben a tartós gyepeként hasznosított szántó terület feltörésre kerül, úgy azt augusztus-szeptember hónapokban javasolt megtenni

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon javasolt.
- Kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza
- Vadetetés során ki kell zárni az inváziós növények bekerülését a területre

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet valamint a *Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól* szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós

fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

- a területen be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendelet előírásait.

b. Javasolt előírások:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás és vadriasztó lánc használata.
SZ10	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.
SZ15	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédő szer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése.
SZ18	A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni (Megjegyzés: vadföldek esetében vegyszerhasználat csak inváziós fajok állománya elleni védekezésnél javasolható).
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett (Megjegyzés: vadföldek esetében vegyszerhasználat nem javasolható).
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket (Megjegyzés: vadföldek esetében termésnövelő anyag használata nem javasolható).
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény nem telepíthető.
SZ45	Öntözés nem megengedett.
SZ50	Lejtőirányú művelés nem megengedett.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása.
SZ68	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amely őshonos cserjékből vagy fák-ból álló sövény, illetve fasor lehet. A táblaszegély inváziós cserje és fajoktól való mentességének biztosítása kizárólag mechanikai eszközökkel.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

17. táblázat: KE12 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Gazdálkodói szándék esetén természetvédelmi szempontból támogatandó az erdőterületek közé zárt vadföldek, szántók visszagyepesítése spontán gyepesedéssel, lucernavetést követő gyepesedéssel, vagy erdősítése tájhonos fafajokkal.

Kezelési javaslatok indoklása:

A javasolt előírások betartása esetén a szántó melletti, természetvédelmi szempontból értékes területek jelölő élőhelyei, fajai nem károsodnak.

3.2.1.13 Kezelési egység kódja, neve: KE13 – Mesterséges létesítmények**Kezelési egység meghatározása:**

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak azok a területek, melyek a többi kezelési egységbe nem sorolhatóak. Alapvetően leromlott természetességi állapotú területek, telephelyek, tanyák, utak, házak, kertek kerültek ide besorolásra.

Érintett védett természeti terület: A kezelési egység nem érint védett természeti területet.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

H3a - Köves talajú lejtősztyepek
 OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
 OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
 OG - Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapsztyepek
 P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
 U2 - Kertvárosok, szabadidős létesítmények
 U3- Falvak, falu jellegű külvárosok
 U4 - Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók
 U5 - Meddőhányók, földdel befedett hulladéklerakók
 U6 - Nyitott bányafelületek
 U10 - Tanyák, családi gazdaságok
 U11 - Út- és vasúthálózat

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6240* Szubpannon sztyeppék

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

nyugati piszcedenevér (*Barbastella barbastellus*)
 nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)
 közönséges denevér (*Myotis myotis*)
 kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)

rézsikló (*Coronella austriaca*)
 közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*)
 kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*)
 ürge gyík (*Lacerta agilis*)
 zöld gyík (*Lacerta viridis*)
 nyuszt (*Martes martes*)
 vízi denevér (*Myotis daubentonii*)

horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*)
 kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*)
 barna hosszúfűlű-denevér (*Plecotus auritus*)
 szürke hosszúfűlű-denevér (*Plecotus austriacus*)
 erdei sikló (*Zamenis longissimus*)

Érintett egyéb kiemelt fajok: uhu (*Bubo bubo*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységben a környező élőhelyeket potenciálisan fertőző inváziós fajok visszaszorítását szükséges elvégezni.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A vadgazdálkodási és a természetvédelmi célok összehangolása javasolt a természeti értékek megőrzése érdekében.
- Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon javasolt.
- Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni javasolt

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- szükséges a vízgazdálkodási és a természetvédelmi célok összehangolása a természeti értékek megőrzése érdekében

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet valamint a *Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól* szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló

408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

b. Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

18. táblázat: KE13 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az idegenhonos inváziós fajok megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni. A jogszerűen művelés alól kivett, beépített, használt, illetve beépítésre szánt területek intenzív használatának megszűnése esetén a termőhelynek legmegfelelőbb és a közvetlen környezetet figyelembe vevő élőhely helyreállítására kell törekedni. Az épületek felújítása során figyelemmel kell lenni az esetleges denevér kolóniák élőhelyének (telelő vagy szaporodóhelyének) megóvására.

Kezelési javaslatok indoklása:

A környező értékes élőhelyek megóvása érdekében fontos az inváziós növényfajok eltávolítása. Az épületek természetvédelmi szempontok figyelembe vételével történő felújítása a denevérfajok védelme miatt lényeges.

3.2.1.14 Kezelési egység kódja, neve: KE14 – Vizes élőhelyek

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe a felduzzasztott vízfolyások mellett keletkezett tavak, a területen kis kiterjedésben, szórtan elhelyezkedő nádasok, valamint néhány apró hínár növényzet folt tartozik. A tavak egy része jelenleg horgásztóként funkcionál.

Érintett védett természeti terület: A kezelési egység nem érint védett természeti területet.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- Ac – Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
- B1a – Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B5 - Nem zsombékoló magassásrétek

BA – Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok
 álló és folyóvizek partjánál
 P2a - Üde és nedves cserjések
 U9 – Állóvizek

Érintett Natura 2000 élőhelyek: 3150 – Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel

Érintett közösségi jelentőségű fajok: hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)
 erdei sikló (*Zamenis longissimus*)

Érintett egyéb kiemelt fajok: A kezelési egység területén nem ismert egyéb kiemelt faj.

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó területek esetén az intenzív gazdálkodás kerülendő, kizárólag természetvédelmi kezelés végezhető. Ezen területeken az elsődleges feladat a vízvisszatartás, az inváziós és őshonos terjedő fajok visszaszorítása a terület jó állapotban történő megőrzéséhez. A horgásztavak esetén a parti növényzethez, nádashoz és hínárnövényzethez kötődő madárfajok védelmét szükséges biztosítani.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A tavak védettebb, sekélyebb zónáiban a vízi növényzet megtelepedését biztosító zónákat szükséges kialakítani.
- A tavak esetén a vízi növényzet és a part menti növényzet nem irtható, mivel ezek a területek a természetvédelmi szempontból értékes fajoknak szaporodó-, táplálkozó- és búvóhelyet jelenthetnek.
- Az idegenhonos, intenzíven terjedő, illetve inváziós – különösen fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*) – egyedi fák esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával. A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, sarjadzásra képes fajok vegyszeres kezelése. Az inváziós lágyszárú növényfajok esetében az aranyvesszővel (*Solidago* spp.) fertőzött területeken – a fertőzöttség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú – virágzás előtti kaszálás, rendszeres legeltetés, illetve a vízszint növelése javasolható.
- Az idegenhonos halfajok természetes élővizekbe jutásának elkerülése érdekében kerülendő a tavakba idegenhonos halfajok (pl. amúr (*Ctenopharyngodon idella*), busa (*Hypophthalmichthys molitrix*), ezüst kárász (*Carassius auratus gibelio*), törpeharcsa (*Ameiurus nebulosus*)) telepítése. Egyes tavakban állományaik növekedésének megakadályozása, visszaszorítása szükséges.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A zárt erdőtömbökön belül elhelyezkedő tavak háborítatlanságának biztosítása szükséges. A tavak körül 25 méteres sávban folyamatos erdőborítás biztosítása szükséges.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A kezelés egység területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, szózó) elhelyezése nem javasolt.
- A vadászati létesítmények (magasles) elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon javasolt.
- A vizes élőhelyek dagonyának nem használhatók. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozása nem kívánatos.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:*a. Kötelezően betartandó előírások:*

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet valamint a *Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól* szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Erdőterületekre vonatkozóan be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a Dél-Vértesi, Gerecsei, Gerecse-Vértesi és Mezőföldi erdőtervezési körzetek erdőtervét.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.
- A *vízgazdálkodásról* szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban Vgtv.) 28.§ (1) alapján a közcélú, illetve saját célú vízellétesítmény megépítéséhez (vízellátottság aktív javítása, vízpótlás/ vízviSSzatartás rendszerének kialakítása) átalakításához és megszüntetéséhez (létesítési engedély), továbbá annak használatbavételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz (üzemeltetési engedély) vízjogi engedély szükséges. Az érintett vízfolyásszakaszokon a kezelőknek a *vizek és a közcélú vízellétesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról* szóló 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet, a *vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről* szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet, valamint a *vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását*

szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet szerint kell eljárniuk.

b. Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minősítésű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V10	Halastavak medrének meszezése nem megengedett.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet nem irtható (vágás, nádégetés, cserjék kivágása). <i>(Megjegyzés: őshonos növényzet.)</i>
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető.
V55	Nádgdzálkodás nem végezhető.
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E23	A kijelölt egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.
E24	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. <i>(Megjegyzés: A permetezés csak pontpermetezéssel történhet.)</i> • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.

Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

19. táblázat: KE14 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukció vagy élőhelyfejlesztés nem szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos fajok természetes vízfolyásokba kerülésének megakadályozása érdekében szükséges az idegenhonos halfajok telepítésének mellőzése, illetve a meglévő állományok visszaszorítása. A természetvédelmi szempontból értékes fajok élőhelyének biztosítása, valamint az élőhelyek természetességének növelése érdekében vízi növényzet irtása, valamint a nádgazdálkodás nem megengedett. Valamennyi védett és nem védett faj kímélete érdekében fontos, hogy a területen csak az elengedhetetlenül szükséges minimális vegyszerhasználat történjen, melyek a jelen lévő szervezetekre nem jelentenek veszélyt.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely rekonstrukciós javaslatokat a Kezelési Egységek leírásánál részleteztük, itt csak rövid összefoglalást adunk.

Az idegenhonos és inváziós lágy- és fásszárú fajok visszaszorítása a teljes területen fontos feladat, valamennyi kezelési egységben (részletezve ld.: KE8).

A kezelési egység területén elhelyezkedő erdőrészletbe tartozó, de fátlan, vagy cserjésedett, faállománnyal 30%-nál kisebb mértékben fedett lejtősztyepp, sziklagyep aljnövényzetű tisztások esetében az őshonos cserjefajokat részlegesen visszaszorítani szükséges. Amennyiben a szukcesszió (avarosodás) szükségessé teszi, természetvédelmi célú kézi kaszálás és szénalehordás is lehetséges. (részletezve ld.: KE6).

Nem őshonos fafajú erdők, valamint a vegyes állományú erdőrészletek őshonos fafajúvá alakítása szerkezetátalakítással (részletezve ld.: KE10, KE11).

Az erdőterületek közé zárt vadföldek, szántók visszagyepesítése javasolt spontán gyepesedéssel, vagy lucerna vetést követő gyepesedéssel. (részletezve ld.: KE12)

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló közösségi jelentőségű, illetve védett fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések elsősorban élőhely kezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. A kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok betartása révén a tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű, illetve védett fajok fennmaradása biztosítható. Az alábbiakban a természetmegőrzési területen legsérülékenyebb fajok védelméhez szükséges kezeléseket, intézkedéseket fajonként összefoglalva is ismertetjük.

Eurázsiai rétisas (Stenobothrus eurasius)

A faj hazai állományai egymástól erősen elszigeteltek. A populációk egyedsűrűsége rendszerint kicsi, ám egymással érintkező élőhelyfoltokon is jelentős denzitásbeli különbségek tapasztalhatók. Gyér növényzetű sziklagyepekben az egyedszám esetenként nagyon magas, míg az érintkező zártabb

gyepekben más fajokkal együtt, az együttes alárendelt tagjaként van jelen. Ennek megfelelően az állományok megőrzése érdekében az élőhelyen megjelenő inváziós növények és őshonos cserjék irtásáról gondoskodni kell. A túltartott vadállomány visszaszorítása szintén fontos feladat. Élőhelyei a KE6 kezelési egység területén találhatóak.

Füstös ősziaraszoló (*Lignyoptera fumidaria*)

A füstös ősziaraszoló (*Lignyoptera fumidaria*) elsősorban a zárt sziklagyepekben él, előfordulásai a tervezési területen a KE7 kezelési egységben (fás állományokkal mozaikoló gyepfoltok) vannak. Az élőhelyein bárminemű területhasználat vagy tájhasználat váltás, a jelenlegi tevékenységek, hatások megváltoztatása súlyos következményekkel járhat. Mivel a faj ökológiája kevésbé ismert, a már meghódított és az egyéb potenciális élőhelyekre vonatkozó megfelelő kezelési módszerek kidolgozása további részletes kutatásokat igényel. Annyi bizonyosan elmondható, hogy a faj a lárváállapot (április-május) és az imágó rajzási időszakában (nov.-dec. közepe) a legsérülékenyebb és legérzékenyebb a negatív hatásokra. Ilyenkor az intenzív taposás, legeltetés, gépjárműterhelés komoly károkat tud okozni.

A sziklagyep edafikus adottságainak megfelelően a szukcesszió szempontjából a teljes becserjésedés (kőkeny, galagonya), esetleg egyéb idegenhonos intenzíven terjedő, illetve inváziós vagy termőhely-idegen fajok (fekete fenyő, akác, bálványfa) térhódítása lehet veszélyeztető tényező, melyek időszakos mozaikos irtással visszaszoríthatók, bár meg kell jegyezni, hogy a faj számos jelenlegi biotópja telepített fekete fenyves közvetlen közelében található. A beavatkozás mindig kézi eszközökkel, sosem nagy munkagépek segítségével történjen, mivel ez a gyep- és talajszerkezetben is kárt tehet. Szintén fontos szempont, hogy a karcsú testű és nagy szárnyfelületű, ennek megfelelően gyenge röptű araszoló számára megfelelő, sokszor még a nagyobb kiterjedésű és viszonylag homogénnek tűnő nyílt gyepek esetében is a szélvédettség miatt éppen az erdőszegélyek bizonyulnak a legértékesebb mikrohabitatoknak. Az ilyen gyepek közvetlen környezetében található erdőfoltok teljes tarvágását el kell kerülni, egy szélfogó erdősáv és ligetes cserjecsoport meghagyása minden esetben célszerű. A gyepégetés, személtlerakás, növényvédő szerek használata és a motocross vagy quados tevékenység nyilvánvalóan az összes természetközeli élőhely, de különösen a karsztos gyepek ellensége, megakadályozásuk mindenképp indokolt. Egyéb idegenhonos intenzíven terjedő, illetve inváziós vagy termőhely-idegen fajok (fekete fenyő, akác, bálványfa) térhódítása lehet veszélyeztető tényező, melyek időszakos mozaikos irtással visszaszoríthatók. A beavatkozás mindig kézi eszközökkel, sosem nagy munkagépek segítségével történjen, mivel ez a gyep- és talajszerkezetben is kárt tehet.

Anker-araszló (*Erannis ankeraria*)

Az Anker-araszlónak (*Erannis ankeraria*) régi adatai is vannak a területről az 1980-as évekből. A faj a nyílt, erdősztyepp jellegű molyhos tölgyes bokorerdőkhöz kötődik. Az ÁNÉR élőhelyi besorolása szerinti molyhos tölgyes bokorerdőkben (M1) fordul elő. A közösségi jelentőségű (Natura 2000) élőhelyek közül a pannon molyhos tölgyesekben (91H0) él.

Az élőhelyein bárminemű területhasználat vagy tájhasználat váltás, a jelenlegi tevékenységek, hatások megváltoztatása súlyos következményekkel járhat. Mivel a faj ökológiája kevésbé ismert, a már meghódított és az egyéb potenciális élőhelyekre vonatkozó megfelelő kezelési módszerek kidolgozása további részletes kutatásokat igényel. Annyi bizonyosan elmondható, hogy évente egy nemzedéke fejlődik, az imágók jellemzően március elejétől március végéig repülnek. A rajzás egy

adott élőhelyen kb. két hétig tart. Párazás után a nőstény a tápnövény a molyhos tölgye (*Quercus pubescens*) rügyei közelébe helyezi petéit, melyek kb. tíz nap múlva kelnek ki. A hernyók fejlődése kb. három hétig tart. A bábozódás a talaj felső rétegében történik. Élőhelyei edafikus (talajtani) okok miatt nyíltak, tehát a természetes záródás nem valószínű, de ha szükséges, akkor a szukcessziós folyamatot mesterségesen meg lehet állítani. A gyepégetés, szemétlerakás, növényvédő szerek használata és a motocross vagy quados tevékenység nyilvánvalóan az összes természetközeli élőhely, de különösen a karsztos gyepok ellensége, megakadályozásuk mindenképp indokolt. Egyéb idegenhonos intenzíven terjedő, illetve inváziós vagy termőhely-idegen fajok (fekete fenyő, akác, bálványfa) térhódítása lehet veszélyeztető tényező, melyek időszakos mozaikos irtással visszaszoríthatók. A beavatkozás mindig kézi eszközökkel, sosem nagy munkagépek segítségével történjen, mivel ez a gyep- és talajszerkezetben is kárt tehet.

A faj élőhelyén lévő üzemtervezett erdőrészeket faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba történő állításával biztosítható az élőhely folyamatos, hosszú távú fennmaradása.

Kék pattanó (*Limoniscus vilaceus*)

Külön kiemelt kezelést igényel a kék pattanó (*Limoniscus vilaceus*) mely fajnak speciális a mikroélőhely-igénye. Az olyan erdőkben fordul elő melyekben különösen sok a talajszinten kialakult odú. Ez a fajta odvasodás olyan erdőkben gyakori, melyek korábban sarjzatot állományok voltak. Az erdőgazdálkodásban trend a mag eredetű erdő előtérbe helyezése a sarj eredetűvel szemben. Az erdőgazdálkodási gyakorlatban érvényesíteni kell a sarj eredet fenntartását minél több területen.

Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*)

A közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) telepített állománya található Nagyecyháza közelében. Kiemelt természetvédelmi feladat a faj számára szükséges alacsony fűvű területek fennmaradásának biztosítása.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Monitorozás

A természetvédelmi szempontú felmérések célja a területen előforduló, közösségi jelentőségű élőhelytípusok, ill. fajok rendszeres felmérése, továbbá a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak nyomon követése, valamint a veszélyeztetett és/vagy természetközeli társulások megfigyelése. A vizsgálatok a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek, amennyiben az adott faj felmérésére elkészült a felmérési protokoll. A tervezési területen rendszeresen felmérésre kerülnek az NBmR keretein belül a táblázatban felsorolt védett növény- és állatfajok (élőlénycsoportonként külön táblázatot készítettünk). A fajnév után megadjuk a mintavételi módszert és a Natura 2000 területen belül elhelyezkedő mintavételi helyeket (település, dűlő megjelöléssel.)

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere
havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)*	Déli-Gerecse kjTT	NBmR protokoll szerint
nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	Déli-Gerecse kjTT	NBmR protokoll szerint

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere
skarlábogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	Déli-Gerecse kjTT	egyéni protokoll szerint
kék pattanó (<i>Limoniscus violaceus</i>)	Déli-Gerecse kjTT	egyéni protokoll szerint
nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	Déli-Gerecse kjTT	NBmR protokoll szerint

20. táblázat. A Déli-Gerecse területén az NBmR keretein belül rendszeresen felmért bogárfajok és módszerei (*kiemelt jelentőségű faj)

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere
csüngőaraszoló (<i>Phyllometra culminaria</i>)	Déli-Gerecse kjTT	egyéni protokoll szerint
Anker-araszló (<i>Erannis ankeraria</i>)	Déli-Gerecse kjTT	egyéni protokoll szerint
csíkos medvelepke (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)*	Déli-Gerecse kjTT	egyéni protokoll szerint
törpészender (<i>Proserpinus proserpina</i>)	Déli-Gerecse kjTT	egyéni protokoll szerint
farkasalmalepke (<i>Zerynthia polyxena</i>)	Déli-Gerecse kjTT	egyéni protokoll szerint
kis apollólepke (<i>Parnassius mnemosyne</i>)	Déli-Gerecse kjTT	egyéni protokoll szerint

21. táblázat. A Déli-Gerecse területén az NBmR keretein belül rendszeresen felmért lepkéffajok és módszerei (*kiemelt jelentőségű faj)

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere
eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>)	Déli-Gerecse kjTT	egyéni protokoll szerint

22. táblázat. A Déli-Gerecse területén az NBmR keretein belül rendszeresen felmért egyenesszárnyú fajok és módszerei

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere
denevérközösségek (<i>Chiroptera</i>)	Déli-Gerecse kjTT	NBmR protokoll szerint
erdei denevérközösségek (<i>Chiroptera</i>)	Déli-Gerecse kjTT	NBmR protokoll szerint
közönséges ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)	Nagyegyháza	egyéni protokoll szerint

23. táblázat. A Déli-Gerecse területén az NBmR keretein belül rendszeresen felmért emlős fajok és módszerei

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere ¹
kikeleti hóvirág (<i>Galanthus nivalis</i>)	Déli-Gerecse kjTT	NBmR protokoll szerint „E”
leánykökörccsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)	Déli-Gerecse kjTT	NBmR protokoll szerint „E”
magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>)	Déli-Gerecse kjTT	NBmR protokoll szerint „E”

24. táblázat. A Déli-Gerecse területén az NBmR keretein belül rendszeresen felmért növényfajok és módszerei (*kiemelt jelentőségű faj)

¹ NBmR mintavételi módszerek edényes növényfajok esetében.

A: az összes ismert lelőhelyet részletesen fel kell mérni

B: az összes ismert lelőhely közül 5 kiválasztott helyszínen kell elvégezni a felmérést, egy vegetációs perióduson belül, az állományméret (számsági érték) meghatározásával

E: a nemzeti park-igazgatóság területén előforduló összes ismert populációt fel kell mérni, az állományméret becslésével 3 vagy 6 év alatt.

A puhatestűek közül a tervezési időszak alatt elvégezték a hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*) felmérését. A faj szerepel az Élőhelyvédelmi Irányelv II. sz. függelékében.

A Déli-Gerecse kjTT területén hat az Élőhelyvédelmi Irányelv II. sz. függelékében felsorolt denevérfaj fordul elő (hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*). További, a területen előforduló, az élőhelyvédelmi Irányelv IV. függelékében felsorolt denevérfajok: közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*), bajuszos denevér (*Myotis mystacinus*), rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*), szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*), horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*), szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*), szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*), közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*), barna hosszúfülű-denevér (*Plecotus auritus*), vízi denevér (*Myotis daubentonii*).

Kutatás

Az egyenesszárnyúak között a fűrészlábú szöcske (*Saga pedo*) eddig nem került elő a területről, célzott kutatást kell végezni annak érdekében, hogy kiderüljön a faj a Déli-gerecse kjTT területén él-e.

A bogárfajok közül a tervezési időszak alatt elvégezték a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*), havasi cincér (*Rosalia alpina*) állományának részletes felmérését, amit a jövőben 6 évente javasolt megismételni. A szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*) egyelőre a területről nem került elő, azonban több ponton várható a faj állományainak felfedezése. Ennek érdekében célzott kutatást kell végezni. A szaproxil bogarak között a területen egy fokozottan védett díszbogár is előfordul a tölgy-díszbogár (*Eurythyrea quercus*). A faj rendkívül ritka, monitorozása állományainak felmérése, erdészeti korlátozások érvényesítése lehet a faj megmentésének kulcsa.

Véleményük szerint a lepkefajok közül a magyar tavaszi-fésűsbagoly (magyar barkabagoly) (*Dioszeghyana schmidtii*), a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) valamint a csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*) célzott kutatására lenne szükség. Ezek a fajok jelenlegi tudásunk szerint em fordulnak elő a területen. A kutatás célja a fenti fajok populációinak felderítése. Az Anker-araszló (*Erannis ankeraria*) kutatása más módszerekkel is elvégzendő feladat a következő 3-5 éves ciklusban, elsősorban a hernyók keresésével lehetne újabb területeken kimutatni a fajt. A területen előfordul fokozottan védett dolomit-kéneslepke (*Colias chrysotheme*), kutatása fontos természetvédelmi feladat.

A nagy tűzlepkének (*Lycaena dispar*) 2020 előtt nem álltak rendelkezésre adatai a vizsgált térségből, míg a 2020. évi mintavételek valamennyi potenciális élőhelyet érintették, ezért most már elmondhatjuk, hogy a faj kutatottsága a HUDI20015 Déli-Gerecse kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen szinte teljeskörű, újabb populációk felfedezésének esélye csekély. A felmérések folytatása – és különösen fenológiai vagy populációdinamikai célú adatgyűjtés – esetén a monitorozás javasolt időintervalluma minimálisan 3, optimálisan pedig 5 év, különös tekintettel arra, hogy a populációk érzékenyen reagálhatnak az egyes évek időjárására, valamint egyéb külső hatásokra, ezért pontosabb adatokhoz, becslésekhez és elemzésekhez több év tendenciáit együttesen szükséges ismerni, illetve értékelni.

A monitorozás és populációbecslés tekintetében javasolt az alábbi módszerek (illetve ezek esetleges kombinációinak) alkalmazása:

1. Transzekt mentén történő egyedszámlálás, amely történhet a mintavételi helyszín teljes végigjárásával, vagy pedig az adott élőhely méretétől függően kijelölt, a faj számára legoptimálisabb növényzetű gyepeket célzó útvonalon. Az ilyen módszerrel történő felmérés esetén indokolt rögzíteni a lepkék előfordulási adatainak GPS-koordinátáit, továbbá a mintavételi ösvény kezdő- és végpontjának (vagy akár a gyalogosan megtett út valamennyi pontjának) koordinátáit.

2. A monitorozás történhet standard jelölés-visszafogás alkalmazásával. Megfelelő élőhely, továbbá optimális időjárási körülmények esetén ez a módszer eredményezi a legpontosabb adatokat, különösen akkor, ha a mintavételek a teljes rajzási időszakot lefedik.

3. Lárvák számlálásával az élőhelyen előre kijelölt mintavételi kvadrátokban.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. és IV. függelékében felsorolt vöröshasú unka (*Bombina bombina*) állományának részletes felmérését a jövőben 6 évente javasolt megismételni, habár állománya a területen nem jelentős.

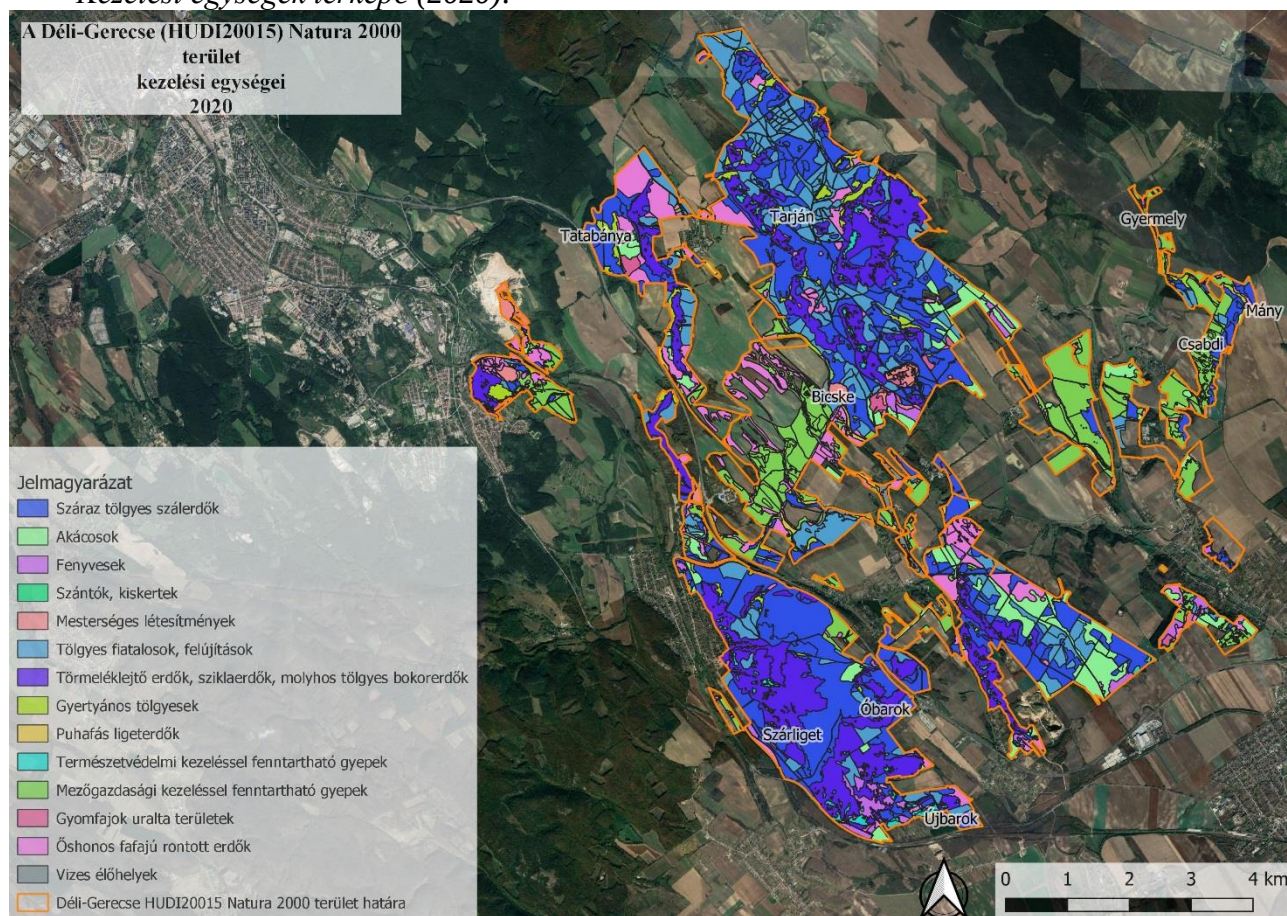
Az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. függelékében felsorolt – a területen bizonyítottan előforduló – kételtű és hüllőfajok a rézsikló (*Coronella austriaca*), erdei sikló (*Elaphe longissima*), fali gyík (*Podarcis muralis*), ürge gyík (*Lacerta agilis*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), erdei béka (*Rana dalmatina*), kecskebéka (*Rana esculenta*). A fentiekben felsorolt kételtű és hüllőfajok populációinak célzott felmérését a megfelelő helyeken történő egyedi megfigyelések segítségével lehet elvégezni, valamint a kételtű fajokat hang alapján történő azonosítással lehet regisztrálni.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. függelékében felsorolt emlősfajok közül a vadmacska (*Felis silvestris*) adataival rendelkezünk. A rendkívül rejtett életmódot folytató faj vizsgálatát kameracsapdák segítségével kell elvégezni, kiterjeszteni. Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. függelékében felsorolt közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) Nagyegyháza közelében prioritást élvez, hiszen ez egy telepített állomány.

Az elkészült élőhelytérkép frissítése 10-12 éves ciklusonként szükséges. A térképezés során külön figyelmet kell fordítani az élőhelyeket veszélyeztető növényfajok esetleges terjedésére. Az élőhelytérkép készítésekor vizsgálni kell, hogy a kezelési tervben javasolt kezelések milyen hatással vannak az egyes élőhelytípusokra. Az élőhelytérkép készítésének szempontjai, módszertana NBmR élőhelytérképezés protokollban kidolgozott elvek szerint kell, hogy készüljön (Takács, Molnár 2009). A térképezés során a Nemzeti Élőhelyosztályozási Rendszer aktuális kategóriarendszerét (ÁNÉR 2011) kell használni, továbbá az ÁNÉR 2011 szerint kategorizált vegetációs egységeket be kell sorolni az élőhelyvédelmi irányelv 1. mellékletében felsorolt közösségi jelentőségű élőhelytípusokba is.

3.2.5. Mellékletek

Kezelési egységek térképe (2020):

Kezelési egységek által érintett hrsz.-ek és erdőrészek táblázat:

Kezelési egység kódja:
KE1
Kezelési egység megnevezése: Száraz tölgyes szálerdők
Terület nagysága:
1222,21 ha
Érintett hrsz.-ok:
Bicske:
0223/b; 0223/d; 0368/; 0369/; 0370/2; 0375/1a; 0375/1b; 0375/1c; 0375/2; 0375/3; 0378/1; 0381/1; 0381/2; 0397/1; 0397/2; 0398/3; 0398/7; 0431/1c; 0431/2; 0456/1; 0456/2c; 0457/; 0459/1a; 0459/4; 0462/; 0463/; 0464/; 0466/; 0541/; 0542/a; 0609/; 0611/1a; 0611/1b; 0611/1c; 0611/1d; 0611/1f; 0611/1g; 0611/1h; 0611/2; 0611/3; 0611/4g; 0611/4h; 0611/9b; 0612/1; 0613/a; 0613/b; 0617/; 0648/a; 0648/b; 0648/c; 0661/1; 0661/3; 0663/; 0666/1; 0667/; 0671/a; 0671/b; 0671/c; 0671/d; 0671/f; 0671/g; 0672/; 0673/
Csabdi:
0100/38a; 0100/38b; 0100/39a; 0100/39b; 0100/40a; 0100/40b; 0100/42a; 0100/42b; 0100/46; 0100/47; 02/23c; 02/23d; 02/4b; 02/5; 02/6; 020/; 023/11; 023/13; 023/14; 023/3; 023/4; 023/8; 070/1b; 070/2; 070/4b; 070/4d; 070/5a; 070/5d; 075/; 077/4; 077/7b; 077/9a; 077/9b; 077/9c; 087/11a; 087/11h; 091/1a; 091/1d; 091/1f; 091/1j; 091/1k; 091/1m
Mány:
0113/2; 0113/5
Óbarok:
0344/; 0355/; 0357/; 0360/f; 0361/; 0362/; 0365/; 0366/a; 0366/c; 0366/h; 0366/j; 0367/; 0396/2; 0472/a; 0472/b; 0479/5; 0500/1; 0502/; 0503/; 0518/27a; 0518/27b; 0631/; 0632/; 0633/a; 0635/1; 0636/; 0637/a; 0638/; 0639/; 0644/; 0647/; 0662/
Szárliget:
048/b; 049/; 053/
Tarján:
0182/5c; 0182/5d; 0182/5f; 0194/; 0195/; 0196/; 0197/a; 0198/; 0199/; 0200/; 0201/; 0202/; 0203/; 0204/; 0205/; 0224/; 0225/; 0226/1a; 0227/; 0228/; 0229/10a; 0229/10b; 0239/; 0253/; 0254/10a; 0254/10b; 0254/11a; 0254/11b; 0254/16a; 0256/; 0257/; 0261/
Tatabánya:
0303/2d; 0303/7a; 0303/7d; 0309/; 0310/; 0367/1; 0381/12; 0381/3; 0381/4a; 0381/5; 0393/2; 0411/21; 0411/3; 0411/4; 0411/5; 0411/6; 0529/a; 0529/b; 0530/; 10401/1b
Újbarok:
028/; 030/
Érintett erdőrészek:
Bicske:
10B; 10C; 10D; 10E; 10NY; 10TI; 10ÚT; 11A; 12A; 12B; 12C; 12CE 1; 12CE 2; 12D; 12F; 12G; 12NY; 12ÚT; 158TN 2; 158VF 1; 15D; 15G; 15TN 2; 17ÉP; 17G; 17J; 17N; 18A; 18B; 18E; 18NY; 19D; 19F; 19G; 19H; 19I; 19J; 19NY; 19P; 19Q; 19S; 1B; 1C; 1D; 1E; 1F; 1VF 1; 1VF 2; 20A; 20B; 20C; 20NY; 21A; 21B; 21D; 21E; 21F; 21NY 1; 21NY 2; 22A; 22NY; 24B; 24D; 24NY; 25A; 25B; 25C; 25D; 25E; 25F; 25NY; 26A; 26B; 26C; 26D; 26E; 26F; 26G; 26H; 26NY; 2A; 2B;

2C; 2D; 2E; 2F; 2G; 2I; 2J; 2K; 2L; 2M; 2N; 2NY; 3A; 3C; 3F; 3G; 3H; 3I; 3K; 3L; 3VF; 45I; 45J; 47A; 47B; 47C; 48A; 48B; 49A; 49B; 4A; 4B; 4C; 4D; 4F; 4G; 51A; 51B; 51C; 51NY; 52A; 52B; 52C; 52D; 52E; 52F; 52G; 52I; 52NY; 52TN; 56A; 56B; 56C; 57A; 57B; 57C; 58A; 58C; 58E; 58F; 58TI; 59A; 59B; 59C; 59CE 1; 59CE 2; 59CE 3; 59D; 59E; 59F; 59G; 59H; 59J; 59NY 1; 59NY 2; 59NY 3; 59VF; 5A; 5B; 5C; 5D; 5E; 5F; 5I; 5K; 5TN; 60B; 60C; 60E; 60K; 60NY; 66B; 68A; 68B; 68NY; 6A; 6B; 6C; 6D; 6E; 6G; 6H; 6I; 6J; 71A; 71B; 71D; 71E; 71F; 71TN 1; 71TN 2; 71TN 3; 72B; 72C; 72D; 73A; 73B; 73D; 74C; 74D; 75A; 75C; 76C; 76D; 76E; 76F; 76G; 76H; 76TN; 77A; 77B; 77CE 1; 77CE 2; 77CE 3; 77E; 77F; 77G; 77H; 77J; 77M; 77N; 77O; 77P; 78A; 78B; 78C; 78ÉP; 79A; 79B; 79D; 7J; 80A; 84C; 8A; 8B; 8C; 8D; 8TN; 9A; 9C; 9D; 9E; 9F; 9G; 9NY

Óbarok:

152B; 152ÚT; 19C; 27B; 27C; 28A; 28B; 29A; 29B; 29C; 29VF; 30A; 30B; 30C; 30CE; 30E; 31A; 31B; 31C; 31D; 31E; 31F; 31H; 32A; 32B; 32C; 32TN; 33B; 33C; 33D; 33E; 33G; 33NY 1; 33NY 2; 33NY 3; 34D; 34E; 34F; 34G; 34I; 34J; 34K; 34L; 34NY; 35A; 35B; 36A; 36B; 36C; 36D; 36NY; 37A; 37B; 37C; 37D; 37E; 37F; 37G; 37H; 37I; 37J; 37K; 37NY; 39C; 39D; 39E; 39F; 39G; 39H; 39I; 39J; 40A; 40B; 40C; 40D; 40E; 40G; 40H; 40I; 40J; 41A; 41B; 41C; 41D; 41E; 41F; 41G; 41NY; 42A; 42B; 42C; 42D; 42E; 43B; 44B; 44C; 44D; 45A; 45B; 45C; 45D; 45E; 45F; 45G; 45H; 45NY; 46A; 46B; 46C; 46CE 1; 46CE 3; 46NY; 53A; 53B; 53C; 53NY; 54A; 54C; 54E; 54NY; 55A; 55CE; 7A; 7B; 7C; 7D; 7E; 7F; 7TN 1; 7TN 2; 7TN 3; 7TN 4; 7TN 5; 7TN 6; 7TN 7; 8B; 8C; 8G; 8TI

Szárliget:

151B; 1A; 1C; 1D; 1E; 4A; 4B; 4C; 4D; 4E; 4F; 4G; 4NY 1; 4NY 2; 5A; 5B; 5C; 5D; 5E; 6A; 6B; 6C; 6D; 6E; 6F; 7A; 7C; 7D; 8E; 8F; 9F; 9G; 9H

Tarján:

10A; 10B; 10C; 10D; 10E; 10F; 10NY; 10TI 1; 10TI 2; 10TN; 10ÚT; 11A; 11B; 11D; 12A; 12B; 12C; 12D; 12E; 12F; 12G; 12H; 12NY; 13A; 13B; 13D; 13E; 13F; 13G; 13H; 13I; 13TI; 13ÚT; 14A; 14B; 14C; 14D; 14E; 15A; 15B; 16B; 16C; 16F; 16G; 16H; 16I; 16L; 16M; 16N; 16O; 17A; 17B; 17C; 17D; 17E; 17F; 17G; 17H; 17I; 17J; 17K; 17NY; 18A; 18B; 18C; 18D; 18NY; 19A; 19B; 19C; 19D; 19NY; 20A; 20B; 20E; 20F; 20G; 20H; 20I; 21A; 21B; 21NY; 22A; 22B; 22C; 22D; 22E; 22F; 23A; 23B; 23NY; 25A; 25B; 25C; 25D; 25E; 25F; 25ÚT; 26A; 27D; 27E; 27F; 27H; 28A; 30A; 30E; 30H; 30I; 30J; 30K; 30M; 30NY 1; 31B; 31E; 31F; 32A; 32B; 32C; 32CE; 32D; 32F; 32NY; 32ÚT; 33A; 33B; 33C; 33D; 33E; 33F; 33G; 33NY 1; 33NY 2; 33ÚT; 34A; 34B; 35A; 35B; 35C; 35D; 35E; 35F; 35G; 35NY; 36A; 36B; 36I; 36J; 37B; 37C; 37E; 37F; 37G; 37H; 39A; 39B; 39C; 39D; 39E; 39F; 39G; 39H; 39NY; 3B; 3D; 3E; 40A; 40B; 40C; 40D; 40E; 40F; 40G; 40NY; 40TI; 41A; 41B; 41C; 41D; 41E; 41NY 1; 41NY 2; 42A; 42B; 42C; 42NY; 43A; 43B; 43C; 43NY; 44B; 44C; 44F; 44NY; 4A; 4B; 6A; 6B; 6E; 75A; 7B; 7C; 85A; 85B; 8A; 8B; 8C; 8D; 8F; 8H; 9A; 9B; 9C; 9E; 9H; 9NY 2

Kezelési egység kódja:	KE2
Kezelési egység megnevezése:	Tölgyes fiatalosok, felújítások
Terület nagysága:	636,27 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Bicske:	0368/; 0369/; 0370/2; 0371/1; 0375/1b; 0375/2; 0375/3; 0378/1; 0381/2; 0397/1; 0397/2; 0398/3; 0398/7; 0398/8; 0431/2; 0456/2c; 0457/; 0459/1a; 0459/4; 0462/; 0463/; 0464/; 0466/; 0531/; 0532/2b; 0542/a; 0609/; 0611/1c; 0611/1f; 0611/2; 0611/4g; 0611/6; 0612/1; 0617/; 0619/; 0648/c; 0666/5; 0668/; 0669/1a; 0669/1b; 0670/; 0671/b; 0671/c; 0671/d; 0671/f; 0672/; 0673/; 0678/
Csabdi:	02/10; 02/11; 02/12; 02/13; 02/14; 02/15; 02/16; 02/18; 02/19; 02/20; 02/21; 02/22; 02/23a; 02/23b; 02/23c; 02/23d; 02/5; 02/6; 02/7; 02/9; 02/8; 03/; 070/1b; 070/5a; 070/5d; 075/; 091/1a; 091/5; 091/6a; 091/6b; 091/6c; 091/6d
Mány:	0113/5
Óbarok:	0356/a; 0356/b; 0357/; 0360/f; 0361/; 0362/; 0365/; 0366/h; 0366/j; 0367/; 0396/2; 0503/; 0518/27a; 0635/1; 0636/; 0637/a; 0637/b; 0637/c; 0637/d; 0643/; 0644/; 0662/
Szárliget:	048/b; 049/; 053/
Tarján:	0181/; 0192/; 0194/; 0195/; 0196/; 0197/a; 0198/; 0199/; 0200/; 0201/; 0202/; 0203/; 0204/; 0205/; 0224/; 0225/; 0226/1a; 0227/; 0228/; 0229/10a; 0229/10b; 0229/9; 0233/15a; 0233/15b; 0239/; 0245/; 0253/; 0254/10a; 0254/10b; 0256/; 0257/; 0261/
Tatabánya:	0303/7a; 0309/; 0315/2; 0368/1a; 0368/1b; 0381/3; 0381/4a; 0381/5
Érintett erdőrészek:	
Bicske:	10A; 10B; 10C; 10D; 10E; 10NY; 10TI; 10ÚT; 11A; 11D; 12A; 12B; 12C; 12CE 1; 12D; 12E; 12F; 12G; 12NY; 12ÚT; 15F; 15J; 15TN 1; 17H; 17O; 18B; 18NY; 19J; 19NY; 19S; 1A; 1B; 1C; 1D; 1F; 1VF 1; 20A; 20B; 20C; 20D; 20NY; 21A; 21E; 21F; 21NY 1; 21NY 2; 22NY; 24A; 24NY; 25A; 25B; 25D; 25E; 25F; 25NY; 26B; 26D; 26E; 26F; 26G; 26H; 26NY; 2A; 2C; 2D; 2E; 2F; 2H; 2I; 2J; 2N; 2NY; 3C; 3D; 3E; 3F; 3H; 3I; 3J; 3K; 3L; 3M; 48A; 49A; 49B; 4B; 4C; 4D; 4E; 4F; 4G; 50E; 51A; 51B; 51C; 51NY; 52A; 52D; 52F; 52G; 52H; 52NY; 56A; 56B; 56C; 57C; 58E; 58F; 59A; 59B; 59CE 1; 59CE 2; 59CE 4; 59NY 1; 60B; 60C; 60E; 60K; 60NY; 61B; 61C; 66B; 68B; 68NY; 6A; 6B; 6C; 6G; 6J; 71D; 72A; 72B; 73E; 74D; 75A; 75C; 75D; 75E; 75F; 75G; 76A; 76B; 76C; 76D; 76E; 76G; 76H; 78A; 78B; 78ÉP; 79A; 79B; 79D; 80A; 8A; 8B; 8C; 8D; 9A; 9B; 9C; 9NY; 9TN
Óbarok:	152A; 152C; 152CE; 28B; 31A; 31E; 31F; 32B; 32C; 33A; 33B; 33C; 33NY 1; 33NY 2; 33NY 3; 34B; 34C; 34D; 34NY; 35B; 35NY; 36A; 36B; 36C; 36D; 36NY; 37F; 39D; 39E; 39F; 39G; 39I;

39J; 40A; 40B; 40C; 40G; 40H; 40I; 40J; 41D; 41F; 41G; 41NY; 44C; 44D; 45C; 45D; 45E; 45F; 45G; 45H; 46CE 1; 46CE 3; 54A; 54B; 54C; 54D; 54NY; 54TI

Szárliget:

1B; 1C; 3C; 3D; 4A; 4B; 4C; 4D; 4E; 4NY 1; 5C; 5D; 5E; 7C; 7D; 8D; 8E; 9G; 9H

Tarján:

10A; 10B; 10C; 10D; 10E; 10F; 10NY; 10TN; 10ÚT; 11A; 11B; 11C; 11D; 12A; 12B; 12C; 12D; 12E; 12F; 12G; 12H; 12NY; 12ÚT; 13A; 13B; 13D; 13E; 13F; 13G; 13H; 13I; 13NY; 13TI; 13ÚT; 14A; 14B; 14C; 14D; 14E; 15B; 15C; 15D; 15E; 15F; 15G; 16A; 16B; 16D; 16E; 16F; 16G; 16H; 16I; 16K; 16L; 16N; 16O; 17A; 17D; 17E; 17F; 17I; 17J; 17K; 17NY; 18A; 18B; 18C; 18D; 18NY; 18ÚT; 19A; 19C; 19NY; 19ÚT; 20A; 20B; 20E; 20F; 20G; 20H; 20I; 21A; 21NY; 21 ÚT; 22A; 22C; 22D; 22E; 23A; 23B; 23C; 23NY; 23ÚT; 24A; 24B; 24C; 25A; 25B; 25C; 25D; 25E; 25F; 25NY; 25TI 1; 25ÚT; 26D; 27D; 27E; 27F; 27H; 28A; 28F; 28G; 28H; 30B; 30C; 30G; 30H; 30I; 30J; 30M; 30NY 1; 30NY 2; 31A; 31B; 31C; 31E; 31F; 31G; 33E; 33G; 33NY 2; 33ÚT; 35C; 35D; 35E; 35F; 35G; 35NY; 36A; 36B; 36I; 36J; 36NY; 37A; 37B; 37C; 37D; 37E; 37G; 37H; 39A; 39C; 39E; 39F; 39G; 39NY; 39ÚT; 3A; 3B; 3E; 3TN; 3ÚT; 40A; 40B; 40C; 40D; 40E; 40F; 40G; 40NY; 40ÚT; 41A; 41B; 41C; 41D; 41E; 41NY 1; 41NY 2; 42B; 42NY; 43B; 43C; 43NY; 44C; 44NY; 4A; 4B; 6A; 6B; 6C; 6D; 6E; 6ÉP; 6ÚT; 75C; 7B; 85A; 86A; 8B; 8C; 8D; 8F; 8H; 8TN 4; 94E; 9A; 9B; 9C; 9D; 9E; 9F; 9H; 9NY; 9NY 2

Tatabánya:

32C; 32D; 32E; 540C; 540D; 66A; 73A

Kezelési egység kódja:	KE3
Kezelési egység megnevezése:	Törmelékletjtő erdők, és sziklaerdők, molyhos tölgyes bokorerdők
Terület nagysága:	777,38 ha
Érintett hrsz.-ok:	Bicske: 0368/; 0369/; 0379/; 0381/2; 0397/1; 0397/2; 0464/; 0465/; 0466/; 0611/1f; 0611/1h; 0611/2; 0611/3; 0671/d; 0672/; 0678/ Óbarok: 0356/a; 0357/; 0361/; 0362/; 0365/; 0367/; 0396/2; 0502/; 0503/; 0647/ Szárliget: 048/b Tarján: 0182/5a; 0182/5b; 0182/5c; 0194/; 0195/; 0196/; 0197/a; 0197/b; 0198/; 0199/; 0200/; 0201/; 0205/; 0224/; 0225/; 0226/1a; 0226/1b; 0227/; 0228/; 0239/; 0253/; 0254/10a; 0254/11a; 0257/ Tatabánya: 0309/; 0315/2; 0368/1a; 0368/1b; 0381/10; 0381/11; 0381/3; 0381/4a; 0381/4b; 0381/5; 0381/6; 0381/7; 0381/8; 0381/9; 0388/; 0389/; 10401/1a; 10401/1b; 10487/1; 10488/11; 10488/12; 10488/13; 10488/14; 10488/15; 10488/16; 10488/17; 10488/18; 10488/27; 10488/28; 10488/29; 10498/ Újbarok: 029/; 030/
Érintett erdőrészek:	Bicske: 10B; 10ÚT; 15TN 2; 19K; 19NY; 24D; 24NY; 25E; 25F; 25NY; 26F; 26H; 26NY; 2B; 2G; 2K; 2N; 44A; 45I; 45J; 47B; 48A; 48B; 49B; 4A; 4B; 4C; 4D; 4E; 4F; 4TI; 50A; 50B; 50C; 50D; 50E; 51A; 51B; 51C; 51E; 51F; 51NY; 52A; 52B; 52C; 52D; 52E; 52F; 56A; 57A; 57B; 57C; 58E; 60B; 60C; 60D; 60E; 60K; 60O; 61B; 61C; 61D; 61E; 61F; 6B; 6G; 71A; 71F; 71TN 1; 71TN 3; 72B; 72C; 72D; 72TN 1; 72TN 2; 8B; 90A; 9A; 9B; 9C; 9F; 9G; 9NY; Óbarok: 152A; 27B; 27C; 28A; 28B; 28C; 28D; 30A; 30B; 30E; 30F; 31C; 31E; 31F; 31G; 31H; 32A; 32B; 32D; 32TN; 33A; 33B; 33D; 33E; 33F; 33G; 33NY 1; 33NY 2; 33NY 3; 34A; 34B; 34C; 34D; 34E; 34G; 34I; 34J; 34K; 34M; 34NY; 35A; 35B; 35C; 35D; 35NY; 36A; 36B; 36C; 36D; 37A; 37B; 37C; 37D; 37F; 37G; 37H; 37I; 37K; 37NY; 39F; 39G; 39H; 39I; 40A; 40B; 40C; 40D; 40E; 40G; 41C; 41D; 41E; 41F; 41G; 42A; 42B; 43A; 43B; 43NY; 44B; 44C; 44NY; 45B; 45NY; 46A; 46NY; 53A; 53C; 53NY; 7A; 7F; 7TN 1 Szárliget: 2A; 2C; 3A; 3B; 3C; 3D; 4A; 4B; 4C; 4E; 4F; 4G; 4NY 2; 5A; 5B; 5C; 5D; 5E; 6A; 6B; 6D; 6E; 7C; 7D; 8D; 8E; 8F; 9A; 9B; 9H; 9L Tarján: 10A; 10B; 10C; 10D; 10E; 10F; 10NY; 10TI 1; 10TI 2; 10TI 3; 10ÚT; 11A; 11B; 11D; 13A; 13B; 13E; 13F; 13G; 13I; 16B; 16C; 16E; 16F; 16K; 16L; 16N; 16O; 17A; 17B; 20E; 20F; 20G; 22B; 22D; 22E; 22F; 23NY; 24A; 24C; 24E; 24F; 24G; 24NY; 24TI; 24TN; 25C; 25E; 25NY; 25TI 2;

26A; 26D; 26TI 1; 26TI 2; 26TI 3; 27A; 27D; 27E; 27F; 27G; 28A; 28F; 28G; 30A; 30B; 30G; 30I; 30K; 31A; 31B; 31C; 31D; 31E; 31F; 31G; 32A; 32B; 32CE; 32D; 32F; 32NY; 32ÚT; 33A; 33B; 33E; 33F; 33G; 33NY 1; 33NY 2; 33TI; 33ÚT; 35A; 35B; 35D; 35E; 35G; 36A; 36B; 36I; 36NY; 37B; 37C; 37D; 37E; 37F; 37G; 37H; 39A; 39B; 39C; 39D; 39E; 39F; 39H; 39NY; 39TI; 39ÚT; 3B; 3D; 3E; 40C; 40F; 40G; 40NY; 40ÚT; 41A; 41D; 42A; 42B; 43A; 43B; 43C; 43NY; 43TI; 43ÚT; 44A; 44B; 44C; 44F; 6A; 6B; 6E; 75B; 75C; 85A; 85B; 8B; 8C; 8D; 8F; 8TN 1; 8TN 2; 8TN 3; 8TN 4; 8TN 5; 8TN 6; 8TN 7; 9A; 9B; 9C; 9D; 9E; 9G; 9H; 9NY; 9TN

Tatabánya:

32B; 32F; 32G; 33C; 33D; 33E; 540C; 540D; 66A; 73A

Újbarok:

3C

Kezelési egység kódja:
KE4
Kezelési egység megnevezése: Gyertyános tölgyesek
Terület nagysága:
100,57 ha
Érintett hrsz.-ok: Bicske: 0368/; 0369/; 0371/1; 0381/2; 0397/2; 0431/2; 0456/1; 0456/2c; 0611/1f; 0648/a; 0648/c; 0661/1; 0661/3; 0670/; 0671/a; 0671/b; 0671/d; 0672/; 0673/; 0674/11; 0674/6a; 0674/7 Csabdi: 069/; 070/1a; 070/1b; 070/2; 070/4b; 070/4d; 070/5a; 075/ Óbarok: 0357/; 0362/; 0365/; 0367/; 0396/2; 0632/; 0636/; 0644/; 0647/; 0662/ Szárliget: 048/b Tarján: 0182/5f; 0194/; 0195/; 0196/; 0197/a; 0198/; 0200/; 0201/; 0205/; 0224/; 0225/; 0226/1a; 0227/; 0228/; 0229/10a; 0229/4; 0229/7a; 0229/9; 0239/; 0245/; 0253/; 0257/ Tatabánya: 0309/; 0310/; 0381/12; 0381/3; 0381/4a; 0381/5
Érintett erdőrészek: Bicske: 10B; 10E; 10NY; 10TI; 10ÚT; 12D; 26B; 26C; 26E; 2B; 2E; 2K; 2NY; 48A; 4A; 4B; 4D; 4F; 4G; 50A; 51F; 52B; 52D; 52E; 52F; 52H; 56A; 56B; 58E; 59I; 5B; 5K; 60B; 60K; 66A; 66B; 66C; 68B; 68NY; 74D; 84C Óbarok: 27C; 28A; 28B; 31F; 33B; 33G; 33NY 3; 40A; 40C; 40G; 42C; 44B; 45B; 53A; 53B; 54A; 54C; 54E; 54NY; 55A; 55CE Szárliget: 2A; 3C Tarján: 10E; 10F; 10NY; 10ÚT; 13A; 13B; 13G; 14B; 14D; 14E; 15B; 16A; 16B; 16G; 16H; 16I; 16J; 16K; 16M; 16N; 17A; 17B; 17C; 17G; 17I; 17J; 17NY; 20D; 20E; 20F; 20G; 22A; 22B; 22D; 22E; 22F; 23A; 23B; 23C; 23NY; 24A; 24B; 24C; 24NY; 26A; 27A; 27D; 27E; 27F; 27H; 28A; 30B; 30G; 31A; 31B; 31D; 32A; 32B; 32D; 33B; 33D; 33E; 33F; 33NY 1; 33ÚT; 34A; 35A; 35C; 35D; 35E; 36A; 36B; 36I; 37D; 37G; 39H; 3D; 40B; 40E; 40G; 40NY; 42B; 44B; 44C; 44F; 86A; 8C; 8D; 8H; 9B; 9C; 9D; 9E; 9F; 9G; 9H; 9NY Tatabánya: 30B; 30C; 30D; 30E; 30NY; 31A; 31B; 31C; 31NY; 32A; 32C; 32D; 32TI; 33A; 33G; 540D; 66A; 73A

Kezelési egység kódja:	KE5
Kezelési egység megnevezése:	Puhafás ligeterdők
Terület nagysága:	22,9 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Bicske:	0467/1; 0540/1; 0541/; 0542/a; 0563/; 0566/c; 0567/10; 0567/11; 0567/5; 0567/6; 0567/7; 0567/8; 0567/9; 0615/b; 0615/c; 0617/; 0618/; 0623/; 0624/5a; 0624/5b; 0625/a; 0625/b; 0625/c; 0661/3; 0661/5; 0663/; 0664/3; 0664/5a; 0664/5b; 0664/8g; 0666/3; 0670/; 0671/d; 0671/f; 0678/; 0681/; 0682/2a; 0682/2b; 0682/2c; 0682/2d; 0682/2f; 0682/2h; 0682/2l; 0682/3
Csabdi:	016/; 017/; 018/; 019/1a; 019/1b; 019/1c; 019/2a; 019/2b; 020/
Gyermely:	0188/2; 0189/; 0190/3
Óbarok:	0525/c; 0527/a; 0527/b; 0630/; 0631/; 0632/; 0634/a; 0634/b; 0635/1; 0636/; 0641/; 0642/; 0643/; 0662/
Tarján:	0205/
Érintett erdőrészek:	
Bicske:	12CE 1; 12D; 13CE 1; 18E; 61D; 65D; 69A
Óbarok:	19C; 55A; 55CE
Tarján:	15B; 15D; 15E; 15F; 16A; 16N

Kezelési egység kódja:
KE6
Kezelési egység megnevezése: Természetvédelmi kezeléssel fenntartandó gyepterületek
Terület nagysága:
79,54 ha
Érintett hrsz.-ok: Bicske: 0223/c; 0368/; 0369/; 0381/2; 0397/1; 0397/2; 0431/1a; 0431/1b; 0431/1c; 0431/2; 0611/1f; 0611/1h; 0678/ Csabdi: 0100/38b; 0100/39a; 0100/39b; 0100/40b; 0100/46; 0100/47; 070/5a; 075/ Óbarok: 0357/; 0360/f; 0361/; 0362/; 0365/; 0367/; 0396/2; 0472/b; 0502/; 0503/ Szárliget: 048/b; 049/ Tarján: 0194/; 0195/; 0196/; 0197/a; 0197/b; 0198/; 0199/; 0200/; 0201/; 0224/; 0225/; 0226/1a; 0226/1b; 0227/; 0228/; 0239/; 0253/; 0257/ Tatabánya: 0309/; 0381/11; 0381/12; 0381/20a; 0381/20c; 0381/3; 0381/4a; 0381/4b; 0381/5; 0381/7; 0381/8; 0381/9; 0387/1; 0388/; 0389/; 10401/1b; 10485/1; 10485/2; 10485/3; 10488/10; 10488/11; 10488/12; 10488/13; 10488/14; 10488/15; 10488/16; 10488/17; 10488/18; 10488/21; 10488/22; 10488/23; 10488/24; 10488/25; 10488/26; 10488/29; 10497/; 10498/ Újbarok: 028/; 029/; 030/
Érintett erdőrészek: Bicske: 158E; 15TN 2; 25E; 25F; 26F; 26NY; 2K; 4B; 4TI; 50E; 51A; 51B; 57B; 5K; 60C; 60E; 61C; 6B; 71F; 71TN 1; 71TN 3; 72C; 72TN 1; 72TN 2; 77CE 1; 77CE 2; 77CE 3; 77M; 77N; 77P; 8B; 9A; 9F Óbarok: 27B; 28B; 29B; 30A; 30B; 30C; 30CE; 30E; 31A; 31B; 31C; 31D; 31E; 31F; 31G; 33B; 33D; 33G; 34D; 34E; 34J; 34K; 34L; 34M; 34NY; 35B; 36A; 36B; 37B; 37G; 37H; 37K; 37NY; 39G; 39I; 40A; 40C; 40D; 40E; 41D; 41E; 43B; 43NY; 7E; 7F Szárliget: 151B; 2A; 3A; 3B; 3C; 4A; 4G; 5C; 5E; 6A; 8E; 8F; 9A; 9B; 9G; 9H; 9J; 9K; 9L Tarján: 10A; 10B; 10D; 10NY; 10TI 1; 10TI 2; 10TI 3; 11B; 13I; 13TI; 22B; 24C; 24E; 24G; 24TI; 24TN; 25A; 25D; 25E; 25TI 2; 26A; 26D; 26TI 1; 26TI 2; 27F; 27G; 28A; 30A; 31B; 32D; 33A; 33F; 33NY 1; 33TI; 35B; 36B; 36NY; 37C; 39B; 39C; 39E; 39F; 39NY; 39TI; 3E; 40D; 40G; 40TI; 41A; 42A; 42C; 42NY; 43A; 43B; 43TI; 44A; 44B; 6B; 8D; 8TN 1; 8TN 2; 8TN 3; 8TN 4; 8TN 6; 8TN 7; 9C; 9E; 9TN

Tatabánya:

32G; 540F; 66A; 73A

Újbarok:

3A; 3C; 3CE

Kezelési egység kódja:	KE7
Kezelési egység megnevezése:	Mezőgazdasági tevékenységgel fenntartandó gyepterületek
Terület nagysága:	623,74 ha
Érintett hrsz.-ok:	Bicske: 0223/a; 0223/b; 0223/c; 0223/d; 0369/; 0370/2; 0375/1a; 0375/1b; 0375/1c; 0375/2; 0375/3; 0437/; 0438/b; 0439/a; 0439/b; 0439/c; 0439/d; 0439/g; 0439/h; 0439/j; 0466/; 0467/1; 0531/; 0532/2a; 0532/2b; 0532/2c; 0532/2d; 0559/4; 0559/5; 0559/6; 0563/; 0565/1a; 0565/1b; 0565/6a; 0566/b; 0566/c; 0567/10; 0567/11; 0567/12; 0567/13; 0567/14; 0567/15; 0567/2; 0567/3; 0567/4; 0567/5; 0567/6; 0567/7; 0567/8; 0567/9; 0568/; 0569/1; 0569/2a; 0569/2b; 0569/3; 0569/5; 0569/6a; 0569/6b; 0578/4a; 0578/4b; 0578/4c; 0578/4d; 0578/5b; 0611/1f; 0613/b; 0614/3b; 0614/3c; 0614/3d; 0614/3f; 0614/4b; 0615/b; 0615/c; 0617/; 0618/; 0619/; 0620/b; 0620/c; 0623/; 0624/5a; 0624/5b; 0625/a; 0625/b; 0625/c; 0626/b; 0626/d; 0648/a; 0648/b; 0648/c; 0650/3; 0651/; 0652/1a; 0652/1b; 0652/1c; 0652/1d; 0652/1f; 0652/2a; 0652/2c; 0652/2d; 0652/2f; 0657/4; 0659/10a; 0659/10b; 0659/11a; 0659/11b; 0659/11c; 0659/11d; 0659/11f; 0659/11g; 0659/12; 0659/3a; 0659/3b; 0659/5a; 0659/5b; 0659/8a; 0659/8b; 0659/8c; 0659/8d; 0659/9a; 0659/9b; 0660/1; 0661/1; 0661/2; 0661/3; 0661/4; 0661/5; 0663/; 0664/3; 0664/4; 0664/5a; 0664/5b; 0664/5c; 0664/6c; 0664/7a; 0664/7c; 0664/8a; 0664/8c; 0664/8d; 0664/8f; 0664/8g; 0665/; 0666/1; 0666/2; 0666/3; 0666/4; 0666/5; 0666/6; 0667/; 0669/1a; 0670/; 0671/a; 0671/b; 0671/d; 0671/f; 0674/11; 0674/3a; 0674/3c; 0674/3d; 0674/6a; 0674/6b; 0674/6c; 0674/6d; 0674/6f; 0675/11a; 0675/11d; 0675/14b; 0675/14c; 0675/14d; 0675/14f; 0675/14g; 0675/14h; 0675/14j; 0675/14k; 0675/4; 0675/5a; 0675/5b; 0675/6; 0675/8a; 0675/8b; 0675/8c; 0675/8g; 0678/; 0679/1; 0679/2; 0681/; 0682/1a; 0682/1d; 0682/2a; 0682/2b; 0682/2c; 0682/2f; 0682/2g; 0682/2h; 0682/2j; 0682/2k; 0682/2l Csabdi: 0107/5a; 0107/5b; 0107/5c; 0107/7a; 0107/7b; 0107/9b; 015/10a; 015/10b; 015/11a; 015/11b; 015/12a; 015/5; 016/; 017/; 018/; 019/1a; 019/1b; 019/1c; 019/2a; 019/2b; 02/22; 02/23a; 02/23b; 02/23d; 02/4a; 02/4b; 020/; 023/11; 023/12; 023/13; 023/14; 023/3; 023/4; 023/6; 023/7; 023/8; 024/; 025/1; 025/3; 025/5; 025/7; 025/8; 029/a; 029/b; 029/c; 03/; 04/6a; 066/6; 066/7; 068/3; 068/4; 068/5a; 069/; 070/1a; 070/1b; 070/2; 070/4b; 070/4c; 070/4d; 070/5a; 070/5d; 075/; 077/7b; 077/7c; 077/8b; 077/9a; 077/9b; 077/9c; 079/18f; 080/1b; 080/1d; 085/4; 085/5; 086/; 087/10; 087/11a; 087/11g; 087/11h; 087/11k; 087/13a; 087/13b; 087/13c; 087/13d; 087/13f; 087/14a; 087/14b; 087/14c; 089/10; 089/4; 089/5; 089/8; 089/9; 090/; 091/1a; 091/1b; 091/1d; 091/1f; 091/1g; 091/1j; 091/1l; 091/1m; 091/5; 091/6c; 091/6d; 173/b Gyermely: 0184/1; 0184/2; 0185/a; 0188/1; 0188/2; 0189/; 0190/1; 0190/2; 0190/3; 0190/4 Óbarok: 0344/; 0356/a; 0366/a; 0366/b; 0366/c; 0366/d; 0366/f; 0366/h; 0366/j; 0367/; 0396/2; 0410/6a; 0410/6b; 0479/10a; 0479/10b; 0479/10c; 0479/11; 0479/12; 0479/13; 0479/5; 0479/8; 0500/1; 0500/6; 0500/7; 0517/4a; 0517/4b; 0518/27a; 0518/27b; 0525/a; 0525/b; 0525/c; 0526/a; 0526/b;

0526/c; 0527/a; 0535/2; 0537/a; 0538/4a; 0538/4b; 0630/; 0631/; 0632/; 0633/a; 0633/b; 0634/a; 0635/1; 0636/; 0637/a; 0641/; 0642/; 0643/; 0644/; 0647/; 0662/

Szárliget:

041/3; 041/4; 041/6; 041/7; 041/8; 041/9; 042/b; 053/

Tarján:

0182/5a; 0182/5b; 0182/5c; 0182/5d; 0182/5f; 0194/; 0195/; 0199/; 0226/1a; 0228/; 0229/10a; 0229/10b; 0229/4; 0229/6a; 0229/7a; 0229/7b; 0229/7f; 0229/8; 0233/13a; 0233/13b; 0233/13c; 0233/14b; 0233/14c; 0233/15b; 0233/9; 0253/; 0257/

Tatabánya:

0303/2c; 0303/2d; 0303/2f; 0303/2g; 0303/7f; 0381/18a; 0381/18b; 0381/19; 0381/20a; 0381/20b; 0381/20c; 0381/20d; 0381/20f; 0381/20g; 0381/21; 0381/22; 0381/3; 0381/4a; 0382/; 0383/; 0387/1; 0393/2; 0406/; 0411/1; 0411/10; 0411/11; 0411/12; 0411/13; 0411/14; 0411/15; 0411/16; 0411/17; 0411/18; 0411/19; 0411/2; 0411/20; 0411/21; 0411/3; 0411/4; 0411/5; 0411/6; 0411/7; 0411/8; 0411/9; 0414/1; 0415/2; 0529/a; 0529/b; 0530/; 10401/1a; 10401/1b

Érintett erdőrészek:

Bicske:

101B; 101C; 101NY 2; 10B; 10TI; 12CE 1; 12CE 2; 12F; 12G; 13CE 1; 13CE 2; 13ÚT; 14B; 14CE; 14VF 2; 158C; 158E; 158F; 158TN 1; 158TN 2; 158VF 1; 158VF 2; 158VF 3; 17CE 3; 17G; 17O; 19D; 19H; 19I; 19K; 19NY; 19O; 2C; 3C; 58A; 58E; 58TI; 59A; 59B; 59C; 59CE 1; 59CE 2; 59CE 3; 59CE 4; 59D; 59G; 59NY 1; 59NY 3; 59VF; 61C; 61CE 2; 61E; 61F; 66C; 68A; 68B; 68NY; 94A; 94B

Óbarok:

152A; 152C; 152ÚT; 19C; 30A; 30CE; 30J; 46A; 46C; 46CE 1; 46CE 3; 46D; 46E; 46VF 1; 53A; 53C; 53NY; 54A; 54D; 54E; 55A; 55CE; 8A; 8C; 8CE; 8F; 8H

Szárliget:

1A

Tarján:

28A; 30E; 30F; 31F; 35C; 35E; 35NY; 36A; 36NY; 6B; 6C; 6CS; 6ÉP; 6F; 75A; 75B; 9C

Tatabánya:

534A; 538B; 538C; 538D; 540D; 540E; 540F; 73A

Kezelési egység kódja:	KE8
Kezelési egység megnevezése:	Gyomfajok uralta területek
Terület nagysága:	32,27 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Bicske:	0223/b; 0223/d; 0375/1b; 0375/1c; 0375/2; 0439/a; 0439/g; 0439/h; 0542/a; 0609/; 0611/1f; 0611/2; 0611/3; 0611/4a; 0611/4b; 0611/4c; 0611/4d; 0611/4f; 0611/4g; 0611/4h; 0611/4j; 0611/4k; 0611/5; 0611/6; 0611/8; 0611/9c; 0618/; 0659/11b; 0659/11c; 0659/11d; 0659/11g; 0659/11h; 0659/5a; 0661/5; 0663/; 0666/1; 0667/; 0671/d; 0675/14c; 0675/14f; 0675/5b; 0679/1; 0679/2; 0681/; 0682/2k
Csabdi:	023/12; 023/13; 087/13f
Gyermely:	0184/1; 0185/a; 0188/1; 0188/2
Óbarok:	0355/; 0636/; 0644/
Szárliget:	041/3; 041/6; 041/7; 041/8; 041/9; 042/a; 042/b; 048/a; 048/b; 049/
Tarján:	0224/; 0229/10a
Tatabánya:	0309/
Érintett erdőrészek:	
Bicske:	13CE 1; 158C; 158TN 1; 158TN 2; 158VF 1; 158VF 2; 15B; 15D; 15E; 15F; 15G; 15H; 15I; 15J; 15TN 1; 15TN 2; 18B; 18NY; 3I; 3J; 3M; 4D; 59C; 59CE 2; 59CE 3; 59D; 59E; 59F; 59G; 59H; 59J; 59NY 1; 59NY 2; 59NY 3; 59VF; 5B; 5C; 5D; 5K; 8TN; 9C; 9NY; 9TN
Óbarok:	152B; 54NY
Szárliget:	151B; 8E; 9CE 2; 9G; 9I
Tarján:	25C; 25TI 1
Tatabánya:	32E; 32F; 32H; 32TI; 33C; 33F; 33G

Kezelési egység kódja:	KE9
Kezelési egység megnevezése:	Őshonos fafajú rontott erdők
Terület nagysága:	424,63 ha
Érintett hrsz.-ok:	Bicske: 0223/b; 0223/c; 0223/d; 0368/; 0369/; 0370/2; 0371/1; 0375/1a; 0375/1b; 0375/1c; 0375/2; 0375/3; 0378/1; 0379/; 0381/2; 0397/2; 0398/3; 0431/2; 0437/; 0438/b; 0438/c; 0439/a; 0439/b; 0439/c; 0439/d; 0439/f; 0439/g; 0439/h; 0439/j; 0456/1; 0456/2c; 0457/; 0459/1a; 0459/3; 0459/4; 0462/; 0463/; 0464/; 0465/; 0466/; 0467/1; 0531/; 0532/2a; 0532/2b; 0532/2c; 0532/2d; 0541/; 0542/a; 0565/5a; 0565/5b; 0565/6a; 0565/6b; 0566/b; 0566/c; 0567/2; 0567/3; 0567/4; 0568/; 0569/2a; 0569/2b; 0569/3; 0569/5; 0569/6a; 0569/6b; 0570/; 0578/5b; 0609/; 0611/1a; 0611/1f; 0611/2; 0611/3; 0611/4g; 0611/4h; 0611/4j; 0611/4k; 0611/5; 0611/6; 0611/7a; 0611/8; 0611/9b; 0611/9c; 0613/a; 0613/b; 0614/3b; 0614/3c; 0614/3d; 0614/3f; 0614/4b; 0615/b; 0615/c; 0617/; 0618/; 0619/; 0620/b; 0620/c; 0620/d; 0623/; 0624/5a; 0624/5b; 0625/a; 0625/b; 0625/c; 0626/a; 0626/b; 0626/c; 0626/d; 0648/a; 0648/b; 0648/c; 0651/; 0652/1b; 0652/1c; 0652/1d; 0652/2a; 0652/2b; 0652/2c; 0652/2d; 0652/2f; 0657/4; 0659/11a; 0659/11b; 0659/11c; 0659/11d; 0659/11g; 0659/11h; 0659/12; 0659/3a; 0659/3b; 0659/5b; 0659/5c; 0659/8a; 0659/8b; 0659/8d; 0660/1; 0661/1; 0661/2; 0661/3; 0661/5; 0663/; 0664/2; 0664/3; 0664/5a; 0664/5b; 0664/5c; 0664/6b; 0664/7b; 0664/8b; 0664/8c; 0664/8f; 0664/8g; 0666/1; 0666/2; 0666/3; 0666/4; 0666/5; 0666/6; 0667/; 0668/; 0669/1a; 0669/1b; 0669/2; 0670/; 0671/a; 0671/b; 0671/d; 0671/f; 0671/g; 0673/; 0674/11; 0674/3a; 0674/3b; 0674/3c; 0674/4; 0674/5; 0674/6a; 0674/6b; 0674/6c; 0674/6d; 0674/6f; 0674/7; 0675/11a; 0675/11b; 0675/11c; 0675/11d; 0675/11f; 0675/11g; 0675/11h; 0675/14b; 0675/14c; 0675/14d; 0675/14f; 0675/14g; 0675/14h; 0675/14j; 0675/14k; 0675/14l; 0675/5b; 0675/6; 0675/8a; 0675/8b; 0675/8c; 0675/8d; 0675/8f; 0678/; 0679/1; 0679/2; 0681/; 0682/1a; 0682/1b; 0682/1c; 0682/1d; 0682/2a; 0682/2b; 0682/2c; 0682/2d; 0682/2f; 0682/2g; 0682/2h; 0682/2j; 0682/2k; 0682/2l; 0682/2m; 0682/2n; 0682/3 Csabdi: 015/10b; 015/10f; 015/11b; 015/5; 016/; 017/; 02/22; 02/23a; 02/23b; 02/23d; 02/4b; 023/12; 023/13; 023/14; 023/7; 024/; 025/1; 025/8; 029/a; 029/b; 03/; 04/5; 04/6a; 04/6b; 066/6; 066/7; 068/4; 068/5a; 070/1b; 070/4b; 070/4c; 070/5a; 075/; 077/8b; 091/1f; 091/1g Gyermely: 0184/1; 0185/a; 0188/1; 0188/2; 0189/; 0190/4 Mány: 0113/2; 0113/5 Óbarok: 0344/; 0355/; 0356/a; 0356/b; 0357/; 0360/f; 0361/; 0362/; 0365/; 0366/a; 0366/b; 0366/d; 0366/f; 0366/h; 0366/j; 0367/; 0396/2; 0410/6a; 0410/6b; 0472/a; 0472/b; 0479/10a; 0479/10b; 0479/11; 0479/12; 0479/13; 0479/5; 0479/8; 0525/c; 0526/c; 0535/2; 0536/1; 0537/a; 0538/4a; 0538/4b; 0633/a; 0633/b; 0634/a; 0634/b; 0635/1; 0636/; 0637/a; 0637/b; 0637/c; 0638/; 0639/; 0640/; 0641/; 0642/; 0643/; 0644/; 0647/; 0662/ Szárliget:

041/4; 041/8; 041/9; 042/a; 042/b; 042/c; 048/a; 048/b; 049/; 053/

Tarján:

0182/5c; 0182/5f; 0194/; 0195/; 0198/; 0199/; 0201/; 0204/; 0205/; 0224/; 0225/; 0226/1a; 0227/; 0228/; 0229/10a; 0229/4; 0229/5; 0229/6a; 0229/6b; 0229/7a; 0229/7b; 0229/7c; 0229/7d; 0229/8; 0229/9; 0233/13a; 0233/13b; 0233/13c; 0233/14b; 0233/14c; 0233/15a; 0233/15b; 0233/9; 0239/; 0245/; 0253/; 0254/10a; 0254/10b; 0254/11a; 0254/11b; 0256/; 0257/; 0261/

Tatabánya:

0303/2b; 0303/2c; 0303/2d; 0303/2f; 0303/2g; 0303/7a; 0303/7d; 0303/7f; 0309/; 0310/; 0315/2; 0367/1; 0367/3; 0368/1a; 0368/1b; 0368/1c; 0368/1d; 0381/12; 0381/18a; 0381/18b; 0381/19; 0381/20a; 0381/20b; 0381/20c; 0381/20d; 0381/20g; 0381/21; 0381/22; 0381/3; 0381/4a; 0381/5; 0383/; 0387/1; 0389/; 0393/2; 0411/7; 0411/8; 0411/9; 0529/a; 10485/1; 10485/2; 10485/3; 10487/1; 10488/1; 10488/10; 10488/11; 10488/12; 10488/2; 10488/21; 10488/22; 10488/23; 10488/24; 10488/25; 10488/26; 10488/3; 10488/4; 10488/5; 10488/6; 10488/7; 10488/8; 10488/9; 10497/

Újbarok:

028/; 029/; 030/

Érintett erdőrészek:

Bicske:

101C; 10B; 10TI; 11A; 11D; 12CE 1; 12CE 2; 12D; 12G; 12ÚT; 13CE 1; 13CE 2; 13ÚT; 14A; 14B; 14C; 14CE; 14VF 1; 14VF 2; 158B; 158C; 158E; 158F; 158TN 1; 158TN 2; 158ÚT; 158VF 1; 158VF 2; 158VF 3; 15A; 15B; 15H; 15I; 15K; 15TN 1; 15TN 2; 15ÚT; 17CE 3; 17ÉP; 17G; 17H; 17O; 18A; 18B; 18E; 19A; 19B; 19C; 19D; 19E; 19H; 19J; 19K; 19L; 19M; 19N; 19NY; 19O; 19R; 19TN; 1E; 1H; 1I; 1J; 1K; 1L; 1M; 1VF 1; 20B; 20NY; 21B; 21C; 21D; 21NY 1; 21NY 2; 21NY 3; 22A; 22B; 22NY; 26A; 26B; 26E; 26F; 26NY; 2B; 2L; 3C; 3ÉP; 3H; 3M; 3VF; 48A; 4G; 52C; 52D; 52E; 58A; 58C; 58TI; 59A; 59B; 59C; 59CE 1; 59CE 2; 59CE 3; 59CE 4; 59D; 59E; 59F; 59G; 59H; 59I; 59K; 59NY 1; 59NY 2; 59VF; 60B; 60D; 60E; 60K; 60NY; 60O; 61B; 61C; 61CE 1; 61CE 2; 61D; 61E; 61F; 65D; 66A; 66B; 66C; 68A; 68B; 69A; 6J; 70A; 70B; 73A; 73D; 74D; 76E; 76H; 76TN; 77CE 4; 77J; 78A; 84C; 84D; 8C; 8D; 8TN; 90A; 9A; 9F; 9NY; 9TN

Óbarok:

152A; 152B; 152C; 152CE; 152ÚT; 19C; 27B; 27C; 28B; 28C; 28D; 29A; 29B; 29C; 29VF; 30A; 30B; 30C; 30CE; 30E; 31A; 31D; 31F; 31G; 31H; 31NY; 32A; 32B; 32C; 33E; 33NY 2; 34D; 34E; 34F; 34K; 34M; 34NY; 37A; 37B; 37H; 40B; 40D; 40G; 40I; 46A; 46C; 46CE 1; 46CE 3; 46D; 46E; 46VF 1; 4B; 53B; 54D

Szárliget:

151B; 1C; 1D; 8E; 9A; 9B; 9CE 2; 9F; 9G; 9I; 9J; 9K; 9L

Tarján:

10E; 10NY; 10TN; 13B; 13D; 13NY; 13ÚT; 15A; 15B; 15D; 15E; 15F; 15G; 16A; 16D; 16E; 16F; 16G; 16H; 16I; 16J; 16K; 16O; 17A; 17I; 17K; 17NY; 18D; 18NY; 20A; 20B; 20G; 20H; 22A; 22B; 22D; 23B; 23C; 23NY; 24A; 24C; 25B; 25C; 25NY; 28A; 30B; 30C; 30D; 30G; 30NY 1; 31B; 31C; 31D; 31F; 32A; 32C; 32CE; 32D; 32F; 32NY; 32ÚT; 33A; 33B; 33E; 33F; 35A; 35B; 35D; 35E; 35G; 36A; 36B; 36I; 36NY; 37A; 37E; 37H; 39A; 39B; 39C; 39E; 39H; 39ÚT; 3A; 3B; 3D; 3E; 3TN; 3ÚT; 40A; 40B; 6A; 6B; 6C; 6CS; 6D; 6E; 6ÉP; 6F; 6ÚT; 75B; 7A; 7B; 7C; 7VF; 85A; 85B; 86A; 8F

Tatabánya:

30D; 31A; 31C; 31NY; 32A; 32B; 32C; 32D; 32E; 32F; 32G; 32I; 32J; 33A; 33B; 33C; 33D; 33E; 33F; 33G; 38A; 538B; 538C; 538D; 540A; 540B; 540C; 540D; 540E; 540F; 66A; 73A

Újbarok:
3A; 3C; 3CE

Kezelési egység kódja:	KE10
Kezelési egység megnevezése:	Akácosok
Terület nagysága:	284,91 ha
Érintett hrsz.-ok:	Bicske: 0223/b; 0223/c; 0223/d; 0369/; 0370/2; 0371/1; 0375/1c; 0375/2; 0375/3; 0397/1; 0397/2; 0398/3; 0398/7; 0398/8; 0431/1a; 0431/1b; 0431/1c; 0431/2; 0438/c; 0456/1; 0456/2c; 0457/; 0459/1a; 0459/1b; 0459/3; 0459/4; 0463/; 0464/; 0465/; 0466/; 0467/1; 0542/a; 0543/; 0544/; 0559/3; 0560/; 0568/; 0569/1; 0569/2a; 0609/; 0611/1d; 0611/1f; 0611/2; 0611/4d; 0611/4h; 0611/4j; 0611/4k; 0611/5; 0611/6; 0611/7a; 0611/8; 0611/9c; 0612/1; 0626/d; 0659/11a; 0659/11b; 0659/12; 0671/d; 0671/g; 0678/ Csabdi: 0100/42b; 0100/46; 0107/7a; 0107/7b; 0107/8a; 0107/8b; 0107/8c; 0107/9a; 0107/9b; 015/12a; 015/5; 016/; 017/; 02/10; 02/11; 02/12; 02/13; 02/14; 02/15; 02/16; 02/23c; 02/23d; 02/4a; 02/4b; 02/5; 02/6; 02/9; 025/1; 025/8; 029/a; 029/b; 029/c; 04/6a; 04/6b; 075/; 085/4; 085/5; 087/13a; 087/13b; 087/13c; 087/13d; 087/13f; 087/14a; 087/14b; 089/10; 089/4; 089/5; 089/8; 089/9; 091/1a; 091/1d; 091/1f; 091/6c; 091/6d Mány: 0113/2; 0113/5 Óbarok: 0344/; 0355/; 0356/a; 0356/b; 0357/; 0361/; 0362/; 0365/; 0367/; 0396/2; 0479/10b; 0479/10c; 0479/8; 0500/1; 0500/6; 0636/ Szárliget: 041/3; 041/6; 041/7; 042/b; 048/b; 053/ Tarján: 0175/11; 0181/; 0192/; 0195/; 0205/; 0224/; 0225/; 0226/1a; 0228/; 0229/10a; 0229/10b; 0233/15b; 0239/; 0245/; 0253/; 0256/; 0257/ Tatabánya: 0303/2c; 0303/2d; 0303/7a; 0303/7d; 0303/7f; 0309/; 0529/b Újbarok: 028/
Érintett erdőrészek:	Bicske: 101B; 101NY 1; 12ÚT; 14B; 14VF 2; 158B; 158E; 158TN 2; 158VF 1; 15A; 15B; 15E; 15F; 15H; 15I; 15J; 15K; 15TN 1; 15ÚT; 18B; 18E; 18F; 18VF; 19D; 19E; 19F; 19G; 19I; 19K; 19NY; 19P; 19Q; 19R; 1A; 1B; 1C; 1D; 1E; 1F; 1G; 1H; 1I; 1J; 1K; 1L; 1M; 1VF 1; 1VF 2; 21B; 21NY 3; 22B; 22NY; 24A; 24B; 24NY; 25A; 25B; 25C; 25E; 25NY; 26A; 26B; 26C; 26D; 26E; 26G; 26H; 2C; 2D; 2G; 2I; 2L; 3A; 3C; 3D; 3E; 3ÉP; 3F; 3H; 3I; 3J; 3K; 3L; 3M; 4D; 4G; 58A; 58C; 58E; 58TI; 59B; 59C; 59CE 1; 59CE 3; 59D; 59G; 59I; 59J; 59NY 3; 59VF; 5A; 5B; 5E; 5F; 5I; 5N; 61B; 61C; 61CE 1; 61CE 2; 61E; 70A; 70B; 71A; 71B; 71D; 71F; 71G; 72A; 72B; 73B; 73C; 73D; 73E; 74A;

74B; 74C; 74D; 75A; 75C; 75D; 75E; 75F; 75G; 76A; 76B; 76F; 77A; 77B; 77CE 3; 77CE 4; 77D; 77E; 77F; 77G; 77H; 77J; 77K; 77L; 77M; 77N; 77O; 78A; 78B; 78C; 79A; 79B; 79D; 80A; 80B; 84C; 84D; 85E; 90A; 94A

Óbarok:

152B; 152C; 152CE; 152ÚT; 27B; 28B; 28C; 30A; 30B; 30C; 30E; 30F; 30H; 30I; 31D; 32A; 32TN; 33A; 33B; 33F; 34M; 34NY; 40A; 42B; 42C; 42D; 42E; 44C; 45H; 8A; 8B; 8C; 8CE; 8F; 8H; 8NY 1; 8NY 2

Szárliget:

1C; 1D; 1E; 8E; 9B; 9I; 9J; 9K; 9L

Tarján:

10F; 10NY; 11C; 11D; 16I; 16J; 17I; 28F; 28G; 28H; 30C; 30E; 30F; 30G; 30H; 30NY 1; 30NY 2; 31A; 31B; 31C; 31D; 36I; 6C; 6ÚT; 94E; 95E

Tatabánya:

32A; 32B; 32C; 32D; 32E; 32F; 32G; 32H; 32I; 32J; 32TI; 33A; 538D

Újbarok:

3CE

Kezelési egység kódja:	KE11
Kezelési egység megnevezése:	Fenyvesek
Terület nagysága:	92,57 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Bicske:	0370/2; 0371/1; 0375/1c; 0397/2; 0431/2; 0437/; 0438/a; 0438/b; 0439/a; 0439/b; 0439/c; 0439/d; 0439/g; 0464/; 0466/; 0611/1f; 0611/3; 0611/4g; 0611/4h; 0611/5; 0611/7a
Csabdi:	0100/40b; 0100/46; 02/21; 02/22; 02/23a; 02/23b; 02/23d; 02/4b; 03/; 077/7b; 077/7c; 077/9a; 077/9c
Óbarok:	0356/a; 0356/b; 0357/; 0360/f; 0361/; 0365/; 0396/2
Szárliget:	048/b; 053/
Tarján:	0200/; 0201/; 0205/; 0257/
Érintett erdőrészek:	
Bicske:	158B; 158C; 158F; 158TN 1; 158VF 2; 158VF 3; 15G; 15H; 15I; 15K; 15TN 1; 15TN 2; 19A; 19B; 19D; 19E; 19K; 19M; 19N; 19P; 19TN; 1G; 1H; 1I; 1J; 1K; 1L; 1M; 26F; 26NY; 59K; 59VF; 77CE 1; 77J; 77M; 77N
Óbarok:	152A; 152C; 152CE; 28B; 30A; 30B; 30CE; 30E; 30F; 31A; 31B; 31C; 31D; 31E; 31F; 31G; 34B; 34C; 34D; 34F; 34G; 34J; 34K; 34L; 34NY; 40I; 40J
Szárliget:	1B; 1C; 1D; 1E; 3A; 3B; 3C; 4A; 4G; 5B; 8D; 8E; 9A; 9B; 9F; 9G; 9I; 9J; 9K; 9L
Tarján:	16I; 24F; 24G; 24TI; 26A; 27F; 6B; 6CS; 6F

Kezelési egység kódja:	KE12
Kezelési egység megnevezése:	Szántók, kiskertek
Terület nagysága:	374,2 ha
Érintett hrsz.-ok:	Bicske: 0223/a; 0223/b; 0223/d; 0375/1c; 0375/2; 0398/3; 0437/; 0438/c; 0439/a; 0439/c; 0439/g; 0439/h; 0542/a; 0543/; 0559/3; 0559/4; 0559/5; 0560/; 0565/1a; 0565/1b; 0565/3a; 0565/3b; 0565/5a; 0565/5b; 0565/6a; 0565/6b; 0567/4; 0568/; 0569/1; 0569/2a; 0569/2b; 0570/; 0578/4a; 0578/4b; 0578/4c; 0578/4d; 0578/5a; 0578/5b; 0609/; 0611/1a; 0611/1b; 0611/1c; 0611/1d; 0611/1f; 0615/c; 0619/; 0625/b; 0625/c; 0626/b; 0626/c; 0626/d; 0651/; 0652/1d; 0652/1f; 0652/2a; 0652/2b; 0652/2d; 0652/2f; 0657/4; 0659/10a; 0659/11c; 0659/11d; 0659/11g; 0659/11h; 0659/12; 0659/3a; 0659/3b; 0659/5a; 0659/5b; 0659/5c; 0659/8a; 0659/8b; 0659/8c; 0659/8d; 0659/9a; 0660/1; 0661/5; 0663/; 0664/2; 0664/3; 0664/4; 0664/5a; 0664/5b; 0664/5c; 0664/6a; 0664/6b; 0664/6c; 0664/7a; 0664/7b; 0664/7c; 0664/8a; 0664/8b; 0664/8c; 0664/8d; 0664/8f; 0664/8g; 0665/; 0666/3; 0666/4; 0669/1a; 0669/2; 0670/; 0674/11; 0674/3a; 0674/3b; 0674/3c; 0674/3d; 0674/4; 0674/5; 0674/6a; 0674/6b; 0674/6c; 0674/6d; 0674/6f; 0674/7; 0675/10; 0675/11a; 0675/11b; 0675/11c; 0675/11d; 0675/11f; 0675/11g; 0675/11h; 0675/12; 0675/13; 0675/14a; 0675/14b; 0675/14c; 0675/14d; 0675/14f; 0675/14h; 0675/14j; 0675/14k; 0675/14l; 0675/4; 0675/5a; 0675/5b; 0675/6; 0675/7; 0675/8a; 0675/8b; 0675/8c; 0675/8d; 0675/8f; 0675/8g; 0675/8h; 0675/9; 0678/; 0679/1; 0679/2; 0681/; 0682/1a; 0682/1b; 0682/1c; 0682/1d; 0682/2a; 0682/2b; 0682/2c; 0682/2g; 0682/2k; 0682/2l; 0682/2m; 0682/2n Csabdi: 0100/38a; 0100/39a; 0100/39b; 0100/40a; 0100/40b; 0100/42a; 0100/42b; 0100/46; 0100/47; 0107/5a; 0107/5b; 0107/7a; 0107/7b; 0107/8a; 0107/8c; 0107/9a; 0107/9b; 015/10a; 015/10b; 015/10d; 015/10f; 015/11a; 015/11b; 02/10; 02/11; 02/12; 02/13; 02/14; 02/15; 02/16; 02/18; 02/19; 02/20; 02/23c; 02/23d; 02/9; 070/5a; 077/4; 077/7b; 077/9a; 077/9c; 087/11a; 087/13a; 087/13d; 087/13f; 091/6b; 091/6c; 091/6d Gyermely: 0184/1; 0184/2; 0185/a; 0188/1; 0188/2; 0189/; 0190/1; 0190/2; 0190/3; 0190/4 Mány: 0113/2 Óbarok: 0357/; 0360/f; 0365/; 0366/a; 0366/c; 0366/d; 0366/h; 0366/j; 0367/; 0396/2; 0472/a; 0472/b; 0479/11; 0479/12; 0479/13; 0479/5; 0479/8; 0517/4a; 0518/27a; 0518/27b; 0538/4b; 0632/; 0633/a; 0633/b; 0636/; 0637/a Szárliget: 041/3; 041/4; 041/6; 041/7; 041/8; 041/9; 042/a; 042/b; 042/c Tarján: 0182/5c; 0205/; 0226/1a; 0229/5; 0229/6a; 0229/6b; 0229/7a; 0229/7b; 0229/7c; 0229/7d; 0229/8; 0233/13a; 0233/13b; 0233/13c; 0233/14a; 0233/14b; 0233/15a; 0233/15b; 0254/10a; 0254/10b; 0254/11a; 0254/11b; 0254/16a; 0256/; 0257/

Újbarok: 028/
Érintett erdőrészek: Bicske: 101C; 10TI; 14B; 14CE; 14VF 1; 14VF 2; 158B; 158C; 158TN 1; 158TN 2; 158VF 1; 158VF 2; 18B; 18E; 18F; 18NY; 18VF; 1C; 1D; 1E; 1F; 1VF 1; 1VF 2; 2I; 3A; 3ÉP; 3M; 3VF; 4G; 59CE 3; 59D; 59NY 1; 59NY 3; 59VF; 5A; 61C; 66A; 66C; 76F; 79A Óbarok: 29A; 29B; 29VF; 30B; 30CE; 31F; 45G; 45H; 46CE 1; 46CE 3; 46VF 1; 55A Tarján: 14B; 14E; 15B; 6C; 6D; 6F; 7A; 7VF Újbarok: 3CE

Kezelési egység kódja:	KE13
Kezelési egység megnevezése:	Mesterséges létesítmények
Terület nagysága:	121,01 ha
Érintett hrsz.-ok:	Bicske: 0223/b; 0223/d; 0368/; 0369/; 0370/2; 0371/1; 0371/2; 0375/2; 0375/3; 0378/1; 0381/1; 0381/2; 0397/1; 0397/2; 0398/3; 0398/7; 0398/8; 0431/1a; 0431/1b; 0431/1c; 0431/2; 0437/; 0438/a; 0439/a; 0439/b; 0439/c; 0439/d; 0439/f; 0439/g; 0456/2c; 0457/; 0459/1a; 0459/1b; 0459/3; 0459/4; 0462/; 0463/; 0464/; 0465/; 0466/; 0542/a; 0543/; 0544/; 0565/1a; 0565/6b; 0566/c; 0567/2; 0567/3; 0567/4; 0568/; 0569/1; 0569/2a; 0569/3; 0569/5; 0569/6a; 0569/6b; 0570/; 0611/1a; 0611/1c; 0611/1d; 0611/1f; 0611/1g; 0611/1h; 0611/2; 0611/3; 0611/4a; 0611/4b; 0611/4d; 0611/4f; 0611/4g; 0611/4h; 0611/5; 0611/6; 0611/7a; 0611/9b; 0611/9c; 0612/1; 0613/a; 0613/b; 0614/3b; 0614/3c; 0614/4b; 0617/; 0618/; 0619/; 0650/3; 0659/10a; 0659/10b; 0659/11a; 0659/11b; 0659/11c; 0659/11d; 0659/11f; 0659/11g; 0659/12; 0659/5a; 0659/5b; 0659/8a; 0659/8b; 0659/9a; 0659/9b; 0661/3; 0661/4; 0661/5; 0663/; 0665/; 0666/1; 0666/2; 0666/3; 0666/4; 0666/5; 0666/6; 0667/; 0668/; 0669/1a; 0670/; 0671/b; 0671/c; 0671/d; 0671/f; 0671/g; 0672/; 0673/; 0674/3b; 0674/6c; 0675/11a; 0675/11f; 0675/14j; 0675/14k; 0675/14l; 0675/6; 0675/8c; 0675/8d Csabdi: 0107/5b; 015/10a; 015/10b; 015/10c; 015/10d; 016/; 017/; 019/1a; 019/2a; 019/2b; 02/22; 02/23a; 02/23b; 02/23d; 02/4b; 020/; 023/11; 023/12; 023/14; 023/6; 023/7; 023/8; 024/; 025/1; 025/3; 025/5; 025/7; 025/8; 029/a; 029/b; 03/; 04/5; 04/6a; 066/6; 069/; 070/1a; 070/1b; 070/2; 070/4b; 070/4d; 070/5a; 070/5d; 075/; 077/4; 077/8b; 077/9a; 080/1d; 085/4; 085/5; 086/; 087/11a; 087/11g; 087/13a; 087/13f; 087/14a; 087/14c; 089/10; 089/8; 089/9; 090/; 091/1a; 091/1d; 091/1j; 091/1l; 091/1m Gyermely: 0184/1; 0184/2; 0185/a; 0185/b; 0190/4 Mány: 0113/2 Óbarok: 0360/f; 0365/; 0366/a; 0366/c; 0366/d; 0366/f; 0366/h; 0366/j; 0367/; 0396/2; 0479/10b; 0525/c; 0526/b; 0526/c; 0537/a; 0538/3; 0630/; 0633/a; 0633/b; 0634/a; 0634/b; 0635/1; 0636/; 0637/a; 0637/b; 0637/d; 0638/; 0639/; 0644/; 0662/ Szárliget: 048/b; 053/ Tarján: 0194/; 0196/; 0197/a; 0197/b; 0198/; 0199/; 0200/; 0201/; 0202/; 0203/; 0204/; 0205/; 0224/; 0225/; 0226/1a; 0226/1b; 0227/; 0228/; 0229/10a; 0229/6a; 0229/7a; 0229/7b; 0229/7d; 0229/7f; 0229/8; 0229/9; 0253/; 0254/10a; 0254/10b; 0256/; 0257/; 0261/ Tatabánya: 0303/2c; 0303/2d; 0303/2f; 0303/2g; 0303/7a; 0303/7d; 0303/7f; 0309/; 0310/; 0368/1a; 0368/1c; 0368/1d; 0381/20a; 0381/20c; 0381/3; 0381/4a; 0387/1; 0388/; 0389/; 0393/2; 0529/a

Érintett erdőrészletek:

Bicske:

101B; 101NY 1; 10A; 10B; 10C; 10D; 10TI; 10ÚT; 11A; 11D; 12A; 12B; 12C; 12CE 1; 12D; 12E; 12F; 12NY; 12ÚT; 13CE 1; 13ÚT; 158C; 158F; 158TN 1; 158TN 2; 158ÚT; 158VF 1; 158VF 2; 158VF 3; 15A; 15D; 15E; 15F; 15G; 15H; 15I; 15J; 15K; 15TN 1; 15TN 2; 15ÚT; 17ÉP; 17G; 17H; 17N; 18E; 18F; 19D; 19F; 19G; 19H; 19I; 19J; 19K; 19NY; 19P; 19Q; 19R; 19S; 19TI; 1A; 1B; 1E; 1F; 1G; 1H; 1I; 1J; 1K; 1L; 1M; 1VF 1; 1VF 2; 20B; 20C; 20NY; 21B; 21NY 2; 21NY 3; 22A; 22B; 22NY; 24A; 24B; 24D; 24NY; 25A; 25B; 25E; 25F; 25NY; 26B; 26D; 26E; 26G; 26H; 2B; 2C; 2D; 2E; 2K; 2L; 2NY; 3A; 3C; 3D; 3ÉP; 3F; 3G; 3H; 3I; 3J; 3K; 3L; 3M; 3VF; 47B; 49B; 4A; 4B; 4C; 4D; 4E; 4F; 4G; 51B; 51C; 51E; 51F; 52A; 52H; 57A; 58C; 59B; 59CE 4; 59D; 59E; 59ÉP; 59I; 59K; 59NY 1; 59NY 2; 5A; 5B; 5C; 5D; 5E; 5F; 5I; 5TN; 60E; 60NY; 66B; 69A; 6A; 6C; 6E; 6G; 6H; 6I; 6J; 70A; 70B; 71A; 71B; 71D; 71E; 71F; 71G; 71TN 1; 71TN 2; 71TN 3; 72A; 72B; 72C; 72D; 72TN 2; 73B; 73C; 73D; 73E; 74A; 74B; 74C; 74D; 75A; 75D; 75E; 75F; 75G; 76A; 76B; 76C; 76D; 76E; 76F; 76G; 76H; 77CE 1; 77CE 2; 77CE 3; 77CE 4; 77D; 77E; 77F; 77G; 77H; 77J; 77K; 77M; 77N; 77O; 77P; 78A; 78B; 78C; 78ÉP; 79A; 79B; 79D; 7B; 7J; 80A; 80B; 85E; 8A; 8B; 8C; 8TN; 90A; 9A; 9B; 9C; 9D; 9E; 9F; 9G; 9NY; 9TN

Óbarok:

19C; 27B; 27C; 30A; 30B; 30J; 31A; 33E; 35A; 41C; 41D; 41F; 42B; 45A; 45C; 45G; 45H; 45NY; 46A; 46B; 46CE 1; 46CE 3; 46E; 46NY; 46VF 1; 54A; 54C; 54E; 54NY

Szárliget:

1B; 1C; 1D; 1E; 4E; 4G; 4NY 2; 5A; 5B; 5D; 5E; 6D; 6E; 6F; 7A; 7D; 9G

Tarján:

10A; 10B; 10C; 10D; 10E; 10F; 10NY; 10TI 1; 10TI 2; 10TI 3; 10TN; 10ÚT; 11A; 11B; 11C; 11D; 12A; 12B; 12C; 12E; 12F; 12G; 12H; 12NY; 12ÚT; 13B; 13D; 13E; 13G; 13I; 13NY; 13ÚT; 14D; 14E; 16B; 16F; 16G; 17A; 17B; 17F; 17I; 17J; 17NY; 18A; 18B; 18C; 18D; 18NY; 18ÚT; 19A; 19NY; 19ÚT; 20A; 20H; 20I; 21A; 21NY; 21ÚT; 22A; 22B; 22C; 22D; 22F; 23A; 23B; 23C; 23NY; 23ÚT; 24A; 24C; 25A; 25B; 25C; 25D; 25E; 25F; 25NY; 25TI 1; 25ÚT; 26TI 1; 30D; 30J; 30K; 30M; 32A; 32C; 32ÚT; 33B; 33D; 33E; 33F; 33G; 33NY 2; 33ÚT; 35NY; 36A; 36B; 36NY; 37A; 37B; 37D; 37E; 37F; 37H; 39A; 39B; 39C; 39D; 39G; 39H; 39NY; 39ÚT; 3ÚT; 40A; 40B; 40C; 40D; 40F; 40NY; 40ÚT; 41B; 41C; 41D; 41E; 41NY 1; 41NY 2; 42B; 42NY; 43B; 43NY; 43ÚT; 4A; 4B; 6A; 6B; 6C; 6CS; 6D; 6E; 6ÉP; 6ÚT; 7A; 7B; 7C; 85A; 86A; 8D; 8F; 8TN 1

Tatabánya:

30B; 30E; 30NY; 31B; 31C; 31NY; 32D; 32E; 32H; 32I; 32TI; 538B; 538C; 538D; 540A; 540D; 73A

Kezelési egység kódja:	KE14
Kezelési egység megnevezése:	Vizes élőhelyek
Terület nagysága:	43,96 ha
Érintett hrsz.-ok:	
Bicske:	0466/; 0467/1; 0563/; 0565/1a; 0565/3a; 0565/5a; 0565/6a; 0566/b; 0566/c; 0567/11; 0567/12; 0567/13; 0567/14; 0567/15; 0567/2; 0575/1; 0578/5b; 0615/b; 0615/c; 0620/b; 0620/c; 0620/d; 0625/c; 0626/b; 0661/3; 0661/4; 0661/5; 0663/; 0664/3; 0664/5a; 0665/; 0666/1; 0666/2; 0666/3; 0666/4; 0666/5; 0667/; 0669/1a; 0669/1b; 0669/2; 0670/; 0671/b; 0671/c; 0671/d; 0674/3a; 0675/14a; 0675/14b; 0675/14f; 0675/14g; 0675/14j; 0675/4; 0675/5a; 0675/5b; 0675/8a; 0675/8g; 0675/8h
Csabdi:	068/4; 068/5a; 070/1b; 089/10; 090/; 091/1a; 091/1g; 091/1j; 091/1l; 091/1m
Gyermely:	0184/1; 0184/2; 0185/a; 0185/b; 0188/1; 0188/2; 0189/; 0190/4;
Óbarok:	0479/10a; 0479/10b; 0525/a; 0525/b; 0525/c; 0526/a; 0526/b; 0526/c; 0527/a; 0527/b; 0527/c; 0535/2; 0536/1; 0536/2; 0537/a; 0537/b; 0538/3; 0538/4b; 0637/a; 0637/b; 0637/c; 0638/; 0639/; 0644/
Szárliget:	041/6; 041/7; 041/9;
Tarján:	0196/; 0228/; 0233/13b; 0233/14b; 0233/14c; 0233/15b; 0233/9
Érintett erdőrészletek:	
Bicske:	10A; 10TI; 13CE 2; 14CE; 19D; 19I
Óbarok:	54D
Tarján:	35G; 41A; 43C

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Déli-Gerecse (HUDI20015) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004. (X.8.) Korm.rendelet az irányadó.

A tervezési terület szinte egésze az országos ökológiai hálózat magterület, ökológiai folyosó, illetve pufferterület övezetébe tartozik, melyről a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény rendelkezik.

A Natura 2000 területen található ex lege főlvárakra és barlangokra a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik.

A tervezési terület 71,17%-a erdő, 14,15%-a gyepterület (13,68% legelő/0,47% rét) és 8,72%-a szántó művelési ágba tartozik. Tulajdoni formák alapján a tervezési terület 70%-a állami tulajdon és 28,9%-a magántulajdon.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1 Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2022-től indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírascsoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítók) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető, élőhelykezeléssel összefüggő támogatások rövid ismertetése

A területen előforduló művelési ágak szerint az alábbi támogatások vehetők igénybe:

Erdőkre:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére. A támogatás részletes feltételeit a VP5-8.4.1.-15 - Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása című támogatási felhívás tartalmazza.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához (erdőállomány alatti erdősítéssel történő teljes erdőszerkezet átalakítás, tarvágást követő teljes erdőszerkezet-átalakítás, alátelepítés során állománykiegészítéssel történő erdőszerkezet átalakítás) normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások felhívás alapján.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból támogatás igényelhető a jogszerű földhasználók és ezek társulásai számára mezőgazdasági és nem mezőgazdasági területeken történő erdő telepítések és ipari célú fás szárú ültetvények telepítése érdekében. A támogatás részletes feltételeit a VP5- 8.1.1-16 - Erdősítés támogatása című támogatási felhívás tartalmazza.

Csak magántulajdonú erdőterületekre:

A Natura 2000 területen található erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

Támogatás igényelhető magán- és önkormányzati tulajdonú erdőterületekre vonatkozóan örökrendő erdőgazdálkodás folytatására, erdőállományok kézimunka igényes ápolása, valamint természetkímélő anyagmozgatásra a VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések felhívás alapján.

Gyepterületekre:

Gyepterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a VP4-10.1.1-15 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívás alapján is igényelhető támogatás a horizontális gyepterületek tematikus programcsomagban. A programra pályázni 2015. évben lehetett 5 éves időtartalomra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

AKG15 esetében horizontális gyepterületek tematikus előíráscsoportok mellett a gazdálkodók támogatási kérelmeik összeállítása során - területi lehatárolástól függően - választhattak zonális előíráscsoportot is.

A gyepterületekre a VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15) és VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18) felhívásokkal támogatás igényelhető mind az ökológiai művelés alá vonás ösztönzésére, mind az ökológiai gazdálkodási mód fenntartására 5 éves időtartamra.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

Szántóterületekre:

Szántóterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a VP4-10.1.1-15, illetve VP4-10.1.1-16 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívások alapján is igényelhető támogatás a horizontális szántó tematikus programcsomagban. A programokra pályázni 2015. és 2016. évben lehetett 5 éves időtartalomra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

AKG15 esetében a horizontális szántó tematikus előíráscsoportok mellett a gazdálkodók támogatási kérelmeik összeállítása során - területi lehatárolástól függően - választhattak zonális előíráscsoportot is.

A szántókra a VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15) és VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18) felhívásokkal támogatás igényelhető mind az ökológiai művelés alá vonás ösztönzésére, mind az ökológiai gazdálkodási mód fenntartására 5 éves időtartamra.

A VP4-4.4.2.2-16 *Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése* felhívás keretében támogatás igényelhető a területi vízvi sszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása céljára. Szántókon partmenti vízvédelmi pufferzóna kialakítása, fejlesztése és vizes élőhelyek kialakítása egyaránt támogatható.

A VP4-4.4.2.1-16 *Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése* felhívás célja a területi vízvi sszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása, mind az éghajlatváltozással összefüggő problémák minimalizálása, mind a biodiverzitás megőrzésének, mind a vizeink mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása. Ennek keretében területi vízvi sszatartást szolgáló vízi létesítmények kialakítása, fejlesztése, valamint erózió elleni védelmet biztosító létesítmények kialakítása, fejlesztése támogatható.

A VP5-8.2.1-16 *Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása* felhívás keretében a fásítások, mezővédő erdősávok rendszerének kialakítása, fás legelők területének növelése támogatható. A felhívás keretében szántóföldi kultúrával kombinált agrár-erdészeti rendszer újonnan történő létrehozása, gyepegzálkodással kombinált fás legelő vagy fás kaszáló újonnan történő létrehozása, mezővédő fásítás létrehozása támogatható.

Elérhető az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás (zöldítés) is. A támogatás célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők nagyobb mértékben járuljanak hozzá a környezeti és természeti erőforrások megőrzéséhez. A támogatás igénybevételeinek részletes feltételeit *az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételeinek szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről* szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet tartalmazza. A teljesítendő előírások három gyakorlatot fednek le: állandó gyepterületek fenntartása, növénytermesztés diverzifikálása, ökológiai jelentőségű terület (EFA) kijelölése a mezőgazdasági területeken. A támogatási kérelmek benyújtására évente az egységes kérelem (22/2016. (IV. 5.) keretében van lehetőség elektronikus úton.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Olyan agrártámogatási rendszer kidolgozása lenne szükséges, ahol az állami szektor pénzügyi ösztönzőkkel a magángazdálkodókhöz hasonlóan érdekeltté van téve a természeti értékek fejlesztését biztosító művelésben. A különböző fafajok telepítésének és művelésének támogatásának ténylegesen ösztönöznie kell a termőhelyi viszonyoknak megfelelő őshonos fajok megfelelő elegyarányú állományainak telepítését.

Fontos lenne a mozaikos élőhelyek megfelelő művelésének ösztönzése, így annak támogatása, hogy az erdősztyepp tölgyesek területén az erdők és gyepek együttes kezelése valósuljon meg.

A cserjésedés visszaszorítására jelenleg nincs kidolgozott támogatási rendszer, ezért javasoljuk ilyen típusú rendszer kiépítését.

3.3.2. Pályázatok

A kiemelt közösségi jelentőségű természet megőrzési terület tekintetében nincs folyamatban természetvédelmi célú pályázat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1 Felhasznált kommunikációs eszközök

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettjei	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
önkormányzati közzététel				
véleményezési kérelem				
honlap				

25. táblázat: Felhasznált kommunikációs eszközök

3.4.2 A kommunikáció címzettjei

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4 § (4) alapján egyeztetni kell a nemzeti park igazgatósággal, az alapszabály (alapító okirat) szerint környezet- és természetvédelmi célra alakult társadalmi szervezetekkel, a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervekkel és települési önkormányzatokkal, a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosaival és vagyonkezelőivel, valamint ezek gazdasági érdekképviselői szerveivel.

A Déli-Gerecse (HUDI20015) Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által az alább felsorolt érdekeltek megkeresése történt meg.

3.4.3 Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

1. előzetes szakmai véleménykérés

A Déli-Gerecse (HUDI20015) Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által az alább felsorolt érdekeltek megkeresése történt meg.

a. címzett: helyben érintett gazdálkodók, illetve hivatalok

-
-
-

2. szakmai terepbejárás

a. címzett: hivatalok, szervezetek

-
-
-

b. résztvevők száma:

3. gazdafórum

a. címzett: helyben érintett gazdálkodók, erdész- és vadásztársaságok

-
-
-

b. résztvevők száma:

4. önkormányzati közzététel

a. címzett:

-
-
-

5. véleményezési kérelem

a. címzett:

-
-
-

b. beérkezett vélemények száma: db

3.4.4 Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás

26. táblázat. Beérkezett vélemények és azok tervbe építése

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A Natura 2000 terület közigazgatásilag Bicske, Csabdi, Gyermely, Mány, Szárliget, Tarján, Tatabánya, Óbarok és Újbarok községekhez, ill. településekhez tartozik, azok külterületén helyezkedik el. A Déli-Gerecse kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Magyarország Kistájainak Katasztere (DÖVÉNYI 2010) alapján:

- Dunántúli középhegység - Dunazug-hegyvidék – Gerecsei-kismedencék (Tarjáni-medence) (Tarján)
- Dunántúli középhegység - Dunazug-hegyvidék - Keleti-Gerecse (Csabdi, Gyermely, Mány)
- Dunántúli középhegység - Dunazug-hegyvidék - Nyugati-Gerecse (Óbarok, Szárliget)
- Dunántúli középhegység - Vértes–Velencei-hegyvidék - Lovasberényi-hát (Újbarok)

kistájakba sorolható be.

A Gerecsei-kismedencék kistáj mai geomorfológiai képét a negyedidőszak végi letaroló folyamatok alakították ki, létrehozva az eróziós és darázsi völgyhálózatot a környéken. Az aprólékos tagoltság nagyfokú lejtőváltozékonysággal is párosul, így a mezőgazdasági hasznosítás térszínek a művelhetőség szempontjából kedvezőtlen területeknek minősülnek.

A hegyközi medencéket határozott szerkezeti vonalak jelölik; különböző mértékben megsüllyedt medencealapszatokat harmadidőszaki homok, agyag, homokkő változatos fáciesű rétegsorai fedik. A Keleti-Gerecse kistáj átlagosan 300-350 m tszf-i magasságú medencedomság. Legmagasabb sasbérce a Nagy-Gete (457 m). A táj sűrű völgyhálózata nagymértékű eróziós kitakarítás eredménye. A kis patakok a Duna mindenkori erózióbázisához igazodva erodáltak a belső medenceterületeket. A sasbérceket erdőtaakró borítja, a medencedomságot a mezőgazdaság hasznosítja. A Gerecse hegység többi részétől eltérően, ezen a kistájon a triász mészkő már csak foltokban van felszínen. A sasbércsorok közötti árkos medencéket főként eocén és oligocén üledékek töltik ki. A terciérben létrejött tengeri üledékeken a kvarter során medencedomság formálódott.

A Nyugati-Gerecse kistáj mai geomorfológiai arculatát a merev, töréses karsztos sasbércek, az abrúziós teraszok, nyesett hegyláb felszínek, édesvízi mészkőtakaróval védett teraszok, teraszfragmentumok, eróziós, eróziós-deráziós, deráziós völgyrendszerek, hepehupás csuszamlásos lejtők, löszméllyutak és antropogén tereplépcsők formacsoportjai határozzák meg. Területenként igen változó domborzati adottságai következtében a területhasznosítás is sokirányú. A kedvezőtlen domborzati adottságú térszínek erdőgazdasági hasznosításúak. A Nyugati-Gerecsét éles szerkezeti vonalak, peremi törések határolják. Szeizmikusan érzékeny terület. Jól karsztosodó triász dachsteini mészkőből épült fennsíkja Ny és É felé teraszos hegyláb felszínnel ereszkedik az Által-ér és a Duna-völgy felé. Karsztjelenségei közül említést érdemel a Szelim-barlang. K-en É-D-i irányú szerkezeti vonalak mentén lesüllyedt hegyközi medencesor választja el a Gerecse többi tagjától. Szerkezetmorfológiailag összetöredezett, kibillenésekkel, helyi boltozódásokkal jellemzett, eltérő magasságú, jól tagolt sasbércek sorozata. Ezek közül az alacsonyabbakat részben vagy teljesen harmadidőszaki képződmények takarják. A kistáj lealacsonyodó D-i előtere a Nagyegyházai-medence, ahol sajátos kombinációban két nyersanyag is előfordul: az eocén bauxitszintek fölé késő-eocén korú barnakőszének települtek. A karsztvízveszélyes, töréses

szerkezetű medencében mindössze 1981-89 között folyt széntermelés. A fennsíkperemet és az ehhez kapcsolódó teraszfelszíneket aprólékos tagoltság és nagy relatív relief jellemzi. A laza üledékeken intenzíven formálódó mély, eróziós völgyrendszerek hálózata alakult ki. A lejtők ma is dinamikusan változnak. Egyrészt igen intenzív az eróziós völgyfők hátravágódása, mélyülése. A lejtő formálásában a tömegmozgásos folyamatoknak jelentős szerepük van. Csuszamlások, suvadások, rogyások, omlások területenként változó formatípusai jelzik a domborzat labilis egyensúlyi viszonyait.

A Lovasberényi-hát kistáj: a térszín általános lejtősödése irányában kialakult konzekvens és szubszekvens völgyek felszínét lapos hátakra, keskeny vízválasztó tetőkre (tszf 190 m) és eróziós-deráziós tanúhegyekre tagolták. Hosszú, energikus lejtői erősen erodáltak. Átlagos tszf-i magassága 170 m, az átlagos relatív relief 34 m/km².

1.1.1. Éghajlati adottságok

A Déli-Gerecse kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz terület. A Natura 2000 terület D-i részei már inkább a száraz éghajlati típusba tartoznak. A napsütéses órák száma 1930-1950 évente. A legtöbb napsütés a Lovasberényi-hát területén várható. Az évi középhőmérséklet a terület É-i részén megközelíti a 10 °C-ot

Lovasberényi-hát:

Mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz, de D-en már inkább a száraz éghajlati típusba tartozó kistáj. Évente mintegy 1950 óra napsütés várható; nyáron általában 780, télen 180 óra körüli napfénytartam a megszokott. É-on 9,5 °C az évi középhőmérséklet, D felé haladva 9,8-10,0 °C-ig emelkedik. A nyári félévben a 16,0-16,5 °C átlaghőmérséklet a valószínű. A 10 °C középhőmérsékletet meghaladó napok ápr. 5-8. között kezdődnek (ÉNy-on csak ápr. 10-én) és okt. 18-20-án érnek véget. Ez évente mintegy 195 napot jelent (ÉNy-on 192 nap). D-en ápr. 10-12. és okt. 25-27. között, É-on ápr. 14-16. és ugyancsak okt. 25-27. között nemigen kell fagypon alatti hőmérséklettől tartani. Előbbi 195-200 nap, utóbbi 190-195 nap hosszúságú fagymentes időszakot jelent. A nyári abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 33,5 °C, a téli abszolút minimumoké -16,0 °C körüli. A kistáj nagy részén az évi csapadék 570 mm körüli, de az É-i részeken meghaladja az 580 mm-t, míg D-en csak 550-570 mm közötti. A nyári félévben 300-320 mm eső a valószínű. A legnagyobb 24 órás eső Szár körzetében volt (137 mm). Átlagosan évente 35-40 hótakarós nap fordul elő, 20-23 cm átlagos maximális hóvastagsággal. Az ariditási index É-on 1,20 alatti, D-en 1,20-1,25 közötti. Az uralkodó szélirány az É-i és az ÉNy-i, az átlagos szélsébség 3 m/s körüli. A szántóföldi kultúráknak jó a kistáj éghajlata.

Nyugati-Gerecse:

Mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz, de az É-i részeken már mérsékelt meleg. 1930-1940 óra napsütésre számíthatunk egész évben; nyáron 770 óra körüli, télen mintegy 180 óra a napfénytartam. A hőmérséklet évi átlaga 9,5 °C körüli, de É-on megközelíti a 10,0 °C-ot, ugyanakkor a csúcsokon 9,0 °C alatt marad. A nyári félév középhőmérséklete D-en 16,0 °C körüli, É felé haladva eléri a 16,5 °C-ot, de a csúcsokon 15,5 °C. A 10 °C középhőmérsékletet meghaladó napok száma a tszf-i magasságtól függően 180-190, a tavaszi átlépés határnapja a magasabban fekvő részeken ápr. 15. után, máshol ápr. 8-12. között van, az őszi okt. 14-18. Az É-i vidékeken 185 nap körüli (ápr. 20.-okt. 20-25.), D-en 190-192 nap (ápr. 15. és okt. 20-25. között) a fagymentes időszak hossza. Az abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 32,5-33,0 °C, de a

fennsíkon csak 30,0-31,0 °C, az abszolút minimumoké -16,0 °C. A kistáj középső vidékein az évi csapadékösszeg 640 mm körüli, É-on és D-en 580-600 mm. A tenyészidőszakban 320-340 mm a megszokott, de a csúcsokon 360 mm körül. Szomód körzetében hullott a legtöbb csapadék 24 óra alatt: 118 mm. Évente a hegylábaknál általában 35-40, feljebb 45-55 napon át borítja a talajt összefüggő hótakaró; átlagos maximális vastagsága a fennsíkon 30-35 cm, lejjebb 20-25 cm. Az ariditási index értéke 1,10-1,15. Uralkodó szélirány az ÉNy-i, az átlagos szél-sebesség 3,5 m/s körül feltételezhető (nincsenek mérések). Éghajlati szempontból a kistáj elsősorban erdőgazdálkodásra, ül. a nem túl hosszú tenyészidejű növények termesztésére is alkalmas.

Keleti-Gerecse:

Mérsékelt hűvösmérsékelt száraz, de K-en már közel a mérsékelt meleg-száraz éghajlati típushoz. A napsütés évi összege 1930 óra körül van, nyáron 760-770 óra körüli, télen mintegy 180 óra napfénytartamra lehet számítani. Az évi középhőmérséklet É-on 10 °C körüli, máshol 9,3-9,8 °C, a tenyészidőszaké 16,0 és 16,5 °C közötti. Ápr. 10-14. és okt. 16-18. között, azaz évente mintegy 185-190 napon át a 10 °C-ot meghaladja a napi középhőmérséklet. Ápr. 15—18-tól okt. 20-25-ig általában nem süllyed a hőmérséklet fagypontra alá. A fagymentes időszak hossza tehát 185-190 nap. Az abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 32,0-33,0 °C, az abszolút minimumoké -16,0 és -17,0 °C közötti. A csapadék évi összege általában 550 mm körüli, de Ny-on ennél több (600 mm). A tenyész- időszak csapadéka 320 mm körüli, de Ny-on eléri a 340 mm-t. Bajót körzetében volt a legtöbb 24 órás csapadék, 118 mm. A hótakarós napok száma 35-45 nap. Az átlagos maximális hóvastagság 20-25 cm körüli. Az ariditási index értéke Ny-on 1,15, K-en 1,20. Leggyakrabban az ÉNy-i, É-i irányból fúj a szél; az átlagos szélesebbesség 3 m/s körüli, de a Nagy-Getén 4 m/s körüli.

A hőigényesebb, de a rövidebb tenyészidejű, nem túl fagyérzékeny növények termesztésére is alkalmas az éghajlat.

Gerecsei-Kismedencék:

Mérsékelt hűvös, de már közel a mérsékelt meleg éghajlati típushoz, mérsékelt száraz éghajlatú kistáj. Évente 1930 óra körüli napfény valószínű, s ebből nyáron 760-770 óra, télen 180 óra körüli napfénytartamra számíthatunk. Az évi középhőmérséklet 9,2-9,8 °C. A nyári félévet 16,0 és 16,5 °C közötti átlaghőmérséklet jellemzi. Ápr. 15. körül már lehet arra számítani, hogy a napi középhőmérséklet meghaladja a 10 °C-ot. Ez az időszak mintegy 185 napon át, okt. 18-ig tart. Ápr. 17 és 20. között már általában megszűnnek a fagypontra alatti hőmérsékletek, okt. 20-25. után ismét 0 °C alá süllyedhet a hőmérséklet, így a fagymentes időszak mintegy 185-190 napig tart. A legmagasabb nyári hőmérsékletek sokévi átlaga 32,0 °C körüli, a leghidegebb télieké pedig -16,0 és -17,0 °C közötti. A csapadék évi összege K-en 550 mm körül szokott lenni, Ny-on viszont ennél több: közel 620 mm. A nyári félévben 320-340 mm az átlagos csapadék, Ny-on ennél kevéssel több (350 mm). Tardoson mérték a legtöbb 24 óra alatt lehullott csapadékot, 93 mm-t. A téli félévben mintegy 40-45 hótakarós nap a valószínű, 20-25 cm közötti, a magasabb részekben 30 cm átlagos maximális vastagsággal. Az ariditási index K-en 1,15-1,20, Ny-on 1,15 alatti. Viszonylag szelesebbek az uralkodó széliránnyal (ÉNy-i) párhuzamos völgyek (pl. Szent László-víz), itt a szélesebbesség kevéssel 3 m/s fölötti, máshol 3 m/s körüli. A rövidebb fagymentes időszak miatt elsősorban a kevésbé fagyérzékeny növényi kultúráknak megfelelő az éghajlat.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A terület vízgyűjtője lényegében a Duna, számos patak északról csatlakozik hozzá a Gerecséből is, amelyeknek torkolati szakaszát ide számítjuk. A táj vízháztartását a mérsékelt lefolyás jellemzi. A Duna vízminősége II. osztályú, azonban a mellékpatakok erősen szennyezettek.

A talajvíz a felszín közelében van, s az árteren a magas dunai vízálláskor a felszínre is tör. Mennyisége tekintélyes, de szennyezettsége miatt kevésbé használható. A rétegvíz mennyisége csekély.

A Tarjáni-kismedence egyetlen meghatározó vízfolyása a Szent László-patak. Vízhányos terület. A vízminőség II. osztályú. A Gerecsei-kismedencékben 4-6 m között található kevés talajvíz.

1.1.3. Talajtani adottságok

A Gerecsei- kismedencék területének 24%-át –az erdő borította mészkőfelszíneken- rendzina talajok borítják. A löszön képződött, agyagbemosódásos barna erdőtalajok területi részarány 4%. Ezek túlnyomóan szántóként, kisebb mértékben erdőként hasznosítható területek. Vályog mechanikai összetételű barnaföldek a kistáj 71%-át borítják. Kedvező adottságú mezőgazdasági területek.

1.2. Természeti adottságok

A Déli-Gerecse növényföldrajzilag a Pannóniai (Pannonicum) flóratartományhoz, az Dunántúli-középhegység flórávidékhez (Bakonyicum), azon belül pedig a Pilis–Budai-hegység flórájárásba (Pilisense) tartozik.

A Déli-Gerecse növényzete átmenetet képez a Vértes gazdag dolomitvegetációja és a Keleti-Gerecse erdőssztyepp-vegetációja között. A terület déli részének (Óbarok, Szárliget) dolomittömbjén nagy kiterjedésben található nyílt dolomitsziklagyepek, felnyíló sztyeprétek és molyhos-tölgyesek, kisebb kiterjedésben pedig zárt dolomitsziklagyepek és sziklafalak chasmophyta vegetációja is. A lankásabb oldalakban és löszlerakódásokon cseres-tölgyesek jellemzőek, míg a völgyaljakban kis kiterjedésben gyertyános-tölgyesek is megjelennek.

Csabdi környékén szarmata mészkő kibukkanásokon szintén molyhos-tölgyesek és sztyeprétek jellemzőek, a dolomitétől némiképp eltérő fajkészlettel.

Tarján és Tornyópuszta környékén, a Somlyóvár tömbjén a felszínre bukkanó dolomit alapkőzet jóval kisebb területen található meg, így a sziklagyepek, sztyeprétek és molyhos-tölgyesek területaránya jóval kisebb. Nagy területet borítanak (potenciálisan) a cseres-tölgyesek, a terület zonális vegetációját képezve, míg az északias oldalakon és völgyekben kis kiterjedésben gyertyános-tölgyesek találhatók.

A nagyobb hegytömbök közötti alacsony dombvidéken egykori molyhos-tölgyesek és cseres-tölgyesek irtásain létrejött, legeltetett száraz gyepek találhatók, a völgyaljakban pedig magaskórósok és (leromlott) üde gyepek állományai kísérik a csekély hozamú vízfolyásokat.

Bár a terület jelentős része a zonális cseres-tölgyesek övébe tartozik, a jó állapotú cseres-tölgyesek ritkák, helyükön nagy kiterjedésben az erdőgazdálkodás következményeként vágásterületek, fiatalosok, cserjések találhatók.

A vágásterületeken és a felhagyott legelőkön is komoly természetvédelmi problémát jelent az inváziós növényfajok előretörése, elsősorban az ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és az aranyvessző-fajok (*Solidago canadensis* és *S. gigantea*).

A Déli-Gerecse területének bennszülött növényfaja a gerecsei berkenye (*Sorbus gerecseensis*), mely a terület déli dolomittömbjén (Lóingató, Zuppa környéke) fordul elő, ezen kívül egyetlen további lelőhelye ismert a Tatabánya melletti Lázár-hegyen.

A terület közösségi jelentőségű növényfaja a leánykökörccsin (*Pulsatilla grandis*), mely elsősorban a déli dolomitterületen fordul elő, de északabbra is felbukkan. Ugyanitt jellemző a fokozottan védett magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*) előfordulása és néhány helyen a szintén fokozottan védett méhbangó (*Ophrys apifera*) felbukkanása.

A területen nagy számban fordulnak elő védett növényfajok, többségük xerotherm élőhelyekhez: száraz tölgyesekhez, bokorerdőkhöz, sztyeprétekhez, sziklagyepekhez kötődik. A területen belül szélesebb elterjedésű védett fajok közül – a teljesség igénye nélkül – megemlítendő a tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), a nagyzezerjófű (*Dictamnus albus*), az árlevelű len (*Linum tenuifolium*), az ezüstaszott (*Paronychia cephalotes*), az apró nőszirm (*Iris pumila*), a sárga kövirózsa (*Jovibarba hirta*) és a délvidéki árvalányhaj (*Stipa eriocaulis*). Jóval ritkább előfordulása a leánykökörccsin (*Pulsatilla grandis*), a kövér daravirág (*Draba lasiocarpa*), a sárga koronafürt (*Coronilla coronata*) és a fehér sás (*Carex alba*), míg egy-egy lelőhelye ismert az őszi füzértkeercsnek (*Spiranthes spiralis*) és a kis holdrutának (*Botrychium lunaria*).

Üdőbb termőhelyekhez kötődik, a szintén csak egy-egy, vagy néhány helyről ismert szagos párlófű (*Agrimonia odorata*), a mocsári nőszőfű (*Epipactis palustris*) és a hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*).

A természetmegőrzési terület állatföldrajzilag az Ósmátra (Matricum) körzetéhez, azon belül a Dunántúli-középhegység (Pilisicum) faunájához tartozik.

A Déli-Gerecse természetmegőrzési terület felszíni vizekben szegény, néhány kételtűfaj található a területen. Legjellemzőbbek a barna varangy, az erdei béka és a zöld levelibéka. Néhány kisvízben megtalálható a pettyes göte, amely a vízben fejlődik tavasztól őszig, majd a kifejlett állat a szárazon éli tovább rejtett életét, csak szaporodáskor keresi fel a vizet újra, a téli pihenő után.

Hüllőfajok közül általánosan elterjedt az erdeisikló (*Zamenis longissimus*), a vízisikló (*Natrix natrix*), a fali gyík (*Podarcis muralis*), a ürge gyík (*Lacerta agilis*) és a legnagyobb hazai gyíkfaj a zöldgyík (*Lacerta viridis*) is. Ritkán kerül szem elé a gyakran kígyónak nézett lábatlan gyík (*Anguis fragilis*), amely ellentétben a kígyókkal tud pislogni és a gyíkokhoz hasonló módon törlik le a farka veszély esetén.

A Déli-Gerecse madárvilága jól ismert, gazdag, változatos, hiszen az erdei madárélőhelyek közül számos megtalálható a területen.

Az elmúlt évtizedekben megnövekedett élőhely zavarás, degradációs, feldarabolódás és a hegylábi élőhelyek felszámolódása miatt sajnos több érzékeny faj, mint a kövirigó (*Monticola saxatilis*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), barna kánya (*Milvus migrans*), békászó sas (*Clanga pomarina*), törpesas (*Hieraaetus pennatus*), kerecsensólyom (*Falco cherrug*) eltűnt, vagy nagyon közel került a természetmegőrzési terület szintű eltűnéshez.

A Déli-Gerecse természetmegőrzési terület fészkelő fajai közül a védett vagy fokozottan védett fekete gólya (*Ciconia nigra*), vándorsólyom (*Falco peregrinus*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), uhu, (*Bubo bubo*), hamvas küllő (*Picus canus*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) és a bajsos sármány (*Emberiza cia*) a legértékesebbek.

Jelentősebb harkályos erdőrészek találhatók a hegység területén, bizonyosan a változatos erdőtársulások és állományok, illetve nagyszámú lábbon álló száradék és fekvő korhadékkal összefüggően. A fokozottan védett fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*) szinte eltűnt a természetmegőrzési területéről, viszont a hamvas küllő (*Picus canus*) kiemelhető a másik 5 hazai harkály-faj mellett.

A nagyvadfajok közül az őshonos gímszarvas (*Cervus elaphus*), őz (*Capreolus capreolus*) és vaddisznó (*Sus scrofa*) mellett megtalálható betelepített muflon (*Ovis aries*) és dámszarvas (*Dama dama*) is.

Ragadozók közül gyakori a róka (*Vulpes vulpes*) és a borz (*Meles meles*), települések közelében a nyest (*Martes foina*).

A változatos és dús cserjeszintű erdőkben élnek a pelék (nagy pele (*Glis glis*), mogyorós pele (*Muscardinus avellanarius*) és erdei pele (*Dryomys nitedula*)), melyek éjjeli életmódjuk miatt ritkán kerülnek szem elé. Októbertől áprilisig (májusig) téli álmat alszanak, természetes faodúkbán, üregekben, nem ritkán mesterséges madárodúkbán. A vörös mókus (*Sciurus vulgaris*) a kiránduló övezetben is gyakori, nappal aktív így rendszeresen látni. A településektől távolabb lévő erdők ritka éjjeli vadászai a nyuszt (*Martes martes*) és a vadmacska (*Felis silvestris*).

A terület denevér-faunája kiemelkedően gazdag. A Magyarország területén ezidáig ismert 28 denevér faj közül az elmúlt években 25 faj egyedei bizonyítottan előfordultak a Gerecse-hegység területén, így a Déli-Gerecse természetmegőrzési terület is jelentős nyári szállása a fajoknak. A legfontosabb nyári szállások, szaporodó közösségek aknabarlangokban és bányavágatokban lelhetők fel.

A Déli-Gerecse természetmegőrzési terület állattani értékeit tekintve változatos. A változatos flóra gazdag ízeltlábú-faunát tart el, különösen gazdag az erdei és szárazgyepi rovarvilág.

A pókok egyik képviselője a sztyeppréteken gyakori a sárga-fekete csíkozású, hálópépítő darázspók (*Argiope bruennichi*), erdőszegélyeken, cserjésekben általánosak a keresztes pókok, valamint a rejtő színük ellenére a figyelmes szemlélő számos karolópókot láthat, amint a szirmok között megbújva lesből vadásznak a viráglátogató rovarokra.

A fás élőhelyek jellegzetes hangadói a kabócák. Karsztbokorerdők virágos köriseihez kötődik a védett mannakabóca (*Cicada orni*), az óriás énekes-kabóca (*Tibicina haematodes*) pedig a tölgyesek hangoskodója.

Napos, meleg gyepekben gyakori a fogólábúak hazai képviselője, a ragadozó imádkozó sáska (*Mantis religiosa*). Az egyenesszárnyúak közé tartozó, hosszú csápú, jellegzetes ciripelő hangot (elülső szárnytüvükkel) adó szöcskék közül fontos megemlíteni a sztyepplejtőkön élő, legnagyobb termetű ragadozó rovarunkat, a védett fűrészlábú szöcskét (*Saga pedo*). A kTT ritka faja pedig az eurázsiai rétisáska (*Stenobothrus eurasius*).

A bogarak sok ismert és népszerű, védett faja megtalálható a Natura 2000 területen, így többek között az idős, korhadó tölgyfákban, akár 5 évig is fejlődő nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) vagy a kis szarvasbogár (*Dorcus parallelipipedus*). Állva korhadó, vagy fekvő holtfákban fejlődnek a hosszú csápú, növényevő életmódú cincérek. Különösen szeretik a frissen vágott törzseket, így gyakran láthatjuk őket az erdei utak mentén felhalmozott farakásokon is. Gyakori fajuk a szürkés alapon fekete foltos gyászcsincér (*Morimus funereus*). Az elszórtan megjelenő idősebb bükk egyedekben megtalálható a havasi cincér (*Rosalia alpina*).

Elterjedtek a ragadozó életmódú futrinkák is, melyek egyik leglátványosabb képviselője a változó futrinka (*Carabus scheidleri*), illetve a vörösréz színéhez igen hasonló színezetű rezes futrinka (*Carabus ulrichii*).

A gyepektől a fák lombkoronaszintjéig minden életteret betöltenek a lepkék. Legszínesebb képviselőik a pillangók és tarkalepkék közül sok védett faj fordul elő, többek között a napsütötte, cserjés gyeppoltokkal tarkított domboldalakon. Gyakori a fecskefarkú lepké (*Papilio machaon*) és rokona a kardoslepké (*Iphiclides podalirius*), amely a felhagyott gyümölcsösöket is kedveli. Előbbi hernyója ernyős fajokhoz, utóbbi különböző csonthéjasokhoz (pl.: galagonya, kökény, gyümölcsfák) kötődik. Hernyója tápnövényéről kapta nevét a farkasmalepké (*Zerynthia polyxena*), nem úgy a kis Apolló-lepké (*Parnassius mnemosyne*), amely az üde erdők alján áprilisban tömegesen virágzó keltike fajokhoz kötődik. Délies fekvésű, meleg sziklagyepeken és lejtősztyepeken repülnek a tarkalepkék és szemeslepkék. Főbb előfordulási helyeik az erdőszegélyek, erdősztyepp-foltok, ahol található magaskórós ernyős és fészkes virágú lágyszárúak, amelyek erősen vonzzák az olyan fajokat, mint a nappali pávaszem (*Nymphalis io*), atalanta-lepké (*Vanessa atalanta*). Gyöngyházlepké fajok közül a hegy és dombvidéken foltokban gyakori nagy gyöngyházlepké (*Argynnis paphia*) és málna-gyöngyházlepké (*Brenthis daphne*), C-betűs lepké (*Nymphalis c-album*). A rócalepké fajok közül megemlítendő az üde lomboserdőkhöz, de az emberi környezethez is alkalmazkodott nagy róka lepké (*Nymphalis polychloros*). A fehérlepkék közül előfordul a védett citromlepké (*Gonepteryx rhamni*), amivel mindenfelé találkozhatunk, akár az ember által lakott területeken is.

A tölgyesekben előforduló boglárcalepké fajunk a tölgyfalepké (*Favonius quercus*). Kettő másik értékes boglárcalepké fajunk a sötét hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*) és a vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) is megtalálható Déli-Gerecse üde erdei tisztásain és a magasfüvű rétsztyepek nedvesebb foltjain, ahol a tápnövényeik az őszi vérfű is előfordul.

Említésre méltó két araszoló faj, amelyek az év különleges időpontjaiban mutatnak aktivitást. A rovarvilág fajaira általában a tavasz-őszi életciklus a jellemző. Ez a két faj nem követi ezt a tendenciát, mivel az egyik késő ősszel – tél elején (november-december elején), míg a másik faj a tél végén (február – március elején) aktív. Ezek az anker-araszoló, másik ismert megnevezése a magyar téliaraszoló (*Erannis ankeraria*) és a füstös ősziaraszoló (*Lignyoptera fumidaria*). Mindkét fajra jellemző az erős ivari dimorfizmus, ami még különlegesebbé teszi őket, mivel a hímek röpképesek, míg a nőstények teljesen röpképtelenek.

Előfordul a kTT területén a Dunántúl nagy részén elég gyakori védett csíkos medvelepké (*Euplagia quadripunctaria*).

A Déli-Gerecse kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület főbb élőhelytípusai az ÁNÉR 2011 (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer) alapján:

Á-NÉR kód	Á-NÉR élőhelytípus rövid elnevezése	Natura 2000 kód	Natura2000 élőhely elnevezése	Terület (ha)	Terület (%)
Ac	Álló-és lassan áramló vizek hínárnövényzete	3150	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel	1,7618	0,036
B1a	Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások	-	-	24,4864	0,51

<i>Á-NÉR kód</i>	<i>Á-NÉR élőhelytípus rövid elnevezése</i>	<i>Natura 2000 kód</i>	<i>Natura2000 élőhely elnevezése</i>	<i>Terület (ha)</i>	<i>Terület (%)</i>
B5	Nem zsombékoló magassárrétek	-	-	3,3831	0,07
BA	Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál	-	-	0,3461	0,007
D34	Mocsárrétek	6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	12,5016	0,26
D6	Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szeglynövényzet	6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai	3,5776	0,07
E34	hegy-dombvidéki sovány gyepek, szőrfűgyepek	-	-	0,0480	0,001
G2	Mészkedvelő nyílt sziklagyepek	6190	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)	7,4239	0,154
H2	Felnyíló, mészkedvelő lejtő- és törmelékgyepek	6240*	Szubpannon sztyeppék	47,3114	0,982
H3a	Köves talajú lejtősztyepek	6240*	Szubpannon sztyeppék	322,5017	6,698
H4	Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok	6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	17,6704	0,367
H5a	Lőszgyepek, kötött talajú sztyeprétek	6240*	Szubpannon sztyeppék	52,7727	1,096
J1a	Füzlápok	91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	5,4897	0,114
J4	Fűz-nyár ártéri erdők	91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	17,3159	0,36
K2	Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	91G0*	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i>	100,5659	2,088
L1	Mész- és melegkedvelő tölgyesek	91H0*	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescensszel</i>	881,9973	18,317
L2a	Cseres-kocsánytalan tölgyesek	91M0	Pannon cseres-tölgyesek	1076,9895	22,367
LY2	Törmelékfűtő-erdők	9180*	Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői	1,8660	0,039
LY3	Bükkös sziklaerdők	9150	<i>A Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkősei mészkövön	0,7623	0,016
LY4	Tölgyes jellegű sziklaerdők és tetőerdők	9150	<i>A Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkősei mészkövön	34,6417	0,719
OA	Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek	-	-	0,8794	0,018
OB	Jellegtelen üde gyepek	-	-	19,5098	0,405

<i>Á-NÉR kód</i>	<i>Á-NÉR élőhelytípus rövid elnevezése</i>	<i>Natura 2000 kód</i>	<i>Natura2000 élőhely elnevezése</i>	<i>Terület (ha)</i>	<i>Terület (%)</i>
OC	Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek	-	-	200,0189	4,154
OD	Lágyszárú élő őzönfajok állományai	-	-	18,3582	0,381
OF	Magaskórós ruderalis gyomnövényzet	-	-	2,2693	0,047
OG	Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet	-	-	4,4351	0,092
P1	Őshonos fafajú fiatalosok	-	-	417,8275	8,677
P2a	Üde és nedves cserjések	-	-	12,6808	0,263
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések	-	-	170,1121	3,533
P2c	Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok	-	-	3,5749	0,074
P3	Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés	-	-	6,4701	0,134
P8	Vágásterületek	-	-	216,4441	4,495
RA	Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok	-	-	22,0289	0,457
RB	Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők	-	-	259,1567	5,382
RC	Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők	-	-	0,4480	0,009
S1	Ültetett akácok	-	-	256,3280	5,323
S3	Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők	-	-	5,9013	0,122
S4	Ültetett erdei- és feketefenyvesek	-	-	92,2362	1,915
S5	Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek	-	-	0,2396	0,005
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai	-	-	23,6032	0,49
S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok	-	-	9,4441	0,196
T1	Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák	-	-	307,4419	6,385
T2	Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák	-	-	46,7434	0,971
T6	Extenzív szántók	-	-	0,6447	0,013
T7	Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények	-	-	8,5333	0,177
T9	Kiskertek	-	-	1,1291	0,023
T10	Fiatal parlag és ugar	-	-	9,5241	0,198
U2	Kertvárosok, szabadidős létesítmények	-	-	0,1835	0,004
U3	Falvak, falu jellegű külvárosok	-	-	0,5822	0,012
U4	Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók	-	-	4,3677	0,09
U5	Meddőhányók, földdel befedett hulladéklerakók	-	-	0,1535	0,03
U6	Nyitott bányafelületek	-	-	8,5356	0,177
U8	Folyóvizek	-	-	0,0900	0,002

<i>Á-NÉR kód</i>	<i>Á-NÉR élőhelytípus rövid elnevezése</i>	<i>Natura 2000 kód</i>	<i>Natura2000 élőhely elnevezése</i>	<i>Terület (ha)</i>	<i>Terület (%)</i>
U9	Állóvizek	-	-	11,1798	0,232
U10	Tanyák, családi gazdaságok	-	-	4,5505	0,094
U11	Út- és vasúthálózat	-	-	56,0681	1,164

27. táblázat: A tervezési terület kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület főbb élőhelytípusai

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

Natura 2000 adatlapon szereplő jelölő élőhelyek és adataik:

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D) ²	
		Jelenlegi	Javasolt
6190	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)	B	B
6240*	Szubpannon sztyeppék	B	B
8210	Mészkősziklás lejtők sziklanövényzettel	B	C
9180	Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> -erdői	B	B
91G0*	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal	B	B
91H0*	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel	B	B
91M0	Pannon cseres tölgyesek	B	B

28. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

*Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelyek

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek:

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	javasolt reprezentativitás (A-D) ³
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	C
6440	Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei	C
9150	A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön	C
91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	C

29. táblázat: Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek

² Az élőhelyek minősítési kódtáblája az alábbi reprezentáltsághoz köthetők: A = kiemelkedő reprezentativitás; B = jó reprezentativitás; C = szignifikáns reprezentativitás. Ha egy élőhelytípus megtalálható ugyan, de a kérdéses terület szempontjából nem jelentős, ezt egy negyedik kategóriaként kell jelezni: D = nem szignifikáns jelenlét.

³ Az élőhelyek minősítési kódtáblája az alábbi reprezentáltsághoz köthetők: A = kiemelkedő reprezentativitás; B = jó reprezentativitás; C = szignifikáns reprezentativitás. Ha egy élőhelytípus megtalálható ugyan, de a kérdéses terület szempontjából nem jelentős, ezt egy negyedik kategóriaként kell jelezni: D = nem szignifikáns jelenlét.

A területen megtalálható, jelölő élőhelynek nem javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek:

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D) ³
3150	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel	D
6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai	D
8130	Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok	D

30. táblázat: Jelölő értékek nem javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhely neve:	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)
Élőhely kódja:	6190

Élőhely előfordulásai a területen: A Lóingató területén nagyobb kiterjedésben találhatók jó állapotú, szinte háborítatlan dolomitsziklagyepek. A Zuppán kisebb kiterjedésben és a turizmusnak fokozottan kitett taposott, bolygatott állományai találhatók.

Élőhely kiterjedése a területen: A Natura 2000 adatlap szerint az élőhely kiterjedése 740.76 ha, azonban a 2019. évi felmérés mindössze 7,49 ha kiterjedést állapított meg. Tényleges változás az élőhely kiterjedésében nem történt az eltelt időszakban. A két nagyságrendbeli különbség egyik oka, hogy a korábbi becslés során a *Pannon lejtősztyepp*ek és *sziklafüves lejtők* egyes állományai is a sziklagyepekhez kerülhettek besorolásra, azonban az eltérés ezekkel együtt is jelentős, így a fő ok a becslés pontatlansága.

Élőhely jellemzése: A G2 ÁNÉR kategóriába sorolt, dolomit alapkőzetén kialakult nyílt sziklagyepek tartoznak ide. Az előforduló állományok tipikus dolomitsziklagyepek. Az élőhely reliktum jellegű, számos védett fajt, valamint fokozottan védett endemizmust tartalmaz. Az állományok egy részében maga az állományalkotó faj (*Stipa eriocaulis*) is védett, más állományokban a deres csenkesz (*Festuca pallens*) az állományalkotó fűféle. Mellettük jellemzően megtalálható a fokozottan védett magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*), valamint a védett ezüstaszott (*Paronychia cephalotes*), a sárga kövirózsa (*Jovibarba hirta*) és a kövér daravirág (*Draba lasiocarpa*). A Lóingatón található állományok jó állapotúak, míg a Zuppán lévő bolygatottabbak, a turizmus hatásának fokozottabban kitétek.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Németh-Seregélyes-féle skála alapján az állományok természetessége 4 és 5 közötti, többségük 5-ös állapotú⁴

Élőhely veszélyeztetettsége: Nagy mértékben veszélyeztetett.

⁴ Az élőhelyek természetességének értékeléséhez a Németh – Seregélyes-féle, 5 fokozatú skálát használtuk (TDO): 1 = Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot; 2 = Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot; 3 = Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; 4 = Jónak nevezett, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; 5 = Természetes állapot.

Veszélyeztető tényezők: F05 Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül), F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek, G08 hal- és vadállomány kezelése; I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül); L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

Élőhely neve:	Szubpannon sztyeppék
Élőhely kódja:	6240*

Élőhely előfordulásai a területen: Szinte a teljes tervezési területen előfordulnak állományai.

Élőhely kiterjedése a területen: A Natura2000 adatlap szerint az élőhely kiterjedése 481,51 ha. A 2019. évi felmérés 421,29 hektárt állapított meg. Az élőhely kiterjedését befolyásolhatja a Nagygyeháza körüli domboldalak állapota és besorolása. Az ezeken található gyepek a jellegtelen száraz gyepek és a leromlott lejtőssztyepppek határán mozognak, megítélésük a felmérés során is nehézséget jelentett. Ezeken a domboldalakon jelentős mérvű cserjésedés volt tapasztalható az elmúlt két évtizedben. Mindezek alapján az élőhely területcsökkenése legalább részben valószínűsíthető.

Élőhely jellemzése: Különböző állományok tartoznak ide a tipikus köves sztyepprétektől és pados sziklák sztyepprétekeitől az atipikus, erősen bolygatott, másodlagos száraz gyepekig. Jellemzőek a dolomit és mészkő alapkőzetten kialakult H2 és H3a ÁNÉR-kategóriába sorolt állományok, míg a szintén ide tartozó H5a kategóriába sorolt foltok ritkábbak, általában leromlott állapotúak.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: A heterogén összetétel miatt az állományok természetessége is széles skálán, 2,5-től 5-ig változik. Átlagos természetesség a Németh-Seregélyes-féle skála alapján 4,02.⁵

Élőhely veszélyeztetettség: Közepesen veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők: F01 Más földhasználatú terület lakott területté, településsé vagy rekreációs területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása); F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek; G08 hal- és vadállomány kezelése; I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül), L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

Kiterjedt állományokat veszélyeztet a magántulajdon következtében megvalósított bekerítés, így az élőhelyet érintő beavatkozások tekintetében a külső nyomon követés és kontroll korlátozása. Számos állományt veszélyeztet a túltartott vadállomány taposása és rágása, mely az állomány szegényedését, ritka, érzékenyebb fajainak eltűnését okozza.

A másodlagos, rontott állományok fennmaradását veszélyezteti a cserjésedés, mely aktív cserjeirtással szorítható vissza.

⁵ Az élőhelyek természetességének értékeléséhez a Németh – Seregélyes-féle, 5 fokozatú skálát használtuk (TDO): 1 = Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot; 2 = Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot; 3 = Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; 4 = Jónak nevezett, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; 5 = Természetes állapot.

Élőhely neve:	<i>Mészkösziklás lejtők sziklanövényzettel</i>
Élőhely kódja:	8210

Élőhely előfordulásai a területen: A Lóingató dolomitszikláin fordul elő, illetve erdőben levő töredékes állományai a Tornyótól délre és a Somlyóvár északi részén találhatók. Eredeti definíció szerint sziklafalak chasmophyta növényzete tartozik ide, ennek következtében előforduló állományainak síkvetülete igen kis kiterjedésű, nem éri el a térképezési léptéket.

Élőhely kiterjedése a területen: A Natura2000 adatlap szerint az élőhely kiterjedése 48,15 ha. A 2019. évi felmérés szerint <1 ha. A jelentős különbség az élőhely korábbi téves hazai értelmezéséből adódik, miszerint számos különféle sziklai élőhelyet tárgyaltak ebben a kategóriában. Az élőhely területe a kijelölés óta nem csökkent.

Élőhely jellemzése: Tipikus, jellemző fajokban és lokális karakterfajokban gazdag állományok.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Az állományok természetessége 4 és 5 közötti. Átlagos természetesség a Németh-Seregélyes-féle skála alapján 4,5.

Élőhely veszélyeztetettsége: Közepesen veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők: F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenység;

Az élőhelyeket elsősorban a turizmus, annak hazánkban újkeletű formája, a vasalt utak létesítése fenyegeti, mely a korábban viszonylagos háborítatlanságot élvező és ezért jó állapotú élőhelyre és a környező élőhelyre fokozott nyomást irányítana, ezáltal degradációt, védett fajok eltűnését és gyomosodást okozva.

Élőhely neve:	<i>Pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraea-val és Carpinus betulus-szal</i>
Élőhely kódja:	91G0*

Élőhely előfordulásai a területen: A teljes területen elszórtan fordul elő, gyakoribb annak ÉNy-i, magasabb részein.

Élőhely kiterjedése a területen: A Natura2000 adatlap szerint az élőhely kiterjedése 481,51 ha. A 2019. évi felmérés szerint 100,57 ha. A korábbi becslés pontatlanságán túl azonban tényleges területcsökkenést jelent az állományok kijelölés után bekövetkezett véghasználat és vágásterületekké, (jellegtelen) fiatalosokká alakítása.

Élőhely jellemzése: Állományai tipikusak, de már ökológiai határhelyzetben vannak a tájban. Jelentős a sarjeredetű, a gyertyán dominanciájával jellemezhető állományok aránya. A természetközeli állományok fafaj-összetétele ennél sokkal változatosabb, elegyfaként csertölgy (*Quercus cerris*) kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), mezei juhar (*Acer campestre*), és további fafajok is előfordulnak. A gyertyános-tölgyesek lombkoronája zárt, kevés fényt enged át, ezért cserje- és gyepszintjük is gyér. Növényföldrajzi okokból lágyszárú fajokészletük már gazdagabb, mint a Gerecse központi hegységi részének állományai, de szegényesebb a Vértes állományainál. A kora tavaszi aszeptusban megjelenik kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*), ujjas keltike (*Corydalis solida*), sárga tyúktaraj (*Gagea lutea*), tavaszi görvélyfű (*Scrophularia vernalis*), májusi gyöngyvirág (*Convallaria majalis*). A nyári gyepszintjbe

jellemző a turbánliliom (*Lilium martagon*), a fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*), podagrafű (*Aegopodium podagraria*), közönséges varázslófű (*Circaea lutetiana*), fekete zászpa (*Veratrum nigrum*), szagos müge (*Asperula odorata*), de ezek nem nagy tömegben, hanem szálanként fordulnak elő és egyedszámukat tovább csökkenti a nagyszámú erdei vad taposása és rágása.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Az állományok természetessége 2,5–4,5 között változik, leggyakoribbak a 3–4 közötti természetességű állományok. Átlagos természetesség a Németh-Seregélyes-féle skála alapján 3,86.⁶

Élőhely veszélyeztetettsége: Közepesen veszélyeztetett, az élőhely kiterjedésének csökkenése jelentős. Tarvágások következtében fellépő további területcsökkenések a megmaradt állományok elszigeteltségét növelik és a regeneráció esélyét csökkentik.

Veszélyeztető tényezők: B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmelékét is; B08 Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát); B09 tarvágás; B20 Növényvédő szerek erdészeti használata; G08 hal- és vadállomány kezelése; I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül); N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Jelentős veszélyeztető tényező a véghasználatos erdőgazdálkodás és a túltartott vadállomány hatása egyaránt. A kettő kedvezőtlen hatásai egymást erősítik, ugyanis a véghasználattal letermelt állományokon erdőfelújítás (a túltartott vadállomány miatt) csak elkerítéssel valósítható meg, ami a megmaradt területeken fokozza a vadállomány hatását.

Élőhely neve:	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>-szel
Élőhely kódja:	91H0

Élőhely előfordulásai a területen: A terület nagy részén, sziklás alapkőzet által befolyásolva jellemző élőhely, az ÉK-i részekén kiterjedése alárendeltebb.

Élőhely kiterjedése a területen: A Natura2000 adatlap szerint az élőhely kiterjedése 722,27 ha. A 2019. évi felmérés szerint 880,10 ha. A nem jelentős eltérés a korábbi becslés pontatlanságából adódik, tényleges állománynövekedés az időszak alatt nem következett be.

Élőhely jellemzése: A területen előforduló L1 ÁNÉR kategóriába sorolt állományok tartoznak ide. Állományai tipikusak, a jellemző fajok megtalálhatók bennük. A lombkoronában a virágos kőris (*Fraxinus ornus*), a molyhos- (*Quercus pubescens*) és csertölgy (*Q. cerris*) jellemző, cserjeszintjében számos faj megtalálható, pl. ostorménbangita (*Viburnum lantana*), csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*), húsos som (*Cornus mas*), sós kaborbolya (*Berberis vulgaris*), fagyal (*Ligustrum vulgare*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), gyepűrózsa (*Rosa canina*). Gyepszintjét sokszor egyvirágú gyöngyperje (*Melica uniflora*), bajuszos kásafű

⁶ Az élőhelyek természetességének értékeléséhez a Németh – Seregélyes-féle, 5 fokozatú skálát használtuk (TDO): 1 = Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot; 2 = Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot; 3 = Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; 4 = Jónak nevezett, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; 5 = Természetes állapot.

(*Piptatherum virescens*) jellemzi, benne számos védett faj megtalálható: pl. nagy ezerjófű (*Dictamnus albus*), tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), tarka nőszirm (Iris variegata).

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Állományaik természetessége 2,5–5 közötti, jellemzőek a 4–5 közötti természetességű állományok. Átlagos természetesség a Németh-Seregélyes-féle skála alapján 4,04.⁷

Élőhely veszélyeztetettsége: Kis mértékben veszélyeztetett. Zárótársulásként és az erdőgazdálkodó számára kisebb vonzereje miatt veszélyeztetettsége a Natura 2000 terület többi erdőállományához képest mérsékeltebb.

Veszélyeztető tényezők: B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is; B08 Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát); B09 tarvágás; B20 Növényvédő szerek erdészeti használata; F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek; G08 hal- és vadállomány kezelése; I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül); N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A túltartott vadállomány az állományok természetességét rontja, hasonló hatásúak a turizmus különböző formái (túrázás, geocaching: Óbarok, Kovács-hegy) által okozott taposás és bolygatás. A kevésbé meredek termőhelyeken növvő állományok kitermelése – a nem túl értékes kinyerhető faanyag ellenére – előfordul.

Élőhely neve:	Pannon cseres tölgyesek
Élőhely kódja:	91M0

Élőhely előfordulásai a területen: A teljes területen előfordul, A Natura 2000 terület legnagyobb részén ez a zonális erdőtársulás.

Élőhely kiterjedése a területen: A Natura2000 adatlap szerint az élőhely kiterjedése 963,03 ha. A 2019. évi felmérés szerint 1075,62 ha. A korábbi adat becslés eredménye, a bekövetkezett változás látszólagos, mert nagyobb területen az állományok letermelése miatt területcsökkenés következett be, ugyanakkor a Zuppa körüli korábbi fiatalosok ma a cseres-tölgyesekhez sorolhatók.

Élőhely jellemzése: A területen előforduló L2a ÁNÉR kategóriába sorolt állományok tartoznak ide. Tipikus, a zonális vegetációt képező, egykor egymással összefüggő állományok tartoznak ide. Az utóbbi két évtizedben jelentős területcsökkenést elszenvedett élőhely, bár ez az adatokon elsőre nem látszik. A kivágott erdők (633,37 ha) zöme ehhez az élőhelyhez tartozott.

Az egykori fiatalosok felnövésével (fiatal erdők) ugyan területnövekedés is bekövetkezett, azonban a kivágott jó állapotú cseres-tölgyeseket nem pótolják a gyenge természetességű fiatalosok. A terület zonálisan főként a cseres-tölgyesek övébe tartozik, de mára jelentős emberi használat miatt állományaik egykorúak, sokszor elegyetlen cser fafajúak. A cseres-tölgyesekben uralkodó fafaj a cser (*Quercus cerris*), mellette jóval ritkább a kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*) és a virágos kőris (*Fraxinus ornus*). További fafajok csak az alsó lombkoronában elszórva

jelennek meg, mint a barkóca berkenye (*Sorbus torminalis*), a vadalma (*Malus sylvestris*) vagy a mezei juhar (*Acer campestre*). Cserjeszintjük nagyban függ az erdészeti beavatkozásoktól, lehet szinte áthatolhatatlanul sűrű, az erős vadjárás miatt galagonyás, és hiányozhat is; a természetes állományokban azonban számos cserjefaj fordul elő benne, mégis elég fényt engedve a lágyszárú szint számára. Lágyszárú szintjükben sokszor domináns az egyvirágú gyöngyperje (*Melica uniflora*), de megjelenik a törpe keltike (*Corydalis pumila*), csodás ibolya (*Viola mirabilis*), fénytelen galaj (*Galium schultesii*), bíbros kosbor (*Orchis purpurea*).

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Az állományok természetessége 3–5 közötti, jellemzőek a 3–4 közötti természetességű állományok, az 5-ös természetességűek ritkák. Átlagos természetesség a Németh-Seregélyes-féle skála alapján 3,85.

Élőhely veszélyeztetettsége: Kis mértékben veszélyeztetett. Zonális erdőtársulásként fennmaradása nem kétséges, azonban mivel az erdőkitermelés elsőszámú célpontjai, jó állapotú állományai már ma is ritkák.

Veszélyeztető tényezők: B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is; B08 Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát); B09 Tarvágás; B20 Növényvédő szerek erdészeti használata; G08 hal- és vadállomány kezelése; I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül); N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Jelentős veszélyeztető tényező a véghasználatos erdőgazdálkodás, mellette pedig a túltartott vadállomány hatása. A kettő kedvezőtlen hatásai egymást erősítik, ugyanis a véghasználattal letermelt állományokon erdőfelújítás (a túltartott vadállomány miatt) csak elkerítéssel valósítható meg, ami a megmaradt területeken fokozza a vadállomány hatását.

Élőhely neve:	<i>Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion erdői</i>
Élőhely kódja:	9180*

Élőhely előfordulásai a területen: Egyetlen állománya a Zuppa tömbjén fordul elő.

Élőhely kiterjedése a területen: A Natura2000 adatlap szerint az élőhely kiterjedése 48,15 ha. A 2019. évi felmérés szerint 1,87 ha. Az adatlapon szereplő kiterjedést eredményező becslés azonban magában foglalta a jelenleg 9150 alá sorolt hársas-tölgyes sziklaerdőket is (35,40 ha), azokkal együtt nézve az eltérés a becslés pontatlanságának tekinthető, tényleges területváltozás nem történt.

Élőhely jellemzése: Tipikusnak tekinthető, de ökológiai optimuma peremén levő nem túl fajgazdag állomány. Lombkoronájának jellemző fafajai a nagylevelű hárs (*Tilia platyphyllos*), a magas kőris (*Fraxinus excelsior*), a kislevelű hárs (*Tilia cordata*), a gyertyán (*Carpinus betulus*) és az érintkező erdők fafajai (tölgyek, bükk). Cserjeszintje szegényes. Gyepszintjében előfordul az ujjas keltike (*Corydalis solida*), sárga tyúktaréj (*Gagea lutea*), tavaszi görvélyfű (*Scrophularia vernalis*). Nyárra a gyepszint közel csupasz (nudum), (ezt fokozza az erőteljes vadjárás hatása).

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Németh-Seregélyes-féle skála alapján természetközeli (4) állapotú⁹

Élőhely veszélyeztetettsége: Közepesen veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők: B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holt faeltávolítása, beleértve a törmelékét is; B08 Idős fák eltávolítása; B09 Tarvágás; F07 Sport, turisztika és szabadidős tevékenység; G08 hal- és vadállomány kezelése; L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében; N02 Aszály és csapadékmennyiség- csökkenés a klímaváltozás következtében.

Az állomány letermelése a létét, a túltartott vadállomány pedig a minőségét veszélyezteti.

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhely neve:	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)
Élőhely kódja:	6210

Élőhely előfordulásai a területen: Molyhos tölgyesek többnyire plakor helyzetű tisztásain és egykori szőlők helyén fordul elő.

Élőhely kiterjedése a területen: A Natura2000 adatlapon az élőhely nem szerepel. A 2019. évi felmérés alapján az élőhely kiterjedése 17,67 ha.

Élőhely jellemzése: Az állományok tipikusak, jó állapotúak, védett fajokkal. Többnyire sudár rozsnok (*Bromus erectus*) dominálta állományok tartoznak ide, kisebb foltszerű kiterjedésben pedig tollas szákaparje (*Brachypodium pinnatum*) alkotta gyepek.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Természetességük 3 és 5 közötti, a fajgazdag természetközeli állományoktól a gyengébb, másodlagos vagy zavart állományokig. Átlagos természetesség a Németh-Seregélyes-féle skála alapján 4,07.⁷

Élőhely veszélyeztetettsége: Kis mértékben veszélyeztetett. Az élőhely hosszútávú fenntartására jók a lehetőségek, hosszabb időszak alatt spontán kialakulására is van példa. Mivel azonban klimatikusan a legtöbb szituációban nem zárótársulás, így fennmaradása többnyire kezelések eredményeként lehetséges.

Veszélyeztető tényezők: F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek; G08 hal- és vadállomány kezelése; I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül); L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

Legfontosabb veszélyeztető tényezője a természetes szukcesszió: sok állomány (erősen) cserjésedik galagonyával és más cserjékkel. A cserjésedés előrehaladtával az élőhely jellemző fajai visszaszorulnak, maga az élőhely átalakul, eltűnik.

⁷ Az élőhelyek természetességének értékeléséhez a Németh – Seregélyes-féle, 5 fokozatú skálát használtuk (TDO): 1 = Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot; 2 = Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot; 3 = Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; 4 = Jónak nevezett, „természetközeli” / „jó” regenerálódott állapot; 5 = Természetes állapot.

Élőhely neve:	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei
Élőhely kódja:	6440

Élőhely előfordulásai a területen: A területen elszórtan, az üdébb völgyalakokban fordul elő.

Élőhely kiterjedése a területen: A mocsárrétek kiterjedése a 2019-es felmérés alapján 12,50 ha.

Élőhely jellemzése: Az élőhely fő társulásalkotó fajai megtalálhatók az állományokban, kísérfajokban, színezőelemekben azonban igen szegények.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Az állományok természetessége gyenge, 2 és 3 között változik. Átlagos természetesség a Németh-Seregélyes-féle skála alapján 2,9.⁸

Élőhely veszélyeztetettsége: Közepesen veszélyeztetett. Megfelelő kezelés, beavatkozás nélkül várhatóan rövid úton átalakul más (részben nem közösségi jelentőségű) élőhelyekké.

Veszélyeztető tényezők: A06 Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése); A09 Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés; A33 A vízháztartás vagy a víztestek fizikai módosítása mezőgazdasági célból; I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül); L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

A gyep kaszálásának megszűnésével annak cserjésedése és gyomosodása (részben idegenhonos inváziós fajokkal) indul meg.

Élőhely neve:	<i>A Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön
Élőhely kódja:	9150

Élőhely előfordulásai a területen: A területen egyéb sziklai élőhelyekhez csatlakozva szórványos előfordulása.

Élőhely kiterjedése a területen: A Natura2000 adatlapon nem szerepel az élőhely. A 2019. évi felmérés szerint az élőhely kiterjedése 35,4 ha. Az élőhely hiányát az adatlapról elsősorban értelmezési eltérések okozzák, ugyanis a tölgyes jellegű sziklaerdők korábban nem ide kerültek besorolásra. Tényleges területváltozása nem történt a kijelölés óta (lásd a 9180* Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői élőhely leírása).

Élőhely jellemzése: Tipikus állományok, az Á-NÉR besorolás szerint tölgyes-hársas sziklaerdők (LY4) és egy sziklai bükkös (LY3) állomány tartozik ide. Lombkoronájának jellemző fafajai a kislevelű hárs (*Tilia cordata*), a magas kőris (*Fraxinus excelsior*), a kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), a gyertyán (*Carpinus betulus*) és az érintkező erdők fafajai, csertölgy (*Quercus cerris*), bükk (*Fagus sylvatica*). Cserjeszintjük szegényes, gyepszintjükben megjelenik a tavaszi görvélyfű (*Scrophularia vernalis*), a bókoló gyöngyperje (*Melica nutans*), fehér sás (*Carex alba*), ujjas sás (*Carex digitata*), tavaszi kankalin (*Primula veris*), turbánliliom (*Lilium martagon*).

⁸ Az élőhelyek természetességének értékeléséhez a Németh – Seregélyes-féle, 5 fokozatú skálát használtuk (TDO): 1 = Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot; 2 = Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot; 3 = Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; 4 = Jónak nevezett, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; 5 = Természetes állapot.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Az állományfoltok természetessége 3,5 és 5 közötti, leggyakoribbak a “jó” (4) besorolású állományok, ami azt jelenti, hogy többségükben valamilyen kedvezőtlen behatás kimutatható. Átlagos természetesség a Németh-Seregélyes-féle skála alapján 4,18.⁹

Élőhely veszélyeztetettsége: Az élőhely veszélyeztetett, a teljes állományok letermelése és ezáltal az élőhely megszűnése reális veszély. A túltartott vadállomány degradáló hatása az állományok fennmaradását önmagában nem, de minőségét nagyban veszélyezteti.

Veszélyeztető tényezők: B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is; B08 Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát); B09 Tarvágás; B20 Növényvédő szerek erdészeti használata; G08 hal- és vadállomány kezelése; I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül); N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A túltartott vadállomány következtében állományaik legalább kis mértékben zavartak, bolygatottak, emellett – bár meredek sziklás termőhelyek élőhelyei – a jelenlegi erdőgazdálkodási gyakorlatot tekintve, ennek ellenére sem biztosított véghasználatuk elkerülése.

Élőhely neve:	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
Élőhely kódja:	91E0*

Élőhely előfordulásai a területen: Elsősorban a terület középső részeinek (patak) völgyeiben fordulnak elő állományai.

Élőhely kiterjedése a területen: A Natura2000 adatlapon nem szerepel az élőhely. A 2019. évi felmérés szerint az élőhely kiterjedése 22,81 ha. A korábbi hiányát értelmezésbeli eltérés is okozhatja, mivel a korábbi Á-NÉR definíció szerint ligeterdők közé csak a nagyobb folyók menti ligeterdők tartoztak.

Élőhely jellemzése: Tipikus, de kisebb vízfolyások mentének, illetve részben pangóvízes területek ligeterdei fragmentális állományokkal. A területen előforduló J1a és J4 ÁNÉR kategóriába sorolt állományok tartoznak ide. Jellemző fafaja a törékeny fűz (*Salix fragilis*), fehér fűz (*Salix alba*), helyenként megjelenik a fekete nyár (*Populus nigra*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*). A cserjeszintben a nitrogén felhalmozódást jelző fekete bodza (*Sambucus nigra*), veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*) jellemző. Az állományok gypesztípusa vegyes képet mutat, a ligeterdei és mezofil erdei elemek erdei varázslófű (*Circaea lutetiana*), közönséges podagrafű (*Aegopodium podagraria*), sárga árvacsalán (*Galeobdolon luteum*), orvosi tüdőfű (*Pulmonaria officinalis*), szegfűbogyó (*Cucubalus baccifer*), mellett megjelennek a magaskórós fűszeres baraboly (*Chaerophyllum aromaticum*), réti fűzény (*Lythrum salicaria*), vízi peszérce (*Lycopus europaeus*), sédkender (*Eupatorium cannabinum*), és a leromlást jelző fajok nagy csalán (*Urtica dioica*), siska nádtippa (*Calamagrostis epigeios*) monodomináns állományai is.

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése: Természetessége 2,5–3,5 közötti, az állományok általában jelentősen bolygatottak, fragmentáltak, zavartak (a vad ivóhelyei). Átlagos természetesség a Németh-Seregélyes-féle skála alapján 3,09.⁹

Élőhely veszélyeztetettsége: Közepesen veszélyeztetett. Az élőhelyet a kedvezőtlen beavatkozások és környezetváltozás miatti degradáció veszélyezteti.

Veszélyeztető tényezők: B09 tarvágás; F31 Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból; G08 hal- és vadállomány kezelése; N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A terület vízviszonyaira ható minden tényező különösen veszélyezteti az élőhely fennmaradását. Korábban a mélyművelésű szénbányászat miatt jelentős volt a környéken a karsztvízkiemelés, egyéb okokból ez ma is folyik. Viszonylag újkeletű az élőhelyek szomszédságában a Natura 2000 területbe ékelődve az ásványvíz célú vízkivétel.

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő közösségi jelentőségű jelölő növényfajok:

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D) ¹⁰	Javasolt Populáció (A-D)
II., IV.	leánykökörccsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)	C	C
II., IV.	magyar gurgolya (<i>Seseli leucospermum</i>)	B	C

31. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

A területen megtalálható, de nem jelölő közösségi jelentőségű növényfajok:

Magyar név	Tudományos név	Védettség (Védett, Fokozottan Védett)	Irányelv melléklete
hóvirág	<i>Galanthus nivalis</i>	7. melléklet	V.

32. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

⁹ Az élőhelyek természetességének értékeléséhez a Németh – Seregélyes-féle, 5 fokozatú skálát használtuk (TDO): 1 = Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot; 2 = Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot; 3 = Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; 4 = Jónak nevezett, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; 5 = Természetes állapot.

¹⁰ A kódok jelölése az országos állománymérethez viszonyított arányt mutatja: A = 100 % ≥ p > 15 %; B = 15 % ≥ p > 2 %; C = 2 % ≥ p > 0 %. Továbbá, minden olyan esetben, amikor egy érintett faj a szóban forgó területen nem szignifikáns mértékben van jelen, ezt egy negyedik kategóriaként kell megadni: D = nem szignifikáns populáció.

Faj magyar neve (tudományos neve): leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*)

Írányelv melléklete:	II.; IV
Faj előfordulásai a területen:	Jelenleg 4 helyen ismert állománya a fajnak: Tarján Kis-Somlyó molyhos tölgyesben, Csabdi Bagó-hegy molyhos tölgyes lejtősztyepp tisztásán, Óbarok, Lóingató-hegy sziklagyeppben, Szárliget Hajagos molyhos tölgyes lejtősztyepp komplexben.
Állománynagyság (jelöléskor):	Ritka (R)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Ritka (R)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	G08 hal- és vadállomány kezelése; G11 Illegális begyűjtés, gyűjtés és termelés/szállítás; L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

Faj magyar neve (tudományos neve): magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*)

Írányelv melléklete:	II.; IV
Faj előfordulásai a területen:	A faj állományai három nagyobb hegyvonulat délnyugati oldalain találhatóak: Tarján Öreg-állás sziklafüves lejtősztyeppben, Óbarok Prédikáló-szék, Vörös-oldal Lóingató-hegy sziklagyepekben és sziklafüves lejtősztyeppben, Szárliget Nap-hegy Zuppa-tető vonulata sziklagyepekben, sztyeppréteken és sziklafüves lejtősztyeppben.
Állománynagyság (jelöléskor):	1000-10 000 tő
Állománynagyság (tervkészítéskor):	1001-10 000 egyed az egyes években az alábbi adatok kerültek rögzítésre:

Év	Egyedszám
2014	236
2018	1115
2020	75

Az egyes években csak részterületes felmérés történt.

Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők: G08 hal- és vadállomány kezelése; I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül); L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő közösségi jelentőségű jelölő állatfajok:

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D) ¹¹	Javasolt Populáció (A-D)
II., IV.	nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)	C	C
II., IV.	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	C	C
II., IV.	csíkos medvelepke (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)	C	C
II., IV.	nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	C	C
II., IV.	skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	C	C
II., IV.	Anker-araszoló (<i>Erannis ankeraria</i>)	C	NP
II., IV.	füstös ősziaraszoló (<i>Lignoptera fumidaria</i>)	C	C
II.	kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>)	C	C
II.	nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	C	C
II., IV.	gyászscincér (<i>Morimus funereus</i>)	C	C
II., IV.	nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>)	C	C
II., IV.	hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythi</i>)	C	C
II., IV.	csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>)	C	C
II., IV.	közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>)	C	C
II., IV.	kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	C	C
II., IV.	havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)	C	C
II., IV.	ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)	C	C
II., IV.	eurázsiai rétisáska (<i>Stenobothrus eurasius</i>)	C	C

33. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

¹¹ A kódok jelölése az országos állománymérethez viszonyított arányt mutatja: A = 100 % $\geq$ p > 15 %; B = 15 % $\geq$ p > 2 %; C = 2 % $\geq$ p > 0 %. Továbbá, minden olyan esetben, amikor egy érintett faj a szóban forgó területen nem szignifikáns mértékben van jelen, ezt egy negyedik kategóriaként kell megadni: D = nem szignifikáns populáció.

A területen megtalálható, nem jelölő közösségi jelentőségű állatfajok:

Magyar név	Tudományos név	Védetség (Védett, Fokozottan Védett)	Irányelv melléklete
rézsikló	<i>Coronella austriaca</i>	V	IV.
közönséges késeidenevér	<i>Eptesicus serotinus</i>	V	IV.
vadmacska	<i>Felis sylvestris</i>	FV	IV.
zöld gyík	<i>Lacerta viridis</i>	V	IV.
fürge gyík	<i>Lacerta agilis</i>	V	IV.
nyuszt	<i>Martes martes</i>	V	V.
vízi denevér	<i>Myotis daubentonii</i>	V	IV.
bajuszos denevér	<i>Myotis mystacinus</i>	V	IV.
horgasszörű denevér	<i>Myotis nattereri</i>	V	IV.
szőröskarú koraidenevér	<i>Nyctalus leisleri</i>	V	IV.
rőt koraidenevér	<i>Nyctalus noctula</i>	V	IV.
kis apollólepke	<i>Parnassius mnemosyne</i>	V	IV.
szoprán törpedenevér	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	V	IV.
barna hosszúfülű-denevér	<i>Plecotus auritus</i>	V	IV.
szürke hosszúfülű-denevér	<i>Plecotus austriacus</i>	V	IV.
fali gyík	<i>Podarcis muralis</i>	V	IV.
erdei béka	<i>Rana dalmatina</i>	V	IV.
kecskebéka	<i>Rana esculenta</i>	V	V.
hasas törpecsiga	<i>Vertigo moulinsiana</i>	V	II.
erdei sikló	<i>Zamenis longissimus</i>	V	IV.

34. táblázat: A tervezési területen előforduló nem jelölő, közösségi jelentőségű állatfajok

A területen megtalálható, jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű állatfajok:

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D)	Javasolt Populáció (A-D)
II., IV.	nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)	nem volt ismert	C

35. táblázat: A területen megtalálható, jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű állatfajok

nyugati piszdedenevér (*Barbastella barbastellus*)

Irányelv melléklete:

II.; IV.

Faj előfordulásai a területen:

Bicske, Lóingató-hegyi katonai objektumok (telelő kolónia)

Állománynagyság (jelöléskor):	51-100 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Minimum 50 egyed
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozás nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett az erdők szerkezetének átalakítása, holtfák és idős fák eltávolítása miatt.
Veszélyeztető tényezők:	B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábönálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmelékét is; B08 Idős fák eltávolítása; B09 tarvágás; F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

A nyugati pisedenevér bűvőhelyspecialista faj, kizárólag álló holtfák leváló kéreglemezei alatt kialakuló résekben alkot szülőkolóniákat, tehát függ az ilyen jellegű álló holtfák mennyiségétől. Erdőlakó denevérfaj, legfőbb veszélyeztető tényezőnek az erdőgazdálkodás tekinthető. A vágásos üzemmódban történő kezelés az élőhelyét adó erdőállományok élőhelyi értékét nagymértékben ronthatja, mind a bűvőhelyek számának, mind a táplálkozásra alkalmas terület nagyságának csökkentésével. Az egészségügyi termelések (beteg és holt fák, különösen odúval rendelkező, illetve leváló kérgű fák eltávolítása), valamint az engedély nélküli fakitermelések tovább növelhetik a negatív hatást. A kisméretű, szigetszerűen megjelenő erdőállomány szintén veszélyeztető tényező. A környező erdőállományokat érő hatások, táplálkozóterületén keresztül szintén negatívan érinthetik a faj védelmi helyzetét. A faj táplálékbázisát képező ízeltlábúak irtása negatívan hathat e fajra, a táplálkozási lehetőségek beszűkítésével és indirekt toxicitással.

vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Irányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	Tarján: Somlyó
Állománynagyság (jelöléskor):	R=rare (ritka)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	R=rare (ritka)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozás nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	A26 Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek; A33 A vízháztartás vagy a víztestek fizikai módosítása mezőgazdasági célból; E01 Utak, ösvények, vasútvonalak és kapcsolódó infrastruktúrák; G08 Hal- és vadállomány kezelése; K02 Lecsapolás; N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*)

Írányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	A faj a nedvesebb völgyekben vízfolyások mentén, mezofil erdőszegélyekbe, nyiladékok mentén sokfelé előfordul.
Állománymagyság (jelöléskor):	2500-5000 egyed
Állománymagyság (tervkészítéskor):	2500-5000 egyed
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert, kevés adattal rendelkezünk.
Faj veszélyeztetettsége:	Aktuálisan nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)

nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)

Írányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	A terület tölgyes állományaiban általánosan elterjedt, az alábbi élőhelytípusokban: K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek, L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, LY4 – Tölgyes jellegű sziklaerdők, tetőerdők és egyéb elegyes üde erdők, M1 - Molyhos tölgyes bokorerdők
Állománymagyság (jelöléskor):	R = rare (ritka)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	C = common (gyakori)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány a kijelöléskor nem volt pontosan ismert, az eltérés oka a részletesebb felmérés.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is; B08 Idős fák eltávolítása, B09 tarvágás

skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)

Írányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	Tarján: Csurgó-hegy, Madarász-berek, Kis-Somlyó, Kis-Tonyó. Élőhelytípusok: K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek, L2a – Cseres-kocsánytalan

	tölgyesek, LY4 – Tölgyes jellegű sziklaerdők, tetőerdők és egyéb elegyes üde erdők, M1 - Molyhos tölgyes bokorerdők.
Állománynagyság (jelöléskor):	R = rare (ritka)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	R = rare (ritka)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozás nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is, B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is; B08 Idős fák eltávolítása, B09 tarvágás

Anker-araszoló (*Erannis ankeraria*)

Irányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	A területen jelenleg nem ismert előfordulása Szárliget Zuppatetőről vannak bizonyított adatai az 1980-as évek elejéről.
Állománynagyság (jelöléskor):	R = rare (ritka)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	NP = not present (nem ismert recens előfordulása)
Állomány változásának tendenciái és okai:	A fentiek alapján nem ismert.
Faj veszélyeztetettsége:	veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok; I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül); L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

füstös ősziaraszoló (*Lignoptera fumidaria*)

Irányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	Csabdi: Bagó-hegy, Góca-szőlők és Jató-dűlő ÉK-i vége.
Állománynagyság (jelöléskor):	R = rare (ritka)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Nagyon ritka
Állomány változásának tendenciái és okai:	A faj állománya ingadozik, de a természetes folyamatoktól eltérően negatív trend is felismerhető. A változás egyértelmű okai az emberi beavatkozásokkal magyarázhatók: csökkennek az alkalmas élőhelyek, ezen élőhelyeken nagyon nagy a turizmusból fakadó zavarás.

Faj veszélyeztetettsége:	A faj erősen veszélyeztetett. Az egyetlen recens metapopuláció 3 kicsiny állományból áll Csabdi határában. A faj hosszútávú megőrzésének esélye attól függ, hogy találunk-e még életképes populációkat a Déli-Gerecse Natura 2000 területen belül.
Veszélyeztető tényezők:	F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenység; F09 Háztartási/rekreációs létesítményi hulladék/szemét elhelyezése és kezelése; I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül); L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében A faj által elfoglalt élőhelyek legfőbb veszélyeztető tényezői a szukcesszió, a lakossági hulladék elhelyezés, az illegális sportcélú használat (terepmotorozás, terepkerékpározás) lokálisan okoz jelentős károkat. Rajzási időszakban az intenzív taposás, legeltetés, gépjárműterhelés komoly károkat tud okozni.

kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*)

Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A talajhoz közeli odúval rendelkező, sarjztatott tölgyek kis mennyisége miatt előfordulásai a területen szórványosak. Élőhelytípusok: K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek, L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, LY4 – Tölgyes jellegű sziklaerdők, tetőerdők és egyéb elegyes üde erdők.
Állománynagyság (jelöléskor):	R = rare (ritka)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	R = rare (ritka)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozás nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is, B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is; B08 Idős fák eltávolítása, B09 tarvágás

nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Kitettségétől függetlenül minden tölgyes dominanciájú erdőtársulásban jelen van. Élőhelytípusok: K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek, L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, LY4 – Tölgyes jellegű

sziklaerdők, tetőerdők és egyéb elegyes üde erdők, M1 - Molyhos tölgyes bokorerdők.

Állománynagyság (jelöléskor):	2500-5000 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	C = common (gyakori)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az eltérés oka az egyedszámbecslés pontatlansága, illetve a részletesebb felmérés.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	-

gyászincér (*Morimus funereus*)

Irányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	Tarján: Baglyas, Csurgó-hegy, Hársas-oldal, Madarász-berek, Kis-Somlyó, Nagyegyháza. Élőhelytípusok: K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek, L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek, LY4 – Tölgyes jellegű sziklaerdők, tetőerdők és egyéb elegyes üde erdők.
Állománynagyság (jelöléskor):	R = rare (ritka)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	R = rare (ritka)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozás nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is; B08 Idős fák eltávolítása; B09 tarvágás, B16 Faanyag szállítása

nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)

Irányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	Bicske, Lóingató-hegyi katonai objektumok
Állománynagyság (jelöléskor):	51-100 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	51-100 egyed
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozás nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett

	Az erdők szerkezetének átalakítása, holtfák és idős fák eltávolítása jelenthet a fajra veszélyt.
Veszélyeztető tényezők:	B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is; B08 Idős fák eltávolítása; F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek; F24 Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák Az épületlakó kolóniákat érintheti igen negatívan nagyobb épületek dekorációs célú kivilágítása. Ez a hatás a Natura 2000 területen nem jelenik meg, de mint a területet táplálkozóhelyként használó épületlakó faj állományait veszélyeztető tényező fontos.

hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*)

Irányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	A kutatások során egy mintavételi helyről sikerült kimutatni a jelenlétét a tarjáni Hársas-oldalból.
Állománymagyság (jelöléskor):	201-500 egyed
Állománymagyság (tervkészítéskor):	201-500 egyed
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett Elsősorban az erdők szerkezetének átalakítása, a barlanglátogatás jelenthet rá veszélyt.
Veszélyeztető tényezők:	A21 Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban, B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is; B08 Idős fák eltávolítása; F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek; F24 Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák Az épületlakó kolóniákat érintheti igen negatívan nagyobb épületek dekorációs célú kivilágítása. Ez a hatás a Natura 2000 területen nem jelenik meg, de mint a területet táplálkozóhelyként használó épületlakó faj állományait veszélyeztető tényező fontos.

csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)

Irányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	A kutatások során két mintavételi helyről sikerült kimutatni a jelenlétét a tervezési területen.
Állománynagyság (jelöléskor):	R = rare (ritka)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	R = rare (ritka)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozás nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett Elsősorban az erdők szerkezetének átalakítása, a barlanglátogatás jelenthet rá veszélyt.
Veszélyeztető tényezők:	A21 Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban; B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmelékét is; B08 Idős fák eltávolítása; F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek; F24 Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák Az épületlakó kolóniákat érintheti igen negatívan nagyobb épületek dekorációs célú kivilágítása. Ez a hatás a Natura 2000 területen nem jelenik meg, de mint a területet táplálkozóhelyként használó épületlakó faj állományait veszélyeztető tényező fontos.

közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Irányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	A kutatások során 13 mintavételi helyről került elő. A tervezési területen pontos előfordulása nem ismert. (A mintavételi helyek a denevérek által kedvelt élőhelyeken kerültek kijelölésre, az adatok a faj valós elterjedését nem mutatják.)
Állománynagyság (jelöléskor):	201-500 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	201-500 egyed, minimum 120 egyed (adatbázis adatok 2010 óta)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozás nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	A21 Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban, B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmelékét is, B08 Idős fák eltávolítása;

F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek; F24 Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák

Az épületlakó kolóniákat érintheti igen negatívan nagyobb épületek dekorációs célú kivilágítása. Ez a hatás a Natura 2000 területen nem jelenik meg, de mint a területet táplálkozóhelyként használó épületlakó faj állományait veszélyeztető tényező fontos.

A fajt egyrészt búvóhelyein (épületpadlások), másrészt táplálkozóterületein érhetik negatív hatások.

kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)

Irányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	A kutatások során 8 mintavételi helyről került elő Bicske és Tatabánya környékén. A tervezési területen pontos előfordulása nem ismert. (A mintavételi helyek a denevérek által kedvelt élőhelyeken kerültek kijelölésre, az adatok a faj valós elterjedését nem mutatják.)
Állománynagyság (jelöléskor):	51-100 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	51-100 egyed, minimum 80 egyed (adatbázis adatok 2010 óta)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozás nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmelékét is, B08 Idős fák eltávolítása; F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek; F24 Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák Az épületlakó kolóniákat érintheti igen negatívan nagyobb épületek dekorációs célú kivilágítása. Ez a hatás a Natura 2000 területen nem jelenik meg, de mint a területet táplálkozóhelyként használó épületlakó faj állományait veszélyeztető tényező fontos. A fajt egyrészt búvóhelyein (épületpadlások), másrészt táplálkozóterületein érhetik negatív hatások.

havasi cincér (*Rosalia alpina*)

Irányelv melléklete:	II., IV.
Faj előfordulásai a területen:	Tarján: Baglyas, Csurgó-hegy, Kis-Somlyó, Kis-Tornyó, Tatabánya: Kálvária-hegy

Állománynagyság (jelöléskor):	R = rare (ritka)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	R = rare (ritka)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozás nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is; B06 Fakitermelés (kivéve tarvágás); B07 Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is; B08 Idős fák eltávolítása; B09 tarvágás, B16 Faanyag szállítása

ürge (*Spermophilus citellus*)

Irányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	A tervezési területen 3 helyen fordulnak elő állományai: a bicskei Juhászházi-táblában, a nagyegyházi bányaüzem mögötti legelőn és Csabdiban a Kis-Töltési-dűlőn.

Állománynagyság (jelöléskor):	R = rare (ritka)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	R = rare (ritka)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozás nem ismert.
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	A02 Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés); A06 Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése); L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás); N01 Hőmérsékletváltozás (pl. hőmérséklet növekedés és szélsőséges hőmérsékleti értékek) a klímaváltozás következtében Élőhelye szűkül a kezelés hiánya, szukcesszió, beépítés miatt, a populációk feldarabolódnak és elszigetelődnek, a klímaváltozás következtében a téli hibernáció zavart szenved. Mindezek következménye lehet a szélsőséges időjáráshoz való nehezebb alkalmazkodás. A klímaváltozás hatása az időjárási szélsőségek

fokozódásában (szélsőséges aszályok és csapadéktöbblet) is megmutatkozik.

eurázsiai rétisáska (*Stenobothrus eurasius*)

Irányelv melléklete:	II.; IV.
Faj előfordulásai a területen:	Szárliget, Zuppa-tető, tarjáni Baglyas-hegy, Somlyó-tető, Hársas-hegy.
Állománynagyság (jelöléskor):	R = rare (ritka)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	R = rare (ritka)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományváltozás nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	Aktuálisan nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	G08 Hal- és vadállomány kezelése, I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül); L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű állatfajok

nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

Irányelv melléklete	II., IV.
Faj előfordulásai a területen	A természetmegőrzési terület üde, magas vízbázisú gyepein jellemzően völgyekben, csatornák, illetve tavak környékén A faj felkutatott biotópjainak együttes mérete 41,66 ha.
Állománynagyság (jelöléskor)	Nem volt ismert.
Állománynagyság (tervkészítéskor)	Kategória: R=rare (ritka) Populációméret: 1 000- 3 000
Állomány változásának tendenciái és okai	Nem értelmezhető, mert a faj még nem szerepel a Natura 2000 terület SDF-adatlapján.
Faj veszélyeztetettsége	közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők	A01 Mezőgazdasági művelés alá vonás (kivéve lecsapolás és égetés); A08 Gyepterület kaszálása vagy vágása; A09

Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés, A26 Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek, F05 Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül); G08 hal- és vadállomány kezelése; I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül); L01 Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés); L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében, N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Azon populációk minősülnek a legsérülékenyebbnek, melyek biotópjain fokozottabban érvényesülnek az alábbi veszélyforrások:

- a gyepek fajösszetételét lerontó szukcessziós folyamatok;
- a lepkefaj fejlődésmenete szempontjából nem megfelelő módon vagy helytelen időpontban, továbbá túlzott hatókörrel, illetve gyakorisággal végrehajtott kaszálás;
- az optimálisnál magasabb mértékű legeltetés;
- a tavak, valamint a partmenti vegetáció szerkezetének és eredeti természeti képének átalakítása „területrendezés” keretében (jellemzően szabadidős, sport, turisztikai vagy rekreációs célú fejlesztések részeként).

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV, BD)*	Jelentőség
tavaszi görvélyfű	<i>Scrophularia vernalis</i>	V	A terület sziklaerdeiben jellemző, ritka faj, a Gerecsén kívül jóval ritkább.
méhbangó	<i>Ophrys apifera</i>	FV	A Keselő-kőbányából régóta ismert ritka orchideafajunk, bár egyre több előfordulása válik ismertté a Dunazug-hegységben is, ezek nem kis része valószínűleg friss és átmeneti megtelepedés (kertekben, felhagyott szőlőkben).
gerecsei berkenye	<i>Sorbus gerecseensis</i>	V	Endemikus kislejtő a területen.
uhu	<i>Bubo bubo</i>	FV, BD	Állandó jelenlét, költő pár.
fekete gólya	<i>Ciconia nigra</i>	FV, BD	Állandó jelenlét, költő pár.

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV, BD)*	Jelentőség
kígyászölyv	<i>Circaetus gallicus</i>	FV, BD	Öreg és immatur példányok rendszeresen jelen vannak, így későbbi fészkelése valószínűsíthető.
vándorsólyom	<i>Falco peregrinus</i>	FV, BD	1-2 pár biztos költése ismert.
rétisas	<i>Haliaeetus albicilla</i>	FV, BD	Öreg és immatur példányok rendszeresen jelen vannak, így későbbi fészkelése valószínűsíthető.
gyurgyalag	<i>Merops apiaster</i>	FV	Költőpárok vannak jelen.
darázsölyv	<i>Pernis apivorus</i>	FV, BD	Néhány költőpár ismert.
bajszos sármány	<i>Emberiza cia</i>	FV	Költőpárok vannak jelen.

36. táblázat: A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

*V-védett, FV-fokozottan védett, BD-Madárvédelmi Irányelv I. mellékletén szereplő faj

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A 2020-as ingatlan-nyilvántartási adatok szerint a művelési ágak megoszlása az alábbi. A tervezési területen az erdők kiterjedése a legnagyobb, a terület 71%-át teszi ki. Legelőként nyilvántartott területek aránya 13% körüli, míg a szántóterületek részesedése nem éri el a 10 %-ot. Az egyéb művelési ágban lévő területek részesedése összesen 6 %.

művelési ág	terület (ha)	arány(%)
erdő	3427,17	71,17
fásított terület	79,39	1,64
gyep (legelő)	658,89	13,68
gyep (rét)	22,86	0,47
gyümölcsös	10,30	0,21
kert	0,01	0,00
kivett	193,27	4,01
nádas	1,72	0,03
szántó	420,07	8,72
ÖSSZESEN	4815,13	100

37. táblázat: Művelési ág szerinti megoszlás

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

Tulajdoni viszonyok tekintetében a tervezési terület jelentős része, 70%-a a Magyar Állam tulajdonában van. A magántulajdonban lévő területek részesedése közel 29%. A tervezési területen nincs a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő terület.

Tulajdonos	Szektor kód	terület (ha)	arány %
Magyar Állam	16	3241,54	70
Mezőgazdasági Termelőszövetkezetek	21	0,87	0
Korlátolt Felelősségű Társaság	33	77,76	1,6
Részvénytársaság	34	22,61	0,5
Önkormányzatok	53	82,75	1,7
Magántulajdon	61	1390,02	28,9
ÖSSZESEN		4815,13	100

38. táblázat: Tulajdoni viszonyok

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1. Mezőgazdaság

A tervezési területen meghatározó a mezőgazdasági tevékenység. Jelentős a gyepként művelt területek aránya, illetve a földhasználat nélküli gyep is dominálnak.

A legelők elcserjésedése és beerdősülése számos helyen komoly természetvédelmi kockázat. A legeltetett területeken a szarvasmarha, juh-kecske az általános, de a ló is megjelenik. A kaszálóként történő hasznosítás is megvalósul a területen belül. Az utóbbi években a gyepek cserjementesítése is felfutóban van. Ezeket több helyen szárazúzóval tartják karban évente egy alkalommal.

Szántók kis kiterjedésben, de jellemzően elfordulnak a tervezési területen belül. A művelt területeken a tavaszi és őszi vetésű gabona mellett a repce, napraforgó, lucerna hasznosítás a jellemző.

Kert, szőlő, gyümölcsös művelési ágú földrészlet ugyancsak megtalálható egyes lokalitásokban.

1.3.3.2. Erdészet, erdőgazdálkodás

A 2020-as ingatlan-nyilvántartási adatok szerint a tervezési területen 3427,17 ha az erdő művelési ágú területek aránya, ebből az erdészeti hatóság nyilvántartása alapján 3360,31 ha üzemtervezett erdő mellett 215,88 ha egyéb részlet (terméketlen terület, tisztások, nyiladékok, utak, épületek) található. Az üzemtervezett erdők aránya 94%. Az üzemtervezett erdőterületek 12%-a van magán és közösségi tulajdonban, 87,8% a Magyar Állam tulajdona, a Vértesserdő Zrt. kezelésében áll.

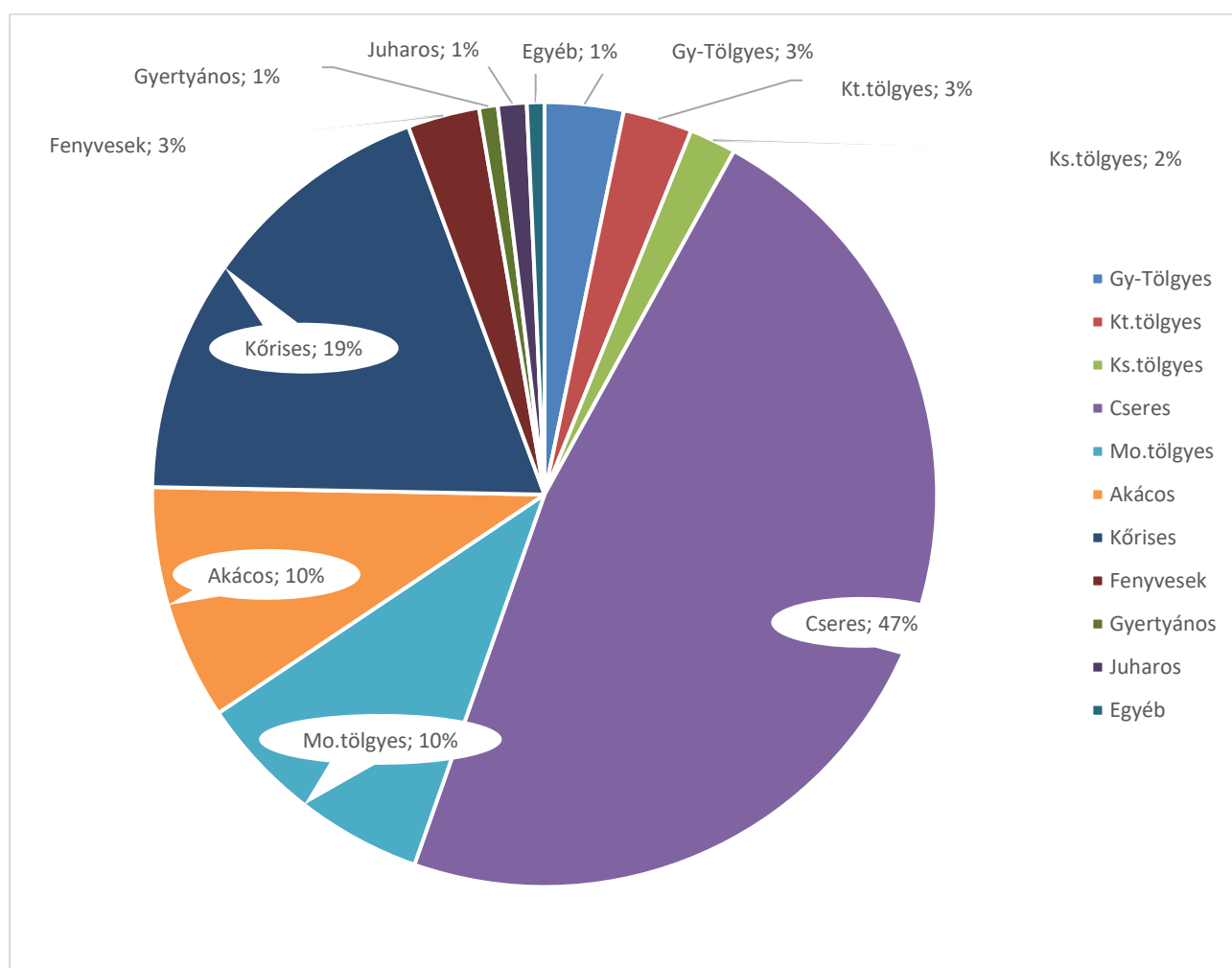
Tulajdonformák területmegoszlása

Tulajdonforma	Erdő-	Egyéb-	Összesen
	r é s z l e t		
	ha	ha	ha
Állami tulajdon	2.950,89	207,24	3158,13
Közösségi tulajdon	9,09	-	9,09
Magán tulajdon	394,65	8,64	403,29
Vegyes tulajdon	5,68	-	5,68
Összesen	3360,31	215,88	3576,19

39. táblázat: Tulajdonformák területmegoszlása

Az üzemtervezett erdő területének 72,7%-a vágásos üzemmódban van, a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú erdők aránya, pedig kifejezetten magas, több, mint 27% (916,81 ha). Örökerdő (szárlaló) és átmeneti üzemmódú erdő a területen nem található.

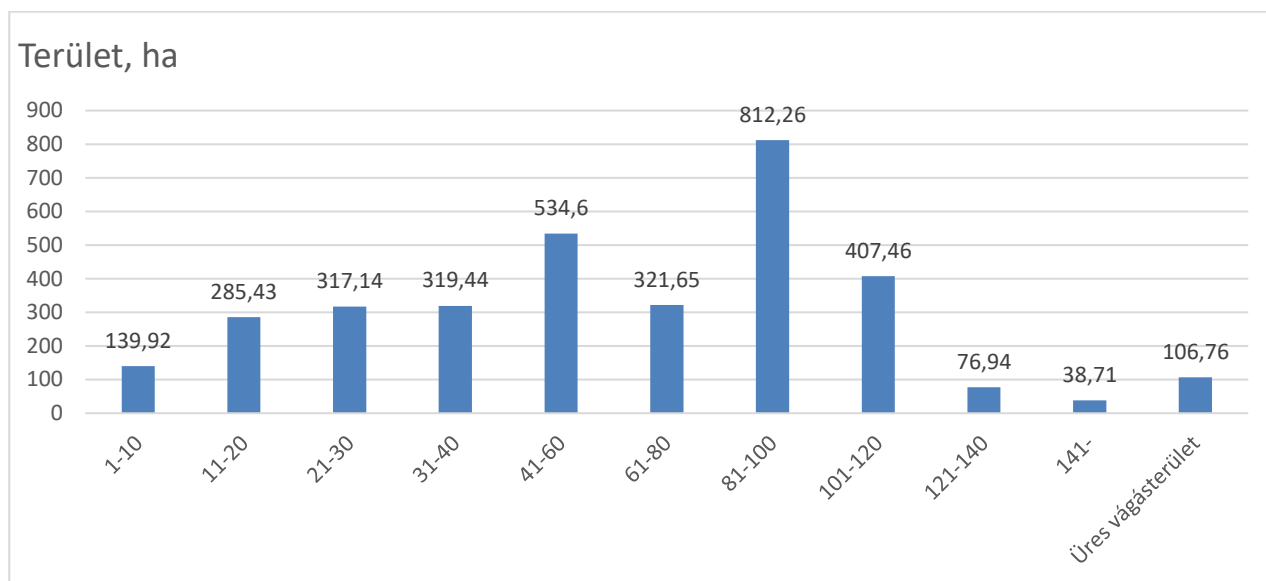
Az üzemtervezett erdők 21,5 %-a tartozik jó fatermőképességi csoportba, 50,1% a közepes és 28,4% a gyenge fatermőképességi csoport aránya. Uralkodó faállomány típus a cseres-tölgyes, mely 1.540,73 ha-t tesz ki. Jelentős a kőrisesek aránya (619,99 ha), a molyhos tölgyesek közepes mennyiségben (315,69 ha) vannak jelen. Az idegenhonos fajok alkotta állományok aránya 12,3%. 315,69 ha akác mellett, közel 100 ha fenyőállomány található a területen, utóbbit fekete fenyves, ill. erdeifenyves állományok alkotják.

1. ábra. fajfajtypusok területi megoszlása

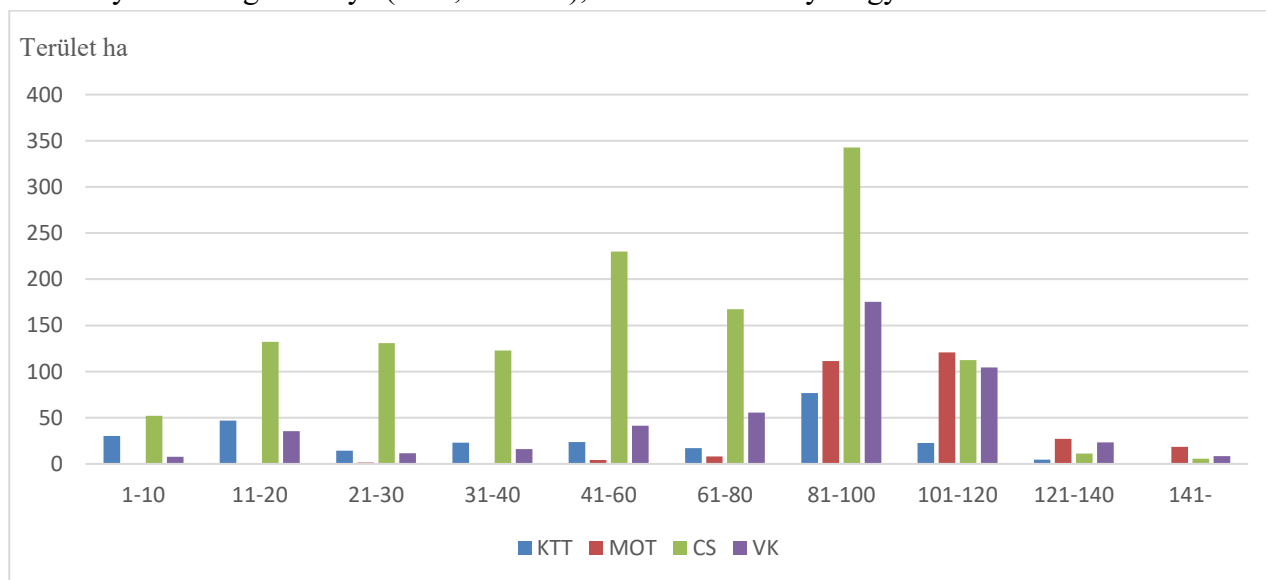
Az erdőtervi adatok alapján az erdők 76,5%-a, 2573 ha származék-erdő természetességi állapotú, melynek háttérében a sarjeredetű erdőállományok nagy aránya áll. A természetes természetességi állapotú erdők kiterjedése csupán 158 ha (4,7%), nagyságrendileg hasonló az átmeneti erdők aránya 7,1% (238 ha). Kissé nagyobb a kultúrerdők területfoglalása 11,6% (391 ha).

A tervezési terület üzemtervezett erdei kissé az idősebb erdők felé tolódott korosztály-szerkezettel jellemezhetők (2. ábra). Meglehetősen magas a 81-100 év közötti állományok aránya 24,2% (812 ha), de jelentős az idős 100 év feletti korosztály kiterjedése (15,6 % 523 ha) is. A 41-80 év közti állományok aránya 25,3% (852 ha), kissé magasabb, közel egyharmad (31,6% 1062 ha) a fiatal 1-40 éves állományok aránya.

2. ábra. Az egyes korosztályok területe az összes fafaj vonatkozásában

A fő erdőalkotó őshonos fafajok korosztályviszonyai sajátos képet mutatnak. A molyhos tölgy esetén gyakorlatilag mind a fiatal, mind a középkorú állományok hiányoznak, 1-80 év között korosztályok aránya alig 1-2%, a 80 év feletti állományok aránya több, mint 95%. Szintén nagyon magas, 65% feletti a 80 évesnél idősebb virágos kőris állományok aránya. Ez a talajvédelmi, faanyagtermesztést nem szolgáló erdők jelenlétével magyarázható. Jól mutatja a múlt század első harmadában történt nagyobb arányú erdőhasználatok hatását a cser és a kocsánytalan tölgy 81-100 év közötti állományainak magas aránya (26%, ill. 29%), a többi korosztály kiegyenlítettebb területtel fordul elő.

3. ábra. A kocsánytalan tölgy, molyhos tölgy, csertölgy, virágos kőris korosztályviszonyai

Az erdőterv adatok alapján a 40. táblázatban látható fahasználatok tervezettek a területen a jelenlegi erdőtervi ciklus 10 éve alatt. Fokozatos felújítóvágás közel 400 hektáron tervezett, tarvágás 90 hektárt érint. Magas az előhasználatok aránya (23%, 780 ha), és jelentős az egyéb termelés (közel 10% 329 ha) aránya, mely jellemzően a talajvédelmi molyhos tölgyes erdőket érinti. Az erdősítések több, mint 80% án természetes erdőfelújítás tervezett, háromnegyedük mesterséges kiegészítéssel, ezen belül a sarjeredetű felújítása aránya elenyésző.

Fahasználat módja	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Tisztítás (TI)	123,59	3,68
Növedékfokozó gyérítés (NFGY)	298,69	8,89
Törzskiválasztó gyérítés (TKGY)	359,53	10,70
Tarvágás (TRV)	89,76	2,67
Fokozatos felújítóvágás bontóvágás (FVB)	306,2	9,11
Fokozatos felújítóvágás végvágás (FVV)	129,42	3,85
Egyéb termelés (ET)	328,99	9,79
Egészségügyi termelés (EÜ)	3,36	0,10
Haszonvételi gyérítés (HGY)	30,06	0,89
Fahasználat nem tervezett	1690,71	50,32

40. táblázat. Tervezett fahasználatok a Déli-Gerecse Natura 2000 területen

Faállománytípusok megoszlása fatermőképességi csoportok szerint

Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.

Terület hektár

Erdőterv 2.3.3.

Adattárból

Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti Natura 2000 terület: 83 Déli-Gerecse
ETI

E l s ő d l e g e s r e n d e l t e t é s

Faállomá ny típus	Faanyagtermelést szolgáló erdőkben			Különleges erdőkben			Összes erdőkben		
	Jó Köze pes	Gye nge	Össz es	Jó Köze pes	Gye nge	Össz es	Jó Köze pes	Gye nge	Össz es
Bükkös h									
%									
Gy-Tölgyes h	7,14	59,67	15,16	3,99	19,72	23,71	11,13	79,39	15,16
%	8,7			16,8					105,6
Kt.tölgyes h	13,85	51,96	10,51	11,29	5,14	16,43	13,85	63,25	15,65
%	18,1				31,3				92,75
Ks.tölgyes h	37,92	20,96	58,88	3,70		3,70	41,62	20,96	62,58
%	64,4					5,9			
Cseres h	503,86	44,23	0,91	82,59	249,8	29,26	586,48	94,06	0,17
%	42,7	2,6	1,79	22,8	8,1	31,7		3,9	1,54
Mo.tölgyes h	1,01	0,18	1,19	20,41	311,06	331,4	21,42	311,2	332,6
%		0,4		6,2	93,8		6,4		
Akácós h	1,66	171,52	9,11	0,49	56,14	56,71	2,15	227,78	5,82
%	0,8		202,3	0,4		113,3	0,7		315,6
Gyertyános h	7,61		7,61	10,53	6,91	17,44	18,14	6,91	25,05
%					39,6				
Juharos h	2,26	16,11	3,93	0,95	7,42	7,84	3,21	23,53	11,77
%	10,1		22,30	5,9		48,4	8,3		38,51
Körises h	16,07	45,22	0,43	7,19	167,3	383,69	23,26	212,63	84,1
%	26,0	0,7	1,72	1,3	68,7	558,2	3,8		619,9
Ek.lombos h	0,50	0,29	0,79	2,81		2,81	0,50	3,10	3,60
%	63,3								
N.nyár-n.fűz h									
%									
Hazai nyáras h					0,31	0,31		0,31	0,31
%									
Fűzes h	4,80		4,80	4,39		4,39	9,19		9,19
%									
Égeres h	0,61		0,61				0,61		0,61
%									
Hársas h				0,81	8,98	9,79	0,81	8,98	9,79
%				8,3			8,3		
Nyíres h									
%									
El.lombos h									
%									
Erdeifenyves h	16,87	9,73	26,60	2,87		2,87	16,87	12,60	29,47
%	63,4					9,7			
Feketefenyves h	6,12		6,12	29,30	31,52	60,82	35,42	31,52	66,94
%			9,1		51,8				

Lucfenyves	h				
	%				
Egyéb fenyves	h				
	%				
ÖSSZES	h	600,11.03990,231.730	99,72591,1832,441.523	699,81.631922,63.253,	
	%	34,75,2	6,554,6		
ÜRES	ha	86,04	20,72	106,7	
MINDÖS	ha	1.816	1.544	3.360	
	%				

Fafajok korosztály táblája

Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.

Terület hektár

Erdőterv 2.5.16.

Adattárból

Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti ETI Natura 2000 terület: 83 Déli-Gerecse

Fafaj	1-10	11-20	21-30	31-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	141-	Összesen	%
KST	5,94	0,88	4,98		19,37	2,26	20,95	0,35			54,73	1,7
SZT		1,26									1,26	0,0
KTT	30,40	46,92	14,23	23,04	23,57	16,97	76,87	22,75	4,48	0,89	260,12	8,0
MOT			1,30	0,09	4,37	8,12	111,51	120,75	27,01	18,55	291,70	9,0
VT				0,39	3,07						3,46	0,1
CS	52,22	132,08	130,96	122,85	229,95	167,73	342,57	112,31	11,13	5,68	1.307,48	40,2
B						0,15		1,38			1,53	0,0
GY	4,01	5,28	11,22	14,43	16,27	13,81	20,42	11,08	3,20	1,81	101,53	3,1
A	24,74	29,31	87,55	90,40	73,55	15,93	1,70	0,12			323,30	9,9
HJ	0,67			1,03	1,89				0,29		3,88	0,1
KJ		0,37	2,22		0,30	0,90		0,35			4,14	0,1
MJ	8,74	17,11	15,15	11,06	32,99	17,68	11,86	13,97	1,77	0,51	130,84	4,0
ZJ	0,15										0,15	0,0
HSZ			2,69								2,69	0,1
MSZ	0,39	0,03			1,15		0,07				1,64	0,0
VSZ			2,84								2,84	0,1
MK	4,69	11,82	15,06	12,60	18,38	2,33	26,27	6,45	1,97	1,48	101,05	3,1

Fafajok korosztály táblája

Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.

Terület hektár

Erdőterv 2.5.16.

Adattárból

Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti ETI Natura 2000 terület: 83 Déli-Gerecse

Fafaj	1-10	11-20	21-30	31-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	141-	Összesen	%
MAK										1,40	1,40	0,0
VK	7,59	35,55	11,45	16,11	41,52	55,73	175,43	104,62	23,27	8,24	479,51	14,7
FD	0,07	2,26	1,22		1,35						4,90	0,2
CSNY		2,27	0,09		0,04	0,21	0,37	0,29			3,27	0,1
KT						0,07					0,07	0,0
BABE							0,43	0,22			0,65	0,0
GL						0,19					0,19	0,0
EZ			2,64	0,10							2,74	0,1
KONY					0,20						0,20	0,0
FRNY	0,31	0,04				0,06					0,41	0,0
SZNY				0,47	0,26	0,29					1,02	0,0
RNY				0,21							0,21	0,0
FFÜ				3,98	4,39	0,20					8,57	0,3
MÉ			0,61		0,03						0,64	0,0
KH		0,25		5,38	11,26	7,84	12,33	7,56	3,82	0,15	48,59	1,5
NH					0,07		1,13				1,20	0,0
BL						0,04					0,04	0,0

Fafajok korosztály táblája

Nyomtatás ideje: 2020. 04. 16.

Terület hektár

Erdőterv 2.5.16.

Adattárból

Kor: Életbelépés.

Iroda: 1 Budapesti ETI Natura 2000 terület: 83 Déli-Gerecse

Fafaj	1-10	11-20	21-30	31-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	141-	Összesen	%
EF			0,21	3,51	16,07	0,29					20,08	0,6
FF			12,67	13,79	33,97	10,85	10,35	5,26			86,89	2,7
LF					0,58						0,58	0,0
ZDF			0,05								0,05	0,0
Összesen	139,92	285,43	317,14	319,44	534,60	321,65	812,26	407,46	76,94	38,71	3.253,55	100,0
										Üres	106,76	
										Mindösszesen	3.360,31	

1.3.3.3. Vadgazdálkodás, vadászat, halászat, horgászat

A növényzetre és az egyes növényfajokra nézve az egyik legfontosabb veszélyeztető tényező a teljes területen a túltartott vadállomány. A hazánkban nem honos muflon nagy csapatai mellett a terület természetes eltartókéességét (többszörösen) meghaladó számban fordul elő vaddisznó és szarvas is. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával és rágásával átalakítja, lecsupaszítja az erdők gyepszintjét és a sztyepréteket, máshol a felújításokban, cserjeszintekben töviskes cserjék (galagonya, vadrózsa, kökény) feldúsulását okozzák.

A területen 6 vadásztársaság működik, ezek a Bicskei Nimród Vadásztársaság a 07-403150-510 vadgazdálkodási kódszámú területen, az Ezüst Remete Vadásztársaság a 07-403160-512 vadgazdálkodási kódszámú területen, a Postás Vadásztársaság a 11-252460-512 vadgazdálkodási kódszámú területen, a Vértesaljai Földtulajdonosok Vadásztársasága a 11-252550-510 vadgazdálkodási kódszámú területen, a Pilisi Parkerdő Zrt. Bajnai Erdészete a 11-252850-512 vadgazdálkodási kódszámú területen, a Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt. a 11-253550-512 vadgazdálkodási kódszámú területen.

Halászati, horgászati tevékenységről nem rendelkezünk információval a területen.

1.3.3.4. Vízgazdálkodás

Vízgazdálkodási tevékenységről nem rendelkezünk információval a területen.

1.3.3.5. Turizmus

A terület idegenforgalmi hasznosítása még nem jelentős, de fokozódó hatás várható. Több lokális fejlesztés van tervezés alatt: tarjáni Nagy-Somlyói kulcsosház újra indítása, Óbarok, Lófangaton létesülő via ferrata.

A szervezett turizmus a teljesítménytúrákra, táj- és terepfutóversenyekre, kerékpárversenyekre koncentrál. Ezekből 2019-ben a tervezési terület érintettségében 13 engedélyezett verseny és számos táborozás volt. Turista utakkal sűrűn feltárt a terület. A technikai sporttevékenységek közül a terepmotorozás, a korábbinál kisebb mértékben ugyan, de jelen van a területen. Ezek mellett a vadászati turizmus, terepjárózás és a hegyi kerékpározás említhető meg.

1.3.3.6. Ipar

A tervezési területen egy nyilvántartott bányatelek található. A Tatabánya I. – mészkő bánya telke érinti a tervezési területet.

A tervezési területen kívül, azzal határosan helyezkedik el a Bicske IV. (Óbarok XI./A) – bauxit bánya, amelynek tájrendezése folyamatban van.

Egyéb jelentős ipari tevékenység nem zajlik a tervezési terület közvetlen környezetében.

1.3.3.7. Infrastruktúra

A tervezési területen csak a tornyópusztai bekötőút, a Tarján-Egyek kerékpárút műút. Rögzített utak (köves, murvás, földutak) nagy számban találhatóak, ezeknek zömmel erdészeti- vagy a vadgazdálkodási szerepük van.

Magasfeszültségű (120-400kW) távvezeték nem keresztezi a területet. Középfeszültségű légvezeték viszont több tíz kilométer hosszban.

A terület közelében halad el az M1-es autópálya és az 1-es főút, ami a déli részeken jelentős zaj- és légszennyezést okoz.

Az infrastruktúrális létesítmények alapvetően nem befolyásolják a területen lévő jelölő fajok és élőhelyek fennmaradását.

1.3.3.8. Településrendezési eszközök

Bicske

Bicske Város Önkormányzat Képviselő-testületének 18/2009.(VII.27.) önkormányzati rendelete Bicske helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

KÖu – közlekedési terület – országos utak területe

Közlekedési célra területet alakítani, felhasználni csak a vonatkozó ágazati szabványoknak és előírásoknak, az OTÉK-nak, és jelen tervnek megfelelően lehet. A közlekedési területen belül bármilyen építmény elhelyezése, bármilyen építési tevékenység, illetve reklámcélú berendezések telepítése csak a vonatkozó jogszabály előírásai szerint történhet. A közút kezelőjének hozzájárulása szükséges a közút mellett, a vonatkozó jogszabály szerinti területsávban, a jogszabályban meghatározott tevékenységekhez.

Ev – védő erőterület

Eg-1 – korlátozott használatú gazdasági erdőterület

1. Az erdőterület övezeteinek részletes előírásai az alábbiak:

Öve-zeti jel	beépíthető telek min.nagysága (ha)	beépítettség max. mértéke (%)	beépítés módja	max. építmény- magasság (m)
Ev	-	-	-	-
Eg-1	-	-	-	-

Védő rendeltetésű erdőterületeken (Ev) kizárólag olyan nem épület jellegű építmények, létesítmények (pl. nyomvonal jellegű közmű és távközlési létesítmények, feltáró utak) helyezhetők el, amelyek az erdőt védelmi rendeltetésének betöltésében nem akadályozzák. Védő rendeltetésű erdőterületen épületek nem helyezhetők el.

Korlátozott használatú gazdasági erdőterület övezetbe (Eg-1) a Natura 2000 területként és/vagy természeti területként nyilvántartott erdőterületek tartoznak. Eg-1 övezetben épületek nem alakíthatók ki, kizárólag az ismeretterjesztést és turizmust szolgáló nem épület jellegű építmények helyezhetők el. A műszaki infrastruktúrahálózat és építményeinek elhelyezése (közmű és közút építése) a természetvédelmi hatóság által meghatározott feltételekkel történhet.

Az erdőterületeken létrehozott épületek, építmények kizárólag tájba illő kialakítással, hagyományos szerkezettel, hagyományos színezéssel, 35°-45° közötti tető hajlásszöggel létesíthetők.

A tájkarakter erősítése és a természetközeli élőhelyek védelme érdekében az erdőterületeken – különösen az Eg-1 övezetben - erdőtelepítés, erdőfelújítás során lehetőség szerint a termőhelyi adottságoknak megfelelő honos fafajok telepítendőek, ill. természet- és környezetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazandók.

Mezőgazdasági terület

Má-2 – korlátozott használatú általános mezőgazdasági terület

beépíthető teleknagyság (m²) – 10 ha
beépíthető min. telekszélesség (m) – 50 m
beépítés módja – szabadonálló
max. beépítési % - 1 %
max. építmény magasság (m) - 3,5 m

Az Má-2 övezetbe (korlátozott használatú mezőgazdasági övezet) a természeti értékekben gazdag területek, a kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területként (Natura 2000 területek) és/vagy természeti területként nyilvántartott mezőgazdasági területek tartoznak.

Az Má-2 övezetben

- a. gazdasági épület kizárólag a művelési ág fenntartása érdekében létesíthető;
- b. nyilvános illemhelyek nem helyezhetők el;
- c. a műszaki infrastruktúrahálózat és építményeinek elhelyezése (közút és közút építése) a természetvédelmi hatóság által meghatározott feltételekkel történhet;
- d. nem folytatható olyan tevékenység, ill. nem helyezhető el olyan létesítmény, amely a jelenlegi állapotot rontja, a meglévő növényállományt, ökoszisztémákat és egyéb természeti képződményeket veszélyeztet, a tájkép jellegét megváltoztatja;
- e. a gyepek, nádasok, vízállások terület művelési ágak, továbbá a vízfolyások, tavak partjait kísérő erdősávok megtartása kötelező, más művelési ágba nem sorolhatók, legfeljebb a gyepterületek ligetes fásítása engedélyezhető;
- f. fásítás, erdősítés kizárólag az adott termőhely adottságainak megfelelő honos fafajokkal történhet;
- g. az övezet területén extenzív jellegű, természet-, ill. környezetkímélő gazdálkodás folytatandó.

Az általános mezőgazdasági övezetekben az építési hely meghatározásánál az alábbiakat kell figyelembe venni:

- a. az építési hely határvonala az előkertben: a telek szélétől 10 m-re,
- b. az építési hely határvonala az oldalkertben: a telek szélétől 5 m-re,
- c. az építési hely határvonala a hátsókerben: a telek szélétől 10 m-re

húzódik.

Az Má-2 és Má-3 mezőgazdasági övezetekben tanyagazdaság és birtokközpont nem létesíthető

Vízgazdálkodási terület

- a. V-1: horgásztó, halastó övezete,
 - b. V-2: vízfolyások, csatornák medre és parti sávja,
 - c. V-3: vízállásos, vízjárta területek övezete,
 - d. V-4: vízműterület.
2. A vízfolyások, csatornák és állóvizek mentén a fenntartás számára a vonatkozó országos érvényű jogszabályban meghatározott szélességű parti sáv biztosítandó. A parti sávban épületek nem helyezhetők el, kizárólag gyeperület vagy nádas művelési ágú terület alakítható ki.
 3. A vízfolyásokat, állóvizeket kísérő erdő és gyepterületek megtartása kötelező, más művelési ágba nem sorolhatók, legfeljebb a gyepterületek ligetes fásítása engedélyezhető. Fásítás kizárólag az adott termőhely adottságainak megfelelő honos fafajokkal történhet.
 4. A V-3 övezet (vízállásos, vízjárta területek övezete) olyan faállománnyal borított, üzemtervezett erdőterületein, melyek az erdőtörvény hatálya alá tartoznak - függetlenül a jelenleg nyilvántartott művelési ágtól - az erdőtörvény előírásait be kell tartani.
 5. A vízgazdálkodási övezetekben létesítmények kizárólag a vízügyi és természetvédelmi jogszabályok, erdőterületeken továbbá az erdőtörvény betartásával, a vízügyi hatóság, a természetvédelmi illetve az erdészeti hatóság hozzájárulásával helyezhetők el.
 6. A vízfolyások mentén partrendezési munkálatok a vízkezelő létesítési engedélye alapján létesíthetők.

Csabdi

Csabdi Község Helyi Építési Szabályzatának jóváhagyásáról szóló 28/2005. (XII. 20.) önkormányzati rendelet

Má-2 jelű övezet előírásai:

- a) A z övezetbe jellemzően szántó művelési ágú, szántóként művelt területek tartoznak
- b) Az övezet részletes előírásai:

Má-2 Általános mezőgazdasági terület	Az építési telek általános határértékei				Az épület
	legkisebb		legnagyobb		legnagyobb
	Alakítható	Beépíthető	beépítés mértéke	szintterületi mutató	építmény-magasság
SZ szabadonálló	m ²	m ²	%	m ² / m ²	m
	20 000	30 000	3,0	0,07	7,5

Má-3 jelű övezet előírásai:

- a) A z övezetbe jellemzően és tervezetten szőlőművelési ágú területek tartoznak

b) Az övezet részletes előírásai:

Má-3 Általános mgezőgazdasági terület	Az építési telek általános határértékei				Az épület
	legkisebb		legnagyobb		legnagyobb
	Alakítható	Beépíthető	beépítés mértéke	szintterületi mutató	építmény-magasság
SZ szabadonálló	m ²	m ²	%	m ² / m ²	m
	5 000	5 000	3,0	0,07	6,0

Má-4 jelű övezet előírásai:

- A z övezet intenzív „tanya-gazdaságok” számára kijelölt övezet.
- Az övezetben halastó kialakítható.
- Az övezetben építés csak részleges közművesítés mellett engedélyezhető.
- Az övezet részletes előírásai:

Má-4 Általános mgezőgazdasági terület	Az építési telek általános határértékei				Az épület
	legkisebb		legnagyobb		legnagyobb
	Alakítható	Beépíthető	beépítés mértéke	szintterületi mutató	építmény-magasság
SZ szabadonálló	m ²	m ²	%	m ² / m ²	m
	10 000	10 000	3,0	0,09	7,5

Máv-1 jelű övezet előírásai:

- A z övezetbe Natura 2000 természetközeli állapotú gyepterületek tartoznak
- Az övezet részletes előírásai:

Máv-1 Védett mgezőgazdasági terület	Az építési telek általános határértékei				Az épület
	legkisebb		legnagyobb		legnagyobb
	Alakítható	Beépíthető	beépítés mértéke	szintterületi mutató	építmény-magasság
SZ szabadonálló	m ²	m ²	%	m ² / m ²	m
	3 000	-	-	-	-

Máv-2 jelű övezet előírásai:

- A z övezetbe a Natura 2000 területek tartoznak
- Az övezetben építési engedély csak elvi építési engedély alapján adható. Az elhelyezendő épület pontos helyét botanikai felmérés alapján, az illetékes természetvédelmi hatósággal és a természetvédelmi kezelővel egyeztetve szükséges meghatározni.
- Az övezetben halastó kialakítható.
- Az övezet részletes előírásai:

Máv-2 Védett mgezőgazdasági terület	Az építési telek általános határértékei				Az épület
	legkisebb		legnagyobb		legnagyobb
	Alakítható	Beépíthető	beépítés mértéke	szintterületi mutató	építmény-magasság
SZ szabadonálló	m ²	m ²	%	m ² / m ²	m
	20 000	50 000	1,5	0,03	7,5

Máv-3 jelű övezet előírásai:

- A z övezetbe a Natura 2000 területek tartoznak.
- Az övezetben építési engedély csak elvi építési engedély alapján adható.
- A 077/4 hrsz-ú terület hasznosításának feltétele a terület rekultivációjának megléte.
- Az övezet részletes előírásai:

Máv-3 Védett mgezőgazdasági terület	Az építési telek általános határértékei				Az épület
	legkisebb		legnagyobb		legnagyobb
	Alakítható	Beépíthető	beépítés mértéke	szintterületi mutató	építmény-magasság
SZ szabadonálló	m ²	m ²	%	m ² / m ²	m
	6 000	6 000	3,0	0,08	6,0

Véderdő terület E

- Az övezet területét a SZT ábrázolja.
- Az övezet területén állandó épület nem helyezhető el.
- A település belterületén a temető mellett kijelölt védőerdő területet őshonos fa és cserjefajok alkalmazásával, erdészeti telepítési – és üzemterv alapján kell fásítani.
- Az övezet területén belterületen kerítés nem, külterületen pedig csak áttört vadvédelmi kerítés építhető.
- Az övezet területén óriásplakát, fényreklám, cégtábla és reklámtábla nem helyezhető el.
- Az övezet területén tereprendezés nem végezhető, az eredeti terepszinteket kell fenntartani.
- A rekultivációs területeket jóváhagyott rekultivációs – tájrendezési terv, erdészeti telepítési- és üzemterv alapján, őshonos fa és cserjefajok alkalmazásával kell fásítani.

Gyermely

Gyermely Község Önkormányzata képviselő-testületének 6/2006 (VI.8.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról

Eg – gazdasági rendeltetésű erdő

Gazdasági rendeltetésű erdő területén (Eg) az erdőgazdálkodáshoz és vadgazdálkodáshoz rendeltetésszerűen kapcsolódó építmények helyezhetők el a következő feltételekkel:

Beépíthető telek területe:	10 ha (100 000 m ²)
Beépítési mód:	szabadonálló
Beépítettség:	max. 0,1 %
Építménymagasság:	max. 4,5 m

Mko – korlátozott funkciójú mezőgazdasági terület

Korlátozott funkciójú mezőgazdasági területen (Mko) a vízfolyások mentén lévő vízminőségvédelmi szempontból érzékeny, a tájképvédelmi szempontból érzékeny és a védett természeti területeken lévő mezőgazdasági terület.

2. A korlátozott funkciójú mezőgazdasági terület övezeteiben épület nem helyezhető el.

„(3) Az Mko jelű övezetekben telek (földrészlet) osztása csak akkor történhet, ha az új földrészletek területe legalább 5,0 ha. A telkek összevonása korlátozás nélkül történhet.”

V - Vízgazdálkodási terület

Vízgazdálkodási terület a vízfolyások (V) területe.

(2) A vízgazdálkodási területen a vízkár elhárítási, vízgazdálkodási létesítmények helyezhetők el.

Mány

Mány helyi építési szabályzatról és szabályozási tervéről szóló 10/2009. (IX.23.) számú önkormányzati rendelet

Ev-1 – védett rendeltetésű erdőterület

max. beépíthetőség: 0 %

Ev-2 – védelmi rendeltetésű erdőterület

max. beépíthetőség: 0 %

Egyéb előírások ezen övezetekre vonatkozóan:

Védett és védelmi rendeltetésű erdőterületeken (Ev-1, Ev-2) kizárólag olyan nem épület jellegű építmények, létesítmények (pl. nyomvonal jellegű közmű és távközlési létesítmények, feltáró utak) helyezhetők el, amelyek az erdőt védelmi rendeltetésének betöltésében nem akadályozzák. Védett és védelmi rendeltetésű erdőterületen épületek nem helyezhetők el.

Védett rendeltetésű erdőterületek (Ev-1) övezetbe az országos ökológiai hálózat, a természetvédelemről szóló törvény szerint természeti területeken, az európai jelentőségű élőhelyek ún. NATURA 2000 területek, továbbá a patakok menti 50-50m-es sávokon belül található erdőterületek tartoznak. Védett rendeltetésű erdőterületen a táji, természeti értékek megőrzése, a természetes, ill. természetközeli ökoszisztémák megóvása biztosítandó. Védett rendeltetésű erdőterületeken lehetőség szerint természetközeli erdőművelés (szálaló vágás, őshonos fafajokkal történő erdőtelepítés, erdőfelújítás), ill. a természetvédelmet szolgáló vadállomány-kezelés folytatandó. Védett rendeltetésű erdőterületen épületek nem helyezhetők el.

Az erdőterületeken létrehozott épületek, építmények kizárólag tájba illő kialakítással, hagyományos szerkezettel, hagyományos színezéssel, 35°-45° közötti szimmetrikus tető hajlásszöggel létesíthetők.

Az erdőterületeken kizárólag vadvédelmi kerítés létesíthető szakmailag kellően megindokolt esetekben. Tömör kerítés az erdő övezetekben nem alakítható ki.

A tájkarakter erősítése és a természetközeli élőhelyek védelme érdekében az erdőterületeken erdőtelepítés, erdőfelújítás során lehetőség szerint a termőhelyi adottságoknak megfelelő honos fafajok telepítendők, ill. természet- és környezetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazandók.

A természeti területként nyilvántartott és/vagy az ökológiai hálózat részét képező erdőterületeken a táji, természeti értékek megőrzése, a természetes, ill. természetközeli ökoszisztémák megóvása biztosítandó, természetközeli erdőművelés (szálaló vágás, őshonos fafajokkal történő erdőfelújítás), ill. a természetvédelmet szolgáló vadállomány-kezelés folytatandó.

Erdőterületen erdőgazdálkodás kizárólag az erdőtörvény, az erdőterv, ill. a különböző tulajdonú erdők kezelésére létrehozott szervezetek (pl.: erdőbirtokossági társulás) belső előírásai szerint történhet.

Az erdőterületek létesítéséhez (fásításhoz és erdőtelepítéshez), fakitermelési munkák végzéséhez, az erdőterületek igénybevételének minősülő tevékenységekhez (kivonás, időleges kivonás, rendeltetésszerű használatot akadályozó létesítmény elhelyezése), erdőterületek megosztásához az erdészeti hatóság és a természetvédelmi hatóság engedélye, illetve szakhatósági hozzájárulása szükséges.

Szárliget

Szárliget község képviselő-testületének 17/2005. (XI.01.) számú önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról

Ev-1 – védett erdőterület

A védett erdőterület övezetbe (Ev-1) a Natura 2000 területként, ill. helyi természetvédelmi területként nyilvántartott erdőterületek tartoznak.

A védett erdőterület övezetben található erdőterületeken a táji, természeti értékek megőrzése, a természetes, ill. természetközeli ökoszisztémák megóvása biztosítandó, az erdőgazdálkodás során természetközeli, környezetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazandók, ill. a természetvédelmet szolgáló vadállomány-kezelés folytatható. Védett rendeltetésű erdőterületen épületek nem helyezhetők el.

Amennyiben a jelenlegi elsődleges rendeltetésű erdőterületen más ajánlott elsődleges rendeltetés szerepel, akkor az erdészeti tevékenységet lehetőség szerint az ajánlásban foglaltakra figyelemmel kell folytatni.

Erdőtelepítés, erdőfelújítás során valamennyi erdőterületen a termőhelyi adottságoknak megfelelő honos fajok telepítendőek.

Erdőterületen erdőgazdálkodás kizárólag az erdőtörvény, az erdőterv, ill. a különböző tulajdonú erdők kezelésére létrehozott szervezetek (pl.: erdőbirtokossági társulás) belső előírásai szerint történhet.

Tarján

Tarján Község Önkormányzata Képviselő testületének 3/2007. (II. 12.) sz. KT. rendelete a helyi építési szabályzatról

Eg - Gazdasági rendeltetésű erdő

Gazdasági rendeltetésű erdő területén **(Eg)** az erdőgazdálkodáshoz és vadgazdálkodáshoz rendeltetésszerűen kapcsolódó építmények helyezhetők el az erdészeti hatóság engedélye esetén a következő feltételekkel:

Beépíthető telek területe: 10 ha (100 000 m²)

Beépítési mód: szabadon álló

Beépítettség: max. 0,1%

Építménymagasság: max. 4,5 m

Ev – védelmi erdőövezet

A szabályozási terven védelmi erdőövezetként **(Ev)** szabályozott területen épület nem létesíthető.

Mko-0 - korlátozott használatú mezőgazdasági terület

A korlátozott használatú mezőgazdasági terület (**Mko-O**) övezeteiben épület nem helyezhető el.

Má-II - Általános mezőgazdasági terület

(2) Általános mezőgazdasági területen az (**Má2**) övezetben az (1) bekezdés szerinti építmények kialakításának feltételei:

Beépíthető telek területe	gazdasági épület esetén:	szántóban min. 5 ha (50.000 m ²), gyümölcsösben min. 3 ha (30.000 m ²)
	lakóépület esetén:	min. 20 ha (200.000 m ²)
Kialakítható legkisebb telek terület:		min. 1 ha (10.000 m ²)
Beépítési mód:		szabadon álló
Beépítettség mértéke:		max. 3%
Építménymagasság:		max. 6 m
Építési hely:	előkert:	min. 10 m
	oldalkert:	min. 10 m

Tatabánya

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 8/2018. (IV. 19.) önkormányzati rendelete Tatabánya Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzatáról

Távközlési magas-építmény, adótorony, önálló antenna építmény a) országos és helyi jelentőségű természetvédelmi területeken, b) az ökológiai hálózat magterületén, c) közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeken (Natura 2000 területek) nem létesíthető.

Az országos és a helyi jelentőségű természetvédelmi területeken, Natura 2000 területeken, az ökológiai és természetvédelmi, továbbá a tájképvédelmi érdekekkel összhangban, gondoskodni kell a természetszerű erdőállományok megőrzéséről, a tájidegen erdőállományoknak honos erdőtársulásokra való fokozatos cseréjéről.

Lke-9 – kertvárosias lakóterület

legkisebb kialakítható telek területe – 250m²
legnagyobb beépítettség – 30%
legkisebb zöldfelület – 50%

legnagyobb építménymagasság - $\leq 6\text{m}$

Kertvárosias lakóterület alacsony intenzitású (50 L/ha alatti) építési övezeteiben több rendeltetési egységet magába foglaló épület(ek), lakóépület(ek) helyezhetők el.

Kertvárosias lakóterület övezeteiben elhelyezhető épület- a lakórendeltetésen kívül:

- a) a helyi lakosság ellátását szolgáló kereskedelmi, szolgáltató,
- b) hitéleti, nevelési, oktatási, egészségügyi, szociális,
- c) kulturális,
- d) szállás jellegű,
- e) sport rendeltetésű is lehet.

Amennyiben a városrészekre vonatkozó sajátos előírások másképp nem rendelkeznek, úgy kertvárosias lakóterületen 250 m² telekhányad/lakás, de legfeljebb négy lakás és kettő más rendeltetési egység helyezhető el.

Terepszint alatti építményt - tárolás céljára - legfeljebb a telekterület 5%-a mértékben lehet elhelyezni.

Melléképítmények közül jégverem, zöldségverem, állat ól, trágyatároló, siló, ömlesztettanyag-tároló nem helyezhető el

Lf-1 – falusias lakóterület

legkisebb kialakítható telek területe – 800 m²

legnagyobb beépítettség – 30%

legkisebb zöldfelület – 40%

legnagyobb építménymagasság - $\leq 6\text{m}$

Falusias lakóterület laza beépítésű építési övezeteiben, legfeljebb két rendeltetési egységet magában foglaló épület(ek) helyezhetők el.

Falusias lakóterületen a lakó rendeltetésen kívül elhelyezhető:

- a) mező- és erdőgazdaság, valamint a terület rendeltetésszerű használatát nem zavaró gazdasági tevékenységi célú és
- b) szállás jellegű rendeltetésű épület.

Terepszint alatti építményt -tárolás céljára- legfeljebb a telekterület 5%-a mértékben lehet elhelyezni.

Falusias lakóterületen állattartó épület nem építhető, a melléképítmények közül, trágyatároló, ömlesztettanyag-tároló nem helyezhető el.

Ka – különleges terület - adóállomás

legkisebb kialakítható telek területe – 2000m²

legnagyobb beépítettség – 40%

legkisebb zöldfelület – 40%

legnagyobb építménymagasság - $\leq 6\text{m}$

A Ka jelű, különleges terület – adóállomás építési övezetben az adóállomás rendeltetéséhez kapcsolódó építmények létesíthetők. Technológiai építmény, műtárgy magassági korlátozás nélkül létesíthető.

Köu – közlekedési terület - közút

Kök – közlekedési terület – vasút

A közlekedési és közműterület övezetbe tartoznak a meglévő és tervezett közúti (KÖu) és vasúti (KÖk) területek a hozzájuk csatlakozó közlekedésüzemi létesítmények területével és tartozékaival együtt.

A közlekedési és közműterület övezetekben az országos településrendezési követelmények szerinti épületek mellett a közlekedési létesítmények, a közművek létesítményei és berendezései, környezetvédelmi létesítmények, utcabútorok, köztárgyak és közcélú hirdetőoszlopok helyezhetők el, valamint fasor (növényzet) telepíthető.

Ev – védelmierdőterület

Az övezetben épület nem létesíthető. Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendelet 32. §-a szerinti építmények akkor helyezhetők el, ha azok az erdőt védelmi rendeltetésének betöltésében nem zavarják.

Kb-r – különleges beépítésre nem szánt rekreációs központ területe

A Kb-r jelű, beépítésre nem szánt, különleges terület – rekreációs központ övezetben a rekreációt, a szabadtéri sportolást, a játékot, a szórakozást nyújtó létesítmények, továbbá kereskedelmi szállásépület, kemping és vendéglátó épület a következő előírások szerint létesíthető:

- a) beépítési mód: szabadonálló
- b) kialakítható telekterület: min. 10.000 m²,
- c) beépítettség: max. 10 %,
- d) zöldfelület: min. 45 %,
- e) épületmagasság: max. 7,5 m

Mko-1 – korlátozott használatú mezőgazdasági terület

Az Mko-1 jelű övezet területén a gyepterületek fenntartását szolgáló legeltetési állattartást, a természetvédelmi célú bemutatást, ismeretterjesztést szolgáló gazdasági épület, továbbá a tulajdonos, a használó és a személyzet számára szolgáló lakás létesíthető.

Az Mko-1 jelű övezetben önálló lakóépület nem létesíthető, a lakórendeltetés a gazdasági épülettel egybeépítve helyezhető el.

Az Mko-1 jelű övezetben az építmények kialakításának feltételei a következők:

- a) a beépíthető telek: min. 5 ha;
- b) a beépítési mód: szabadonálló;
- c) a beépítettség mértéke: max. 5%, de az övezetben elhelyezhető önálló épülettömeg max. 600 m²
- d) épületmagasság: max. 4,5 m;
- e) az övezetben birtokközpont nem létesíthető

Óbarok

Óbarok Község Önkormányzatának 8/2001. (IV.25.) számú rendelete Óbarok helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

Mezőgazdasági rendeltetésű terület (M)

- (1) A külterületi szabályozási terven mezőgazdasági rendeltetésű területként lehatárolt területek, ill. övezetek más területfelhasználási egységbe, ill. övezetbe csak a külterületi szabályozási terv módosításával sorolhatók át, kivéve az M IV övezet területeinek erdő művelési ágba való átsorolását. (Lsd.: M IV övezet előírásait).
- (2) A kialakult jellegzetes településszerkezet megtartása, a hagyományos tájhasználat és a táji-, természeti értékek megőrzése érdekében a mezőgazdasági rendeltetésű terület a telekalakítás és az épületek, építmények elhelyezése szempontjából a következő övezetekre tagolódik:
 - a) M I: hagyományos árutermelő övezet,
 - b) M III: kiskert övezet,
 - c) M IV: védendő tájhasználatú övezet,
 - d) M bf: belterület-fejlesztési övezet.
- (3) Tanyák a hagyományos árutermelő övezetben (M I) és a védendő tájhasználatú övezet (M IV) Külterületi szabályozási terven lehatárolt részén (Gerecsevidék) létesíthetők.
- (4) Az egyes övezetekben bármilyen rendeltetésű épület kizárólag a helyi építési hagyományoknak megfelelő, tájbaillő építészeti kialakítással, magastetővel létesülhet.
- (5) A gazdasági épületek egy max. 20 m²-es ideiglenes tartózkodásra is alkalmas részt is magukba foglalhatnak.
- (6) Az egyes övezetekben a már beépített telkeken a beépítettség az adott övezetben meghatározott mértékig növelhető. Ha a telek beépítettsége az övezetben megengedett mértéket meghaladja, a meglévő épület felújítható, a korábbi beépítettség mértékéig átépíthető, de tovább nem bővíthető.
- (7) Az övezetben kerítés csak sövényrel vagy cserjesávval takart drót fonatból vagy fából készíthető.
- (8) A jelentősebb külterületi feltárási utak mentén fasorok telepítése javasolt, ill. a hiányos fasorok pótlásáról gondoskodni kell.
- (9) Mezőgazdasági területeken gazdálkodás a következő környezeti feltételek biztosítása mellett történhet:
 - a) A mezőgazdasági övezetek területén kizárólag olyan tevékenységek folytathatók, ill. olyan létesítmények helyezhetők el, amelyek során a levegőtisztaságvédelmi szempontból védett I. területre vonatkozó szennyező anyag kibocsátási határértékek teljesülnek.
 - b) A mezőgazdasági övezetek területén bűzt, ill. diffúz légszennyezést okozó tevékenység nem folytatható.

- c) A mezőgazdasági rendeltetésű területeken -különösen a vízfolyások menti területeken- ösztönözni kell a kemikáliák használatának korlátozását, környezetkímélő mezőgazdasági művelés folytatására kell törekedni.
- d) Talajszennyezés veszélyével járó tevékenységek a szennyezést kizáró (a tevékenységtől függően víz, szénhidrogén, stb záró) aljzaton végezhetők. Trágya, trágyalé kizárólag zárt tárolóban gyűjthető.
- e) A mezőgazdasági övezetek területén a felszín alatti vízkészlet használata (pl.: öntözési célra) csak vízjogi engedély és a talajvédelmi hatóság engedélye alapján történhet.
- f) Mezőgazdasági rendeltetésű terület szennyvízzel történő öntözése vízfolyások 100 m-es körzetében és a belterülettől 1000 m-en belüli távolságban nem engedélyezhető.
- g) A csatornahálózatba nem bekapcsolható mezőgazdasági területen bármely szennyvizet eredményező létesítmény csak akkor üzemeltethető, ha a szennyvíz gyűjtése és átmeneti tárolása zárt, szivárgásmentes tárolóban történik. Szippantott szennyvíz csak a kijelölt szennyvíztisztító-telepre szállítható. Csatornahálózatba be nem kapcsolható mezőgazdasági területen vízőblítés nélküli ürögdrós árnyékszék létesíthető.
- h) A káros, ill. veszélyes anyagokat tartalmazó szennyvizek előtisztítását, kezelését a keletkezés helyén, a vonatkozó jogszabályok szerint kell megoldani a csatornahálózatba, ill. a zárt tárolóba vezetés előtt. Közcsatornába kizárólag a 34/1993 (XII.23.) KTM rendelet előírásainak megfelelő szennyvizek vezethetők.
- i) Az összegyűjtött csapadékvizek élővízfolyásba abban az esetben vezethetők, ha a 33/1993 (XII.23.) KTM rendelet szerinti V. területi vízminőségi kategória előírásait teljesítik.
- j) Szilárd és folyékony hulladékok csak a kijelölt területeken helyezhetők el.
- k) Amennyiben a mezőgazdasági létesítményekben folytatott tevékenységek során a 102/1996 (VII.12.) Korm. rendelet szerinti veszélyes hulladék keletkezik, azt az Észak-Dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőségen be kell jelenteni. A veszélyes hulladékokat az ártalmatlanításig ill. az elszállításig a vonatkozó jogszabályokban előírt módon, hulladékfajtánként elkülönítetten kell gyűjteni és a környezetszennyezés nélkül tárolni.
- l) Állatok tartása az önkormányzat állattartási rendeletében előírt környezetvédelmi, közegészségügyi előírások betartásával történhet.
- m) Robbanás és tűzveszélyes, továbbá veszélyes anyagok felhasználása és tárolása csak a környezet veszélyeztetése, szennyezése nélkül a vonatkozó biztonsági és egyéb előírások betartásával folytatható.
- n) Zajt kibocsátó, rezgést okozó létesítmény csak abban az esetben üzemeltethető, ill. engedélyezhető, ill. környezeti zajt okozó tevékenység csak abban az esetben folytatható, ha az általa okozott környezeti zaj, rezgés a 4/1984.(I.23.) EüM rendeletben meghatározott védendő létesítmények környezetében a rendeletben előírt határértékeket nem haladja meg.

MI – hagyományos árutermelő mezőgazdasági övezet

Hagyományos árutermelő övezet (M I)

- (1) Az övezet területén kialakítható legkisebb telek nagysága 3.000 m², szélessége 30 m.
- (2) Az övezetben beépíthető telek legkisebb méreteit (legkisebb beépíthető telek területe és szélessége) és legnagyobb beépítettségét, továbbá az elhelyezhető épülettípusokat, az épületek építmény magasságának mértékét a következő táblázat tartalmazza:

ÉPÜLET TÍPUS	BEÉPÍTHETŐ MIN. TELEK	BEÉP.FÖLR. SZÉLESSÉG	BEÉPÍTÉSI %	ÉPÍTMÉNY MAGASSÁG
gazdasági ép.	20.000m ² (2ha)	50m	3%	átlag 5,5m
tanyagazdaság lakóépülettel	100.000m ² (10ha)	50m	1%	átlag 5,5m

Gazdasági épület : a növénytermesztés és állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos terményfeldolgozás és tárolás épületei, építményei.

Tanyagazdaság lakóépülettel : lakóépületet is magába foglaló egyéni gazdasági terület

- (3) Tanyagazdaság épületei, építményei és a hozzájuk tartozó udvar, szérűskert számára a teleken belül területet kell elkülöníteni ("tanyaudvar"), amely nagysága nem haladhatja meg a 6000 m²-t.
- (4) Tanyagazdaság lakóépülete csak akkor helyezhető el, ha az OTÉK 33.§-ban felsorolt feltételek biztosíthatók. Az szükséges feltételek biztosításának módját az építési engedélynek tartalmaznia kell. A használatbavételi engedély az előírt feltételek teljesülését követően adható ki.
- (5) A tanyagazdaság lakóépületének alapterülete legfeljebb 300 m² lehet.
- (6) Az övezetben az épületek, építmények elhelyezésekor min. 10-10 m elő-, ill. hátsókerter és min. 5 m oldalkertet kell biztosítani.
- (7) Az egyes építmények csak az OTÉK 36.§-ban előírt távolságok betartásával helyezhetők el.

MIV – védendő tájhasználatú mezőgazdasági övezet

Védendő tájhasználatú övezet

- (1) Az övezetbe a természeti értékekben gazdag területek (helyi természetvédelmi védettség alá vonandó területek) tartoznak:
 - a) a Kisegyházipusztától nyugatra, a Váli-vízen és mellékágán levő tórendszer térsége,
 - b) az Óbarok és Nagygyháza között húzódó Lófingató-hegy sziklasor „Külterületi szabályozási terv”-en lehatárolt területei.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti területeken a természeti, tájképi értékek védelmét biztosítani kell.
- (3) Az (1) bekezdés szerinti területeken:
 - a) a gyepek, nádasok, vízállásos terület művelési ágak, továbbá a vízfelületek (vízfolyások, tavak) és azok partjait kísérő erdősávok megtartása kötelező, más művelési ágba nem sorolhatók, legfeljebb a gyepterületek ligetes fásítása engedélyezhető,
 - b) fásítás, erdősítés kizárólag az adott termőhely adottságainak megfelelő honos fafajokkal történhet.
- (4) Az (1) bekezdés szerinti területeken vízfolyások, tavak rendezése, karbantartása kizárólag a természeti-, táji értékek károsítása nélkül, tájbailló módon, természetsszerű kialakítással történhet.
- (5) Az övezetben beépíthető telkek legkisebb méreteit (legkisebb beépíthető telek területe és szélessége) és legnagyobb beépítettségét, továbbá az elhelyezhető épülettípusokat, az épületek építmény magasságának mértékét a következő táblázat tartalmazza:

ÉPÜLET TÍPUS	BEÉPÍTHETŐ MIN. TELEK	BEÉP.FÖLRSZÉLESSÉG	BEÉPÍTÉSI %	ÉPÍTM. MAG.
gazdasági ép.*	100.000 m ² (10 ha)	50 m	3%	3,5 m
tanyagazdaság lakóépülettel**	100.000 m ² (10 ha)	50 m	1%	3,5 m

Gazdasági épület : a növénytermesztés és az állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos terményfeldolgozás és tárolás épületei, építményei.

Tanyagazdaság lakóépülettel : lakóépületet is magába foglaló egyéni gazdasági terület

* Lsd. még a (6) bekezdést!

** Lsd. még a (7) bekezdést!

- (6) Az övezetben gazdasági épület csak a művelési ág fenntartása érdekében létesíthető.
- (7) Tanyagazdaságok kizárólag az övezet Gerecsevidék részére eső, a Külterületi szabályozási terven megjelölt területein helyezhetők el, amennyiben az OTÉK 33.§-ban rögzített infrastrukturális feltételek biztosíthatók.

Eg – gazdasági erdőterület

Etv – védett erdőterület

20. §

Erdőterület (E)

- (1) A „Külterületi szabályozási terv”-en erdőterületként feltüntetett területek más terület-felhasználási egységbe csak a településrendezési terv módosításával sorolhatók át.
- (2) A külterületen levő erdőterületek az elhelyezhető építmények szerint:
 - a) Eg: gazdasági,
 - b) Ev: védő, és
 - c) Etv: védett
 rendeltetésűek.
- (3) Gazdasági rendeltetésű erdőterületen (Eg) kizárólag az erdő rendeltetésének megfelelő épületek, építmények (pl: erdészház, közösségi vadászház, szállítási építmények) helyezhetők el, ha azt az erdőhasználat, az erdőművelés indokolja és az elhelyezéshez az Erdőfelügyelőség hozzájárul.
- (4) A (3) bekezdés szerinti épületek legalább 100.000 m² (10 ha) nagyságú telken 0,5 %-os beépítettséggel helyezhetők el. Az épületek építménymagassága 4,5 m lehet. Az épületek, építmények csak tájbaillő, hagyományos szerkezetűek, magastetős, 35°-45° tető hajlásszögűek lehetnek.
- (5) Védő rendeltetésű erdőterületen (Ev) kizárólag olyan nem épület jellegű építmények, létesítmények (pl. nyomvonal jellegű közmű és távközlési létesítmények, feltáró utak) helyezhetők el, amelyek az erdőt védelmi rendeltetésének betöltésében nem akadályozzák. Védő rendeltetésű erdőterületen épületek nem helyezhetők el.
- (6) Védő rendeltetésű erdőterületen fa csak akkor vágható ki, ha azt a fa egészségi állapota, vagy balesetveszély elhárítása teszi azt szükségessé.
- (7) Védett rendeltetésű erdőterületeken (Etv) - a természeti területeken elhelyezkedő erdőterületek - kizárólag az ismeretterjesztést és turizmust szolgáló nem épület jellegű építmények helyezhetők el, a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság engedélyével.
- (8) A természeti területeken javasolt védett (Etv) elsődleges rendeltetésű erdőterületen kizárólag az ismeretterjesztést és a turizmust szolgáló nem épület jellegű építmények helyezhetők el.
- (11) Amennyiben a jelenlegi elsődleges rendeltetésű erdőterületen más ajánlott elsődleges rendeltetés szerepel, akkor az erdészeti tevékenységet lehetőség szerint az ajánlásban foglaltakra figyelemmel kell folytatni.
- (12) Erdőterületen az erdőgazdálkodás csak az erdőtörvény, az erdőterv, ill. a különböző tulajdonú erdők kezelésére létrehozott szervezetek (pl.: erdőbirtokossági társulás) belső előírásai szerint történhet.

ÚjbarokÚjbarok Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 11/2012 (VIII.31.) önkormányzati rendelete Újbarok Község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

Tk – természetközeli terület

16.§ (1) Természetközeli terület (Tk) övezetbe a közigazgatási terület északi részén található, Natura 2000 területként és az országos ökológiai hálózat részeként nyilvántartott karsztbokorerdő tartozik.

- (2) A Tk övezetben épületek nem helyezhetők el.
- (3) Az övezetben átjátszóállomás nem helyezhető el, táv- és hírközlő vezetékek kizárólag terepszint alatt létesíthetők, kivéve ha védendő érték veszélyeztetése miatt a természetvédelmi hatóság másként rendelkezik.
- (4) A Tk övezetekben az erdő művelési ág megtartandó. A természetközeli élőhely védelme érdekében erdőfelújítás során kizárólag a termőhelyi adottságoknak megfelelő honos fafajok telepíthetők, illetve természet- és környezetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazhatók.

2. Felhasznált irodalom

Földművelésügyi Minisztérium (szerk.) (2018. február): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. Budapest (kézirat)

Bölöni János, Molnár Zsolt, Kun András (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. A hazai vegetációtípusok leírása és határozója. ÁNÉR 2011

Borhidi Attila (2007): Magyarország növénytakasúlasai

Dövényi Zoltán (2010): Magyarország kistájainak katasztere. MTA Földrajztudományi Intézet, Budapest: 62-66.

Haraszthy L. (szerk.) 2014: Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. Pro Vértés Közalapítvány, Csákvár

Mészáros József (2017): Kutatási jelentés: Déli-Gerece Natura 2000 terület természetvédelmi kezelési tervének megalapozása érdekében a tervezési területen előforduló denevérfajokra vonatkozó kutatás eredményei (kézirat)

Sum Szabolcs (2020): Kutatási jelentés: A HUDI20015 Déli-Gerece kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási tervét megalapozó dokumentáció releváns tartalmi egységei a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) vonatkozásában (kézirat)

Szalkay József Magyar Lepkészetű Egyesület (2019): Kutatási jelentés: Védett és közösségi jelentőségű lepkefajok felmérése a Déli-Gerece (HUDI20015) Natura 2000 területen (kézirat)

Szövényi Gergely (2016): Kutatási jelentés: Egyenesszárnú rovarok monitorozása a Déli Gerece SCI területén, különös tekintettel az eurázsiai rétisáska (*Stenobothrus eurasius*) és a magyar tarsza (*Isophya costata*) fajokra (kézirat)

Varga András (2019): Kutatási jelentés: A Déli Gerece (HUDI200015) apró fillércsiga (*Anisus vorticulus*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*) állományfelmérése (2019) (kézirat)

Internetes oldalak:

A magyar állami természetvédelem hivatalos honlapja: www.termeszetvedelem.hu

A Natura 2000 hálózat magyar honlapja: www.natura.2000.hu

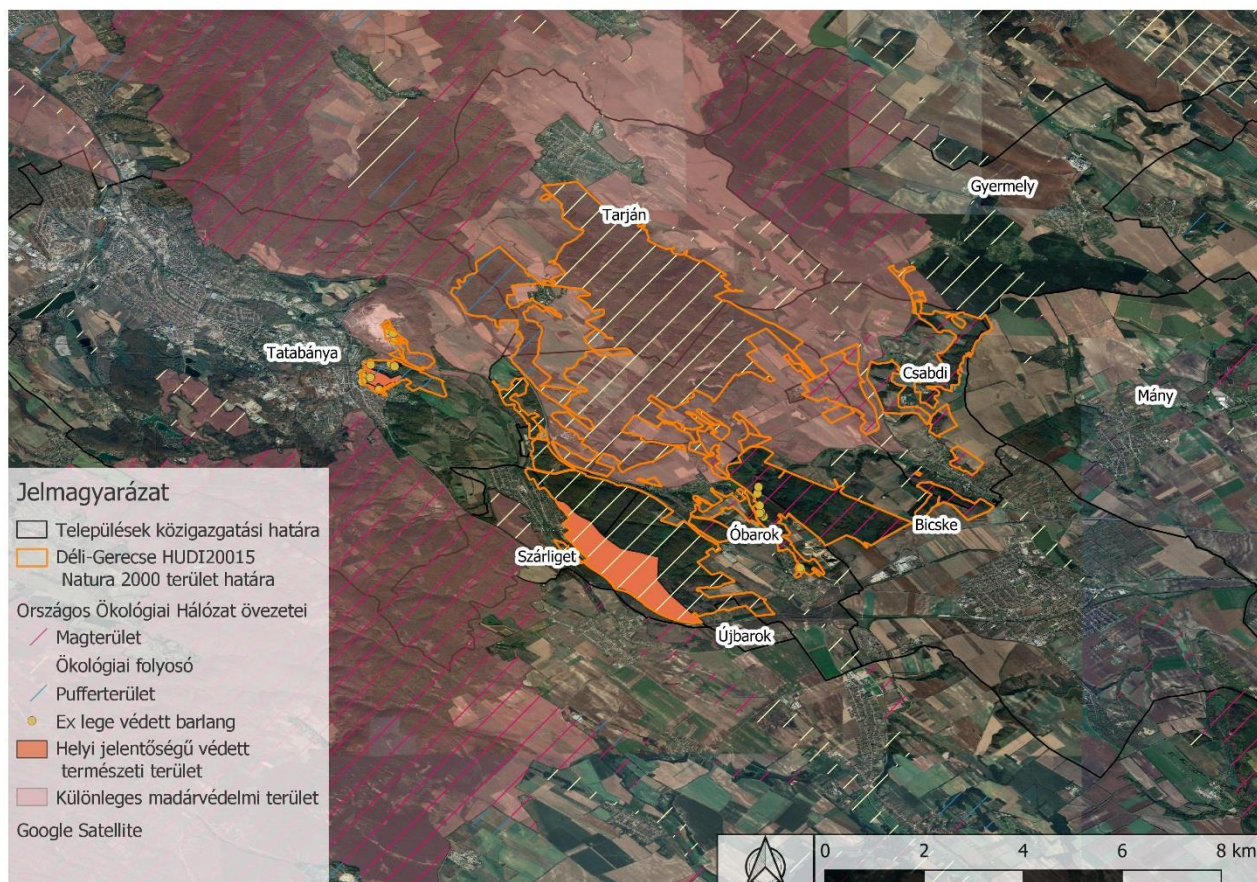
Magyarország Élőhelyeinek Térképi Adatbázisa: www.novenyzetiterkep.hu

Vízgyűjtő gazdálkodási tervek: www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149

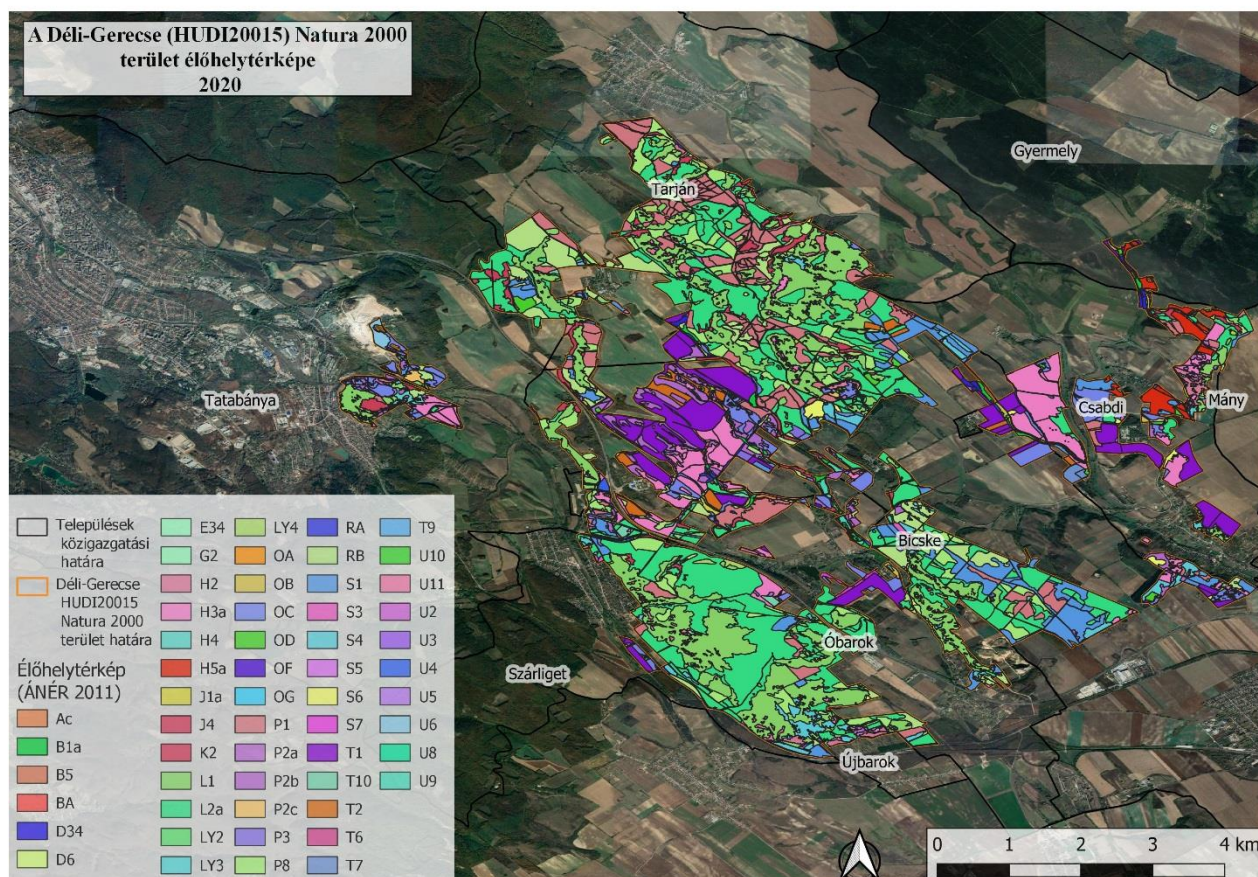
3. Térképek és melléletek

1. számú melléklet: Déli-Gerecse (HUDI20015) Natura 2000 terület áttekintő térképe
2. számú melléklet: Déli-Gerecse (HUDI20015) Natura 2000 terület ÁNÉR élőhelytípusainak térképe
3. számú melléklet: Déli-Gerecse (HUDI20015) Natura 2000 terület közösségi jelentőségű élőhelytípusainak térképe
4. számú melléklet: Déli-Gerecse (HUDI20015) Natura 2000 terület kezelési egységeinek térképe

1. melléklet: Déli-Gerecse (HUDI20015) Natura 2000 terület **áttekintő** térképe (2020)

2. melléklet: Déli-Gerecse (HUDI20015) Natura 2000 terület **ÁNÉR** élőhelytípusainak térképe (2020)

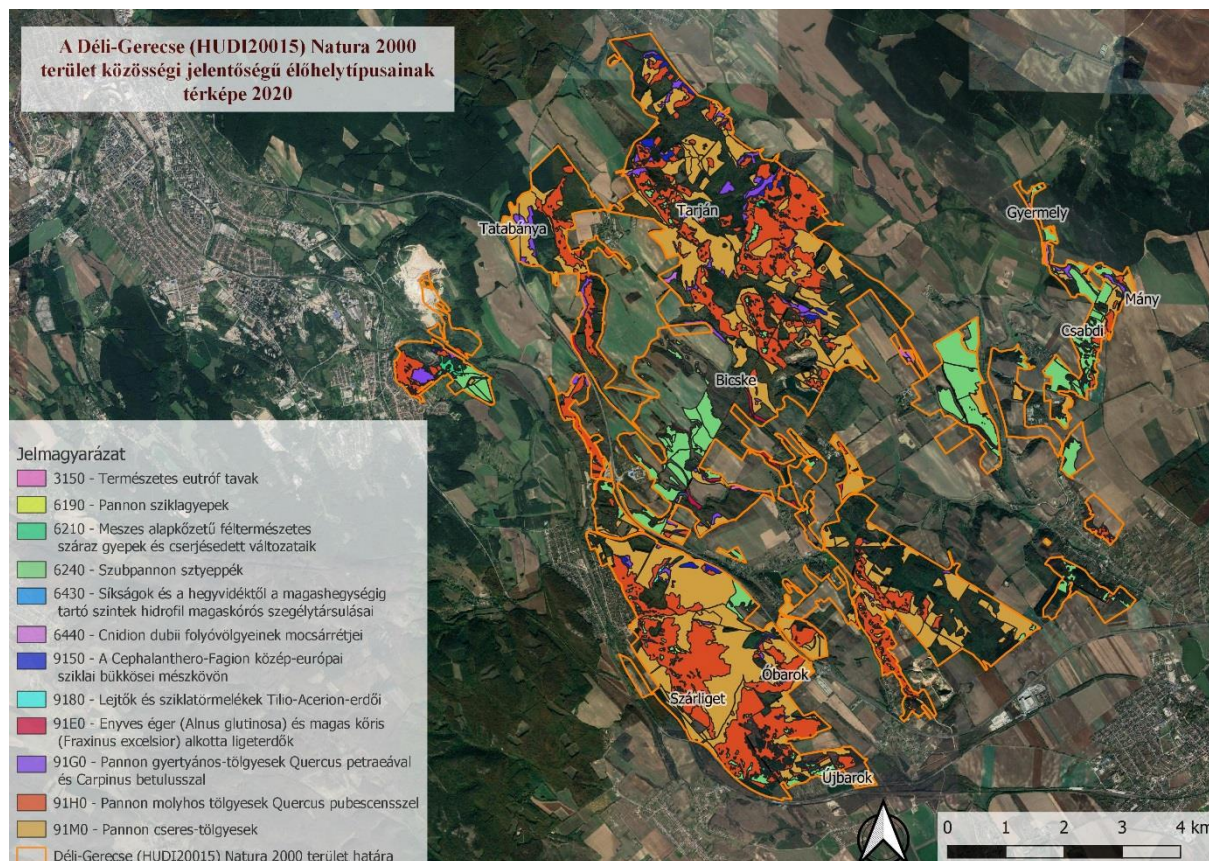

Á-NÉR kód	Á-NÉR élőhelytípus rövid elnevezése	Natura 2000 kód	Natura2000 élőhely elnevezése	Terület (ha)	Terület (%)
Ac	Álló-és lassan áramló vizek hínárnövényzete	3150	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel	1,7618	0,036
B1a	Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások	-	-	24,4864	0,51
B5	Nem zsombékoló magassásrétek	-	-	3,3831	0,07
BA	Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál	-	-	0,3461	0,007
D34	Mocsárrétek	6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	12,5016	0,26
D6	Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet	6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai	3,5776	0,07
E34	hegy-dombvidéki sovány gyepek, szőrfűgyepek	-	-	0,0480	0,001
G2	Mészkedvelő nyílt sziklagyepek	6190	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)	7,4239	0,154
H2	Felnyíló, mészkedvelő lejtő- és törmelékgyepek	6240*	Szubpannon sztyeppék	47,3114	0,982
H3a	Köves talajú lejtősztyepek	6240*	Szubpannon sztyeppék	322,5017	6,698
H4	Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok	6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	17,6704	0,367
H5a	Lőszgyepek, kötött talajú sztyeprétek	6240*	Szubpannon sztyeppék	52,7727	1,096
J1a	Fűzlápok	91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	5,4897	0,114
J4	Fűz-nyár ártéri erdők	91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	17,3159	0,36
K2	Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	91G0*	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i>	100,5659	2,088
L1	Mész- és melegkedvelő tölgyesek	91H0*	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescensszel</i>	881,9973	18,317
L2a	Cseres-kocsánytalan tölgyesek	91M0	Pannon cseres-tölgyesek	1076,9895	22,367
LY2	Törmelékfűtő-erdők	9180*	Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> erdői	1,8660	0,039
LY3	Bükkös sziklaerdők	9150	A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön	0,7623	0,016

Á-NÉR kód	Á-NÉR élőhelytípus rövid elnevezése	Natura 2000 kód	Natura2000 élőhely elnevezése	Terület (ha)	Terület (%)
LY4	Tölgyes jellegű sziklaerdők és tetőerdők	9150	A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön	34,6417	0,719
OA	Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek	-	-	0,8794	0,018
OB	Jellegtelen üde gyepek	-	-	19,5098	0,405
OC	Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek	-	-	200,0189	4,154
OD	Lágyszárú élő őzönfajok állományai	-	-	18,3582	0,381
OF	Magaskórós ruderalis gyomnövényzet	-	-	2,2693	0,047
OG	Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet	-	-	4,4351	0,092
P1	Őshonos fafajú fiatalosok	-	-	417,8275	8,677
P2a	Üde és nedves cserjések	-	-	12,6808	0,263
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések	-	-	170,1121	3,533
P2c	Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok	-	-	3,5749	0,074
P3	Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés	-	-	6,4701	0,134
P8	Vágásterületek	-	-	216,4441	4,495
RA	Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok	-	-	22,0289	0,457
RB	Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők	-	-	259,1567	5,382
RC	Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők	-	-	0,4480	0,009
S1	Ültetett akácok	-	-	256,3280	5,323
S3	Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők	-	-	5,9013	0,122
S4	Ültetett erdei- és feketefenyvesek	-	-	92,2362	1,915
S5	Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek	-	-	0,2396	0,005
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai	-	-	23,6032	0,49
S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok	-	-	9,4441	0,196
T1	Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák	-	-	307,4419	6,385
T2	Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák	-	-	46,7434	0,971
T6	Extenzív szántók	-	-	0,6447	0,013
T7	Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények	-	-	8,5333	0,177
T9	Kiskertek	-	-	1,1291	0,023
T10	Fiatal parlag és ugar	-	-	9,5241	0,198
U2	Kertvárosok, szabadidős létesítmények	-	-	0,1835	0,004
U3	Falvak, falu jellegű külvárosok	-	-	0,5822	0,012

Á-NÉR kód	Á-NÉR élőhelytípus rövid elnevezése	Natura 2000 kód	Natura2000 élőhely elnevezése	Terület (ha)	Terület (%)
U4	Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók	-	-	4,3677	0,09
U5	Meddőhányók, földdel befedett hulladéklerakók	-	-	0,1535	0,03
U6	Nyitott bányafelületek	-	-	8,5356	0,177
U8	Folyóvizek	-	-	0,0900	0,002
U9	Állóvizek	-	-	11,1798	0,232
U10	Tanyák, családi gazdaságok	-	-	4,5505	0,094
U11	Út- és vasúthálózat	-	-	56,0681	1,164

3. melléklet: A Déli-Gerecse (HUDI20015) Natura 2000 terület közösségi jelentőségű élőhelytípusainak térképe (2020)

4. melléklet: A Déli-Gerecse (HUDI20015) Natura 2000 terület **kezelési egység** térképe (2020)

